

บทที่ 4

การใช้วิทยุโรงเรียนในการเรียนการสอน

การใช้วิทยุมีหลักการคล้ายกับการใช้อุปกรณ์การสอนอื่น ๆ ถึงแม้วิทยุโรงเรียนจะมีเฉพาะเสียง แต่ถ้าครูผู้สอนรู้จักวิธีการใช้ที่ถูกต้อง เช่น รู้จักเร้าใจนักเรียนให้สนใจรายการวิทยุโรงเรียน รู้จักใช้รายการให้เป็นประโยชน์ กลมกลืนกับรายการสอนโดยตรงของตนเอง ทั้งนี้จะต้องมีการศึกษา “คู่มือ” และเตรียมการสอนล่วงหน้า ตลอดจนการร่วมมือแก้ปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ เช่น การรายงานผลการรับฟัง เป็นต้น สิ่งสำคัญนั้น ครูต้องระลึกว่าวิทยุโรงเรียนเป็นบทเรียนประกอบการสอนของครูเท่านั้น และมีเชื่อว่าวิทยุโรงเรียนจะใช้สอนแทนครู แต่วิทยุโรงเรียนจะช่วยให้การเรียนการสอนของครูให้ได้ผลสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

วิธีการสอนที่ดีไม่ว่าวิชาแขนงใด ย่อมต้องมีการตระเตรียมการสอน แม้ครูผู้สอนจะมีความชำนาญอยู่แล้วก็ตาม ฉะนั้นการสอนรายการวิทยุโรงเรียนจึงต้องอาศัยการเตรียมงานของครู เพื่อให้ครูได้รับความสะดวกในการสอนวิทยุโรงเรียนทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะในการสอนวิทยุโรงเรียน

ขั้นที่ 1 ก่อนการรับฟัง

1. **เตรียมตัวครู** ครูต้องเลือกรายการจากตารางออกอากาศที่ได้รับ โดยพยายามเลือกให้ตรงกับวิชา และหัวข้อที่จะสอน ดูเวลาที่จะต้องใช้ในการฟัง จัดเวลาสอนให้ตรงกับเวลาออกอากาศ เกี่ยวกับการฟังถ้าไม่สามารถฟังตามตารางที่กำหนดได้ ก็อาจบันทึกเทปไว้สอนคราวหลังได้ ศึกษาคู่มือครู วิธีการสอน และเนื้อเรื่องย่อของรายการให้เข้าใจแจ่มแจ้ง กำหนดเวลาที่จะนำเข้าสู่บทเรียน ทั้งก่อนรายการและกิจกรรมที่จะทำหลังฟังรายการจบแล้ว ซึ่งในคู่มือครูที่แนะนำไว้แล้ว ถ้าในคู่มือไม่มีครูต้องคิดเอง เตรียมวัสดุเอง เพื่อใช้ประกอบการฟังรายการ และศึกษาวัตถุประสงค์ของรายการที่เลือก

2. **เตรียมห้องเรียน** ตรวจสอบปลั๊กสำหรับใช้วิทยุ ดูว่าอยู่ในสภาพดีหรือไม่ ตรวจสอบแรงเคลื่อนไฟฟ้า ตำแหน่งและโต๊ะที่วางวิทยุ จัดที่นั่งเป็นวงกลม ครึ่งวงกลม หรือรูปตัวยู หรือ ฯลฯ ดูการระบายอากาศในห้องเรียน แสงสว่าง ตลอดจนเตรียมวัสดุที่จะใช้ประกอบการเรียนมาให้ หรือติดตั้งให้เรียบร้อย เช่น รูปภาพ แผนที่ ฯลฯ

3. **เตรียมนักเรียน** ครูอาจให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้ามาก่อน ในเรื่องที่จะสอนด้วยวิทยุโรงเรียน อธิบายเหตุผลที่ต้องใช้วิทยุเป็นอุปกรณ์การสอน บอกประโยชน์ที่จะได้รับ อธิบายวิธีการฟังที่ดี เช่น เงียบ ไม่ลุกเดินไปมา จดข้อสงสัยไว้ถามครูเมื่อฟังจบแล้ว ครูบอกหัวข้อที่จะฟัง เขียนคำศัพท์ ตัวละคร หรือชื่อต่าง ๆ ที่จะได้ยินจากวิทยุบนกระดานดำ อธิบายคำยากเท่าที่จำเป็น หรืออาจเขียนคำถามที่จะให้นักเรียนหาคำตอบจากวิทยุ

ขั้นที่ 2 ขณะฟังรายการ

ครูเปิดวิทยุให้เสียงได้ยินชัดเจนทั่วห้อง แต่ไม่ให้ดังเกินไป ครูต้องฟังร่วมกับเด็กด้วย พยายามสังเกตปฏิกิริยาและความสนใจของนักเรียน ครูอาจใช้อุปกรณ์บางอย่างประกอบตามคำสั่งจากวิทยุโรงเรียน แต่ต้องไม่รบกวนการฟังของนักเรียน เพราะจะทำให้นักเรียนหันเหไปจากบทเรียน นอกจากนั้นนักเรียนในระดับต้น ๆ ครูไม่ควรให้นักเรียนจดบันทึกระหว่างฟังรายการ เพราะนักเรียนยังเขียนได้ล่าช้า จะทำให้เสียเวลาในการฟัง ครูไม่ควรขัดจังหวะการฟังของนักเรียนโดยพูดขึ้นมา หรือมีการเคลื่อนไหวโดยไม่จำเป็น เพราะทำให้นักเรียนเสียสมาธิ ถ้าขณะฟังมีเสียงรบกวนจากภายนอก ครูควรเปิดเครื่องรับให้ดังขึ้นหรือไม่ก็ปิดเครื่องรับแล้วสอนแทน หรือเลื่อนไปฟังรายการที่ออกช้า หรืออาจบันทึกเทปรายการที่ออกอากาศช้า แล้วเปิดให้นักเรียนฟังก็ได้

ในบทเรียนภาษาอังกฤษ ถ้าครูอ่านคู่มือก่อนรับฟังแต่ละบท ก็จะทราบล่วงหน้าว่า ในระหว่างรับฟังจะต้องทำอะไรบ้าง ในระหว่างรับฟังนักเรียนจะได้ยินสัญญาณสองอย่างคือ สัญญาณเดี่ยวสัญญาณคู่ สัญญาณเดี่ยวเป็นสัญญาณบอกให้นักเรียนพูดตามครูจากวิทยุ และสัญญาณคู่บอกให้นักเรียนทำตามคำสั่งครูจากวิทยุ ครูจะต้องคอยช่วยให้นักเรียนทำตามให้ถูกต้องด้วย

ขั้นที่ 3 ภายหลังการรับฟัง

1. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นออกมาในการอภิปราย หรือให้ทำกิจกรรมตามหลังที่คู่มือครูแนะนำ เช่น แบ่งกลุ่มอภิปราย อ่านหนังสือเพิ่มเติม ทำโครงการได้วาที ฯลฯ โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ ครูควรกำชับให้นักเรียนไปฝึกพูดกันเอง ทั้งนี้เพราะการฝึกฝนให้ชำนาญเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการเรียนภาษาต่างประเทศ
2. ใช้วัสดุอุปกรณ์อื่นช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนยิ่งขึ้น
3. ให้นักเรียนช่วยกันสรุป แล้วเขียนย่อลงบนกระดานดำ
4. ให้นักเรียนตอบคำถามที่ครูเขียนไว้บนกระดานดำ และซักถามข้อสงสัย
5. ครูควรวัดผลความเข้าใจของนักเรียนด้วยแบบทดสอบสั้น ๆ ที่เตรียมไว้ เพื่อดูว่านักเรียนเข้าใจไขว่เขวไปหรือไม่เข้าใจตอนใด ครูจะได้แก้ไขได้ทันที่ ไม่ปล่อยให้ปัญหาในใจเด็ก

ข้อที่ควรคำนึงในการสอนวิทยุโรงเรียน

ครูควรเลือกสถานีวิทยุกระจายเสียงที่อยู่ใกล้โรงเรียนมากที่สุด หรือที่สามารถรับฟังได้ชัดเจนที่สุด และครูไม่ควรให้นักเรียนรับฟังรายการวิทยุโรงเรียนเกินรายการละ 1 ครั้ง เพราะการรับฟังซ้ำนักเรียนอาจเกิดความเบื่อหน่าย หรือไม่สนใจฟัง เป็นการเสียเวลาของนักเรียนโดยไม่จำเป็น แต่ถ้าหากนักเรียนต้องการจะรับฟังซ้ำจริง ๆ และครูพิจารณาเห็นว่าการรับฟังซ้ำจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนก็ฟังซ้ำได้

บทกระจายเสียง (Script)

บทกระจายเสียงมีอยู่หลายแบบ มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ฉะนั้นในการทำบทกระจายเสียง ผู้ทำควรจะได้พิจารณาก่อนว่าแบบใดจะเหมาะสมที่สุดกับเรื่องนั้น ๆ แต่ก่อนที่จะตกลงใช้แบบใด ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. เวลาที่ให้สำหรับรายการนั้น
2. ลักษณะของรายการ
3. ระดับและประเภทของผู้ฟังในห้องเรียน
4. วัตถุประสงค์ของรายการ

แบบต่าง ๆ ของบทกระจายเสียงนี้มีผู้รวบรวมไว้มี 10 แบบด้วยกัน คือ

1. แบบพูดบรรยายล้วน (Straight Talk)
2. แบบสัมภาษณ์ (Interview)
3. แบบอภิปรายเป็นคณะ (Panel) หรือโต๊ะกลม (Round Table)
4. แบบบันทึกเหตุการณ์จริง (Actuality หรือ On-the spot)
5. แบบแข่งขันตอบปัญหา (Quiz bee)
6. แบบถกปัญหาหรือโต้วาที (Forum หรือ Debate)
7. แบบละคร (Dramatisation)
8. แบบสาธิต (Demonstration)
9. แบบดนตรี (Music)
10. แบบห้องเรียนจำลอง (Classroom Pick-up)

1. แบบพูดบรรยายล้วน เป็นบทกระจายเสียงที่มีแต่คำพูดบรรยายตลอด มักใช้ในการกระจายเสียงวิทยุโรงเรียนและวิทยุอื่น ๆ แบบพูดตลอดนี้มีส่วนที่อยู่หลายอย่าง คือ ใช้คนเพียงคนเดียวเฉพาะผู้พูด เพราะฉะนั้นจึงไม่ต้องเสียเวลาชักซ้อมมาก ผู้พูดเพียงแต่ทดลองอ่านบททวนให้คล่อง และให้จบพอดีเวลาที่กำหนด ไม่ให้จบก่อนหรือหมดเวลาแล้วยังพูดไม่จบ กำหนดเวลาในรายการกระจายเสียงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ทุกรายการจะต้องเป็นไปตามเวลาที่กำหนดอย่างเที่ยงตรง นอกจากนั้นในแบบพูดบรรยายนี้ เครื่องใช้ประกอบอื่น ๆ ก็เกือบ

ไม่ต้องมีอะไร เนื้อหาที่จะพูดก็ได้มากโดยใช้เวลาแต่น้อย ทางฝ่ายผู้ฟังก็ฟังได้ง่าย รู้เรื่องเร็ว ถ้าผู้พูดมีบุคลิกภาพทางเสียงดี ก็อาจยึดเหนี่ยวผู้ฟังให้ตั้งใจติดตามฟังเรื่องโดยตลอด ซึ่งทำให้เกิดผลได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย

ในทางเสียงก็มีเหมือนกัน คือ ถ้าพูดไม่ดี พูดเสียงไม่น่าฟัง ก็จะไม่ได้อรรถรสตามสมควร อนึ่ง ความตั้งใจในการฟังเสียงพูดเช่นนี้อยู่ในเวลาจำกัดมาก โดยเฉพาะเด็ก ๆ มักจะหมดความตั้งใจเร็ว จะเห็นได้เช่นเวลานักเรียนฟังครูพูดในห้องเรียน บทกระจายเสียงแบบนี้ผู้พูดจึงสำคัญมาก ต้องเข้าใจลีลาแห่งการออกเสียง นั่นคือต้องมีศิลป์ในการพูด

การพูดทางวิทยุนี้ไม่ใช่เป็นการอ่านหนังสือ ต้องให้น้ำเสียงเป็นไปตามธรรมชาติ อย่างเราพูดจาสนทนากัน ผู้ที่ยังไม่มีความชำนาญเมื่ออ่านบทกระจายเสียงมักจะมีสัมเสียดไปจากเสียงพูดโดยปกติ ทำให้ฟังขัดหู

ในการเขียนบทกระจายเสียงนั้น ผู้เขียนต้องคิดอยู่เสมอว่าสำหรับพูดให้คนฟังไม่ใช่เขียนสำหรับให้คนอ่าน การเขียนเป็นตัวหนังสือสำหรับให้คนอ่านกับเขียนสำหรับพูดให้คนฟังนั้นผิดกันมาก นอกจากนั้นผู้ฟังวิทยุได้เพียงแต่เสียงไม่เห็นหน้าตาผู้พูดเลย เสียงอย่างเดียวเท่านั้นที่จะทำให้ผู้ฟังนึกเห็นบุคลิกภาพของผู้พูดได้

ผู้เขียนบทจะต้องหาวิธีทำให้ประโยคแรกที่พูดเป็นที่น่าสนใจ ถ้าคำพูดประโยคแรก ๆ มีข้อความจืด ๆ ไม่ชวนให้อยากรู้อยากฟัง เรื่องที่จะพูดต่อไปก็เหลวหมด เพราะนักเรียนหรือผู้ฟังจะไม่ติดตามเรื่องต่อไป อย่างไรก็ตามในห้องเรียนย่อมมีระเบียบวินัยคุมอยู่พอจะทำให้นักเรียนต้องตั้งอกตั้งใจฟัง แต่การจะให้นักเรียนฟังโดยวิธีบังคับนั้นย่อมจะได้ผลไม่สู้ดีนัก

บทพูดกระจายเสียงไม่ควรเป็นประโยคยาว มีอนุประโยคซับซ้อน ควรหาคำสามัญที่นักเรียนสามารถเข้าใจและนึกเห็นภาพความหมายได้โดยง่าย การพูดคราวหนึ่ง ๆ ไม่ควรมีเนื้อเรื่องมากนัก จุดสำคัญอยู่ที่ต้องพูดให้เนื้อเรื่องตอนหนึ่ง ๆ ได้รับความกระจ่างชัดเจน อย่าให้ความเข้าใจของเด็กสับสน จับต้นชนปลายไม่ถูก

ในการพูดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไม่ควรถือว่านักเรียนมีความรู้เดิมเป็นทุนอยู่แล้ว ฉะนั้นการพูดอ้างถึงเรื่องนั้นเรื่องนี้ เท่ากับเป็นการเพิ่มภาระให้นักเรียนต้องนึกทบทวนความจำ นักเรียนบางคนอาจไม่รู้เรื่องที่อ้างถึงเลยก็ได้ ฉะนั้น ในบทกระจายเสียงควรจัดเนื้อเรื่องซึ่งนักเรียนจะรู้และเข้าใจได้ในขณะรับฟังนั่นเอง และเมื่อจบเรื่องก็ควรจะมีสรุปข้อใหญ่ใจความเป็นการทบทวนให้นักเรียนรู้เนื้อหาสาระที่ฟังครั้งหนึ่ง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

2. **แบบสัมภาษณ์** การสัมภาษณ์ทางวิทยุก็ทำนองเดียวกับการสัมภาษณ์ที่นักข่าวเขียนรายงานในหน้าหนังสือพิมพ์ คือ เชิญบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือมีความชำนาญในทางหนึ่งทางใดมาสัมภาษณ์ออกอากาศ เช่น ในการกระจายเสียงวิชาสังคมศึกษาเรื่องการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ทางเจ้าหน้าที่กระจายเสียงอาจเชิญผู้ว่าราชการจังหวัด หรือใครคนหนึ่งมาสัมภาษณ์เรื่องวิธีดำเนินการเลือกตั้ง

ผู้ที่มาให้สัมภาษณ์นั้นอาจเป็นคนเดียวหรือสองคนก็ได้ ดังนั้นนักเรียนก็จะได้ฟังเสียงคนสนทนากัน ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดรู้สึกเบื่อเร็วกว่าฟังเสียงพูดคนเดียว ความสำคัญในเรื่องนี้คือ ผู้ที่มาให้การสัมภาษณ์ต้องเป็นคนเข้าใจพูดและรู้จักปรับปรุงเรื่องและวิธีพูดให้เหมาะสมกับการกระจายเสียง ซึ่งไม่เหมือนการพูดให้คนทั่ว ๆ ไปฟัง หรือเหมือนกับบทสัมภาษณ์ที่เขียนเสนอทางหน้าหนังสือพิมพ์ นอกจากนั้นผู้เชี่ยวชาญที่มาพูดนั้นอาจใช้ภาษาเทคนิคเฉพาะเรื่องมากเกินไป เป็นเหตุให้คนฟังที่ไม่รู้เรื่องนั้น ๆ ฟังไม่เข้าใจ

หนึ่ง ต้องเข้าใจว่าความสำคัญและความมีชื่อเสียงของผู้มาให้สัมภาษณ์นั้น เด็กอาจมีทัศนคติต่างกับผู้ใหญ่ เช่น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขศึกษา เด็ก ๆ คงเห็นว่านักกีฬาที่มีชื่อเสียงเป็นคนสำคัญกว่าศาสตราจารย์ในวิชานี้

การตั้งคำถามและการลำดับเรื่องก็เป็นสิ่งสำคัญ ต้องให้มีข้อความเกี่ยวเนื่องกัน และต้องกลมไม่ให้ออกนอกหัวข้อที่จะสัมภาษณ์ ในตอนจะจบก็ควรให้มีการสรุปความ เช่นเดียวกับการพูดบรรยาย

วิธีสัมภาษณ์อาจทำโดยการบันทึกเสียง แล้วนำมาปรับปรุงตัดต่อเลือกเฟ้นเอาเฉพาะตอนที่เห็นว่าเหมาะสมและให้มีความยาวพอดีเวลา และจะใช้เสียงประกอบด้วยก็ได้ แต่วิธีนี้จะเสียเวลาและแรงงานมากกว่าการสัมภาษณ์ออกอากาศโดยตรง

3. **แบบอภิปรายเป็นคณะหรือโต๊ะกลม** การทำบทเรียนวิทยุอีกแบบหนึ่ง ซึ่งนิยมใช้กันมาก คือ แบบอภิปรายเป็นคณะ หรือที่เรียกกันว่า “โต๊ะกลม” อันเป็นแบบที่เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งกัน ทำให้เกิดมีรสชาติและได้ฟังความเห็นหลายแง่หลายมุม ผู้ที่เข้าอภิปรายมักจะเป็นผู้ชำนาญหรือมีความรู้ในเรื่องที่อภิปรายนั้น ข้อที่สำคัญในการนำแบบนี้มาใช้อยู่ที่ต้องไม่จัดให้มีผู้อภิปรายหลายคนเกินไป ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังเกิดความสับสน และภาษาที่ใช้ในการอภิปรายควรจะเป็นแบบคุยกันในวงญาติมิตร แม้ว่าจะมีการเตรียมวางแผนการ

ดำเนินการอภิปรายก่อนก็ตาม ทำนองการอภิปรายควรจะเป็นไปตามแบบแลกเปลี่ยนทัศนะ
ของกันและกันตามธรรมดา อย่าให้เห็นร่องรอยว่าได้มีการเกณฑ์กันให้พูดตามบท

เนื่องจากต้องการให้ปัญหาที่อภิปรายกระชับรัดและเข้าสู่จุดที่กำหนดไว้อย่างแนบ
เนียน ควรจะมีการเตรียมล่วงหน้าเสมอ จะยกเว้นก็เฉพาะผู้ร่วมอภิปรายที่มีความเจนจัดใน
การพูดและรู้เรื่องนั้นเป็นอย่างดี การเตรียมบทพูดอาจจะทำให้ผู้อภิปรายบางท่านพูดเป็น
อ่านหนังสือ ซึ่งอาจจะทำให้การอภิปรายฟังคล้ายการอ่านบทความ เว้นเสียแต่ผู้อ่านจะชำนาญ
ในการพูดจนผู้ฟังจับไม่ได้

การจัดอภิปรายแบบโต้ะกลมนั้น มักจะถือกันว่าผู้ฟังรู้เค้าเรื่องอยู่ก่อนบ้างเล็กน้อย
แล้วหากจะนำมาใช้สำหรับเด็กนักเรียนหรือผู้ฟังที่ขาดความรู้ในเรื่องเดิม ประโยชน์ที่ได้รับ
อาจจะน้อยลง หนึ่ง สิ่งที่จะทำให้การอภิปรายแบบนี้ได้ผลน้อยอีกอย่างหนึ่งก็คือ บรรดาผู้ที่
มีความรู้พิเศษเฉพาะเรื่องมักจะอดไม่ได้ที่จะใช้คำเทคนิคอันเป็นสิ่งที่นักเรียนหรือผู้ฟังไม่รู้
ความหมายมาก่อน ข้อนี้จึงต้องระมัดระวัง หากจำเป็นต้องใช้ศัพท์เทคนิคก็ควรมีการอธิบาย
ความหมายบ้าง หรือเลี่ยงไม่ใช้เสียเลย บทเรียนวิหุที่จัดสำหรับนักเรียนนั้นจำเป็นต้องให้มี
ความรู้อยู่ในระดับที่นักเรียนในชั้นนั้น ๆ จะเข้าใจได้

การใช้แบบอภิปรายเป็นคณะหรือโต้ะกลมจะได้ผลดีจริง ๆ ย่อมต้องอาศัยการเลือก
เห็นผู้อภิปราย และปัญหาที่ควรจะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และผู้ฟังกำลังสนใจกันอยู่ในเวลา
ที่จะอภิปรายนั้น การเลือกผู้อภิปรายไม่ควรจะจัดผู้ที่มีความเห็นพ้องกันหมด ซึ่งจะทำให้การ
อภิปรายนั้นฟังจืดชืด ในการอภิปรายให้ประชาชนฟัง ผู้อภิปรายอาจใช้ความชำนาญและพูด
โดยไม่มีการเตรียมบท แต่สำหรับรายการจัดเฉพาะนักเรียนนั้น จะต้องพยายามระมัดระวัง
เป็นพิเศษ เพราะผู้อภิปรายมักจะเผลอว่าเป็นการคุยโต้ตอบกันระหว่างผู้ที่มีความเจนจัด
ทัดเทียมกัน ลืมนึกถึงนักเรียนที่กำลังเป็นผู้ฟังอยู่

อย่างไรก็ตาม การจัดการอภิปรายโดยผู้อภิปรายไม่มีโอกาสพบและตกลงกันในเรื่อง
ประเด็นปัญหา หรือคำจำกัด ความที่สำคัญบางคำเสียก่อน อาจจะทำให้การอภิปรายนั้น
ขลุกขลักพูดไปคนละทาง หรืออาจจะพูดไกลจากประเด็นปัญหาจนเกินไปก็ได้ ข้อสำคัญควร
จะได้ตกลงกันว่าในที่สุดจะสรุปตอนท้ายกันอย่างไร สำหรับผู้ฟังที่เป็นเยาวชนหรือนักเรียนนั้น
ควรสรุปในเรื่องที่เห็นสอดคล้องต้องกันมากกว่าจำนวนขัดแย้ง

ตามปกติในวงอภิปรายมักจะมีหัวหน้าผู้ดำเนินการอภิปรายคนหนึ่ง ซึ่งจะคอยช่วยทำการอภิปรายมิให้ไหลออกนอกทาง หรือใช้คำภาษาที่ยากเกินไป หน้าที่ของผู้ดำเนินการอภิปรายที่นอกเหนือไปจากนี้ก็คือ พยายามทำบรรยากาศให้ผู้ร่วมอภิปรายรู้สึกเป็นกันเอง และระลึกถึงประเด็นปัญหาอยู่เสมอ ให้ผู้อภิปรายได้มีโอกาสพูดทั่วถึงกัน และคอยระมัดระวังในเรื่องกำหนดเวลา

บทบาทอภิปรายจะไม่ทำเป็นบทละเอียดยกก็ได้ แต่ควรจะมีการจดหัวข้อและระเบียบวาระไว้บ้างเพื่อป้องกันการสับสน การได้ร่วมกันปรึกษาหารือก่อนการอภิปรายนี้ ก็เป็นทางช่วยให้ผู้อภิปรายที่ไม่เคยรู้จักกันรู้สึกเป็นกันเองได้มากขึ้น

ในบางแห่งเขาใช้วิธีให้ผู้อภิปรายลองข้อมสนทนากันในปัญหา แล้วให้นักขวเลขคอยจด เสร็จแล้วมอบให้ผู้อภิปรายแก้ไขตัดตอนเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่งเพื่อยึดเป็นบทสำหรับการอภิปราย

4. แบบบันทึกจากเหตุการณ์จริง เป็นบทถ่ายทอดเสียงหรือบันทึกเสียงจากสถานที่แหล่งเกิดของเหตุการณ์ การกระจายเสียงแบบนี้จะทำให้ผู้ฟังตื่นตื้นเห็นจริงได้เป็นอย่างดี เพราะรู้สึกว่ามีชีวิตของทำเทียม นักเรียนจะสนใจเป็นพิเศษ ปัญหาเรื่องไม่สนใจเกือบจะกล่าวได้ว่าไม่มีเลย แบบนี้ผู้ฟังวิทยุในประเทศไทยจะคุ้นดี เพราะบางสถานีมีการถ่ายทอดข่าวการแข่งขันฟุตบอลและบรรยายจากสนามฟุตบอลในขณะแข่งขันจริง ๆ หรือถ่ายทอดเสียงจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น การส่งกระจายเสียงแบบนี้จะนำตื่นตื้นเห็นจริง แต่มักต้องจำกัดในเรื่องกำหนดเวลา บางทีเหตุการณ์นั้นจะยืดเยื้อกินเวลานานเกินควร ฉะนั้นการจัดรายการเพื่อการศึกษาในโรงเรียนให้เหมาะสมกับระยะเวลาเรียนย่อมเป็นการลำบาก อนึ่งการจับเสียงให้ชัดเจนทุกตอนก็ทำได้ยาก เพราะผู้จัดทำไม่อาจเคลื่อนย้ายไมโครโฟนไปให้ใกล้ที่กำเนิดเสียงได้สะดวกทุกแห่ง

แบบนี้ปัญหาการทำบทกระจายเสียงไม่มี ความสำคัญอยู่ที่ผู้บรรยายเหตุการณ์ ถ้าผู้บรรยายมีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น ๆ เป็นอย่างดี ก็จะยกประวัติและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องมาบรรยายให้ผู้ฟังได้ความรู้แจ่มแจ้ง แต่อย่างไรก็ดีการจะสร้างเป็นบทเรียนวิทยุเพื่อการศึกษาสำหรับนักเรียน ความจำเป็นในการบรรยายประกอบ และการเตรียมฟังการบรรยายย่อมจะต้องคิดกำหนดเป็นการล่วงหน้า

5. การแข่งขันตอบปัญหา การส่งกระจายเสียงแบบนี้ในต่างประเทศ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกานิยมกันแพร่หลายมาก สำหรับในประเทศไทยแบบนี้ได้เริ่มแล้ว เป็นแบบที่สร้างความสนใจและตื่นเต้นทั้งฝ่ายผู้ฟังและฝ่ายผู้เข้าร่วมในการนี้ โดยเฉพาะเมื่อผู้ฟังรู้คำตอบปัญหาที่ถาม แต่ผู้ที่เข้าแข่งขันตอบปัญหามักไม่รู้ ผู้ฟังจะนึกสนุกมาก ส่วนปัญหาที่ผู้ฟังบังเอิญไม่ทราบคำตอบ คำตอบที่ถูกต้องของผู้ร่วมแสดงทางวิทยุก็จะเกิดประโยชน์แก่ผู้ฟังในการเพิ่มเติมความรู้ สำหรับการใช่วิธีกระจายเสียงแบบนี้กับบทเรียนวิทยุ นั้น จะได้ผลดีก็เมื่อปัญหาที่ถามมีคุณค่าในทางการศึกษา และไม่ยากหรือง่ายเกินไปสำหรับนักเรียนที่เราจัดให้ตอบปัญหา ตามปกติการจัดรายการแบบนี้เวลาที่พอเหมาะไม่ต่ำกว่าครึ่งชั่วโมง เพื่อให้โอกาสผู้ตอบมีเวลาคิดสำหรับปัญหาที่ยากบ้างบางปัญหา การส่งรายการแบบนี้สถานีวิทยุบางสถานีได้ใช้เป็นการโฆษณาสินค้า โดยจัดรางวัลเป็นสิ่งของหรือเงินแก่ผู้ที่ตอบปัญหา การโฆษณาแบบนี้ทำให้ผู้ฟังสนใจว่าการโฆษณาแบบธรรมดา

ท่านที่เคยฟังรายการแบบนี้อาจจะนึกว่าแบบนี้คงจะไม่ต้องเขียนบทกระจายเสียงให้ลำบาก ความจริงการเตรียมบทและลีลาเป็นของจำเป็นมากถ้าจะให้รายการแบบนี้ประสบความสำเร็จจริงๆ ข้อที่ต้องเตรียมคือคำอธิบายเกี่ยวกับระเบียบหรือกฎเกณฑ์ในการตอบปัญหา ซึ่งควรจะสั้น กระชับรัดกุม และชัดเจนแจ่มแจ้ง ผู้ที่ตอบปัญหาและผู้ที่จะเข้าใจได้ทันที การระบุนามผู้ตอบปัญหาก็เป็นของจำเป็นจะบอกทั้งที่อยู่หรือโรงเรียนด้วยก็เป็นเรื่องที่ต้องส่วนหลักในการจัดเรื่องคำถามนั้น ควรเริ่มจากง่าย ๆ ไปหาปัญหาที่ยาก ข้อสำคัญในการเริ่มต้นจะต้องป้องกันไม่ให้เกิดการเจียบเจี้ยวขึ้น เช่น เริ่มด้วยปัญหาที่ยากที่ผู้ตอบอาจต้องคิดมากหรือตอบไม่ได้เลย ทำให้เกิดความเจียบเพราะความงงในตอนที่เริ่มต้น ดังนั้นจะทำให้รายการเสียหายหมด อนึ่ง การจัดคำถามสำหรับผู้ตอบหลายคนควรจะได้พยายามให้ความยุติธรรม โดยให้คำถามที่ยากง่ายกระจายไปทั่ว ๆ กัน อีกประการหนึ่งถ้าคำถามที่จัดขึ้นมีอยู่หลายแขนง เช่น เกี่ยวกับประวัติศาสตร์บ้าง ภูมิศาสตร์ และอื่น ๆ บ้าง ควรจะเคล้าปัญหาให้สลับกันไม่ควรรวมเป็นหมวด ๆ การคลุกเคล้าปัญหาแบบนี้จะทำให้ผู้ฟังสนุกมากกว่าจัดเป็นหมวด และทำให้ผู้ตอบต้องใช้ไหวพริบในการตอบมากขึ้น ข้อสำคัญประการสุดท้ายก็คือ ภาษาที่ใช้ถามนั้นต้องแจ่มแจ้งชัดเจน ไม่สลับซับซ้อนจนเกินไป จนทำให้ทั้งผู้ตอบและผู้ฟังเกิดความงงวาย

คำถามในการแข่งขันตอบปัญหาสำหรับนักเรียน ควรให้มีความสัมพันธ์กันบ้าง และไม่ควรใช้คำถามที่ให้คำตอบสั้น ๆ ทำนอง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” มากจนเกินไป ควรจะมีคำถามที่นักเรียนต้องใช้คำตอบยาวพอสมควร อนึ่ง เพื่อให้รายการแบบนี้ น่าตื่นเต้นและไม่น่าเบื่อ อาจจะจัดปรุงให้แปลกขึ้นโดยใช้เสียงดนตรี เสียงร้องของสัตว์ ฯลฯ เพื่อให้นักเรียนตอบว่าเป็นเพลงอะไร คำประพันธ์ชนิดใด เสียงสัตว์อะไร เป็นต้น ก็จะเป็นการเพิ่มรสชาติให้แก่ผู้ฟังมากขึ้น อนึ่ง รายการทุกรายการย่อมมีเวลากำหนด ดังนั้นผู้ถามจำต้องคอยระมัดระวังเรื่องกำหนดเวลา ถ้าจำเป็นต้องตัดคำถามให้น้อยลงก็ย่อมจะทำได้ ฉะนั้น หลักการเตรียมคำถามเขาย่อมเตรียมให้มากไว้ก่อน

ข้อควรระวังสำหรับผู้ตั้งปัญหาหรือคำถาม ก็คือพยายามทำให้ผู้ตอบปัญหา มีความรู้สึกธรรมดา ไม่ให้ตื่นเต้นหรือเกิดอารมณ์อันผิดปกติ เพื่อหลีกเลี่ยงการก่ออารมณ์ วุ่นวายนี้ เขามักจัดเป็นการแข่งขันระหว่างคณะ แทนที่จะเป็นการแข่งขันเฉพาะตัว อนึ่ง สำหรับการจัดการแข่งขันโดยแบ่งเพศเป็นฝ่ายชายและฝ่ายหญิง มีความเหมาะสมสำหรับนักเรียนรุ่นโตเท่านั้น

๘. แบบแสดงปัญหาหรือได้วาที มักนิยมใช้สำหรับนักเรียนโตหรือนักศึกษาผู้ใหญ่ การจัดรายการแบบนี้ย่อมจะส่งเสริมในเรื่องทำให้เกิดความคิด และการพิจารณาเหตุผล และขยายข้อเท็จจริงจากหลายแง่หลายมุม การใช้แบบนี้จะทำให้รายการสนุกครึกครื้น ข้อสำคัญอยู่ที่การเป็นผู้แถลงหรือผู้ได้ ควรจะเป็นผู้ที่ชำนาญในเรื่อง และการใช้วาทีศิลป์ แต่การจัดรายการนี้สำหรับนักเรียนนั้น ข้อลำบากอยู่ที่นักเรียนอาจจะไม่มีความชำนาญมาก่อน และนักเรียนบางคนอาจจะพูดด้วยอารมณ์มากกว่าเหตุผล ดังนั้นควรจะได้มีการแนะนำและอบรมให้นักเรียนผู้ร่วมรายการนี้เข้าใจให้แจ่มแจ้งเสียก่อน และประเด็นปัญหาหรือยุติควรจะมีคุณค่าและน่าสนใจพอสมควร รายการแบบนี้โดยมากใช้เวลาไม่ต่ำกว่าครึ่งชั่วโมง และจำนวนนักเรียนผู้ร่วมรายการไม่ควรเกิน 4 คน

การจัดรายการแบบแสดงปัญหาหรือได้วาทีนั้น ต้องเลือกประธานหรือผู้ดำเนินการที่สันทัด ถ้าจะใช้นักเรียนทำหน้าที่นี้อาจมีอุปสรรค เพราะประธานจะต้องมีหน้าที่สร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วมรายการไม่สะทกสะท้านหรือประหม่า และเป็นผู้ที่คอยประสานระหว่างผู้ถาม ผู้ตอบ รวมถึงผู้ฟังวิทยด้วย

การเลือกเฟ้นผู้พูด พิจารณาโดยถือหลักเกณฑ์ต่อไปนี้คือ ต้องมีความรู้ในเรื่องนั้น ชำนาญในการพูด สำนวนดี เสียงดี มีเขวานในการโต้ตอบได้โดยฉับพลัน

การจัดให้นักเรียนเข้าร่วมในรายการนี้ ไม่ควรกำหนดให้ออกความเห็นตามคำแนะนำของครูหรือผู้จัดรายการ แต่ควรจะให้พูดตามความคิดเห็นและเหตุผลของนักเรียนผู้ร่วมเอง

7. แบบละคร บทเรียนวิทยุที่ทำเป็นแบบละคร มีคุณสมบัติหลายประการ คือแบบนี้ใช้ได้อย่างกว้างขวางสำหรับเรื่องต่าง ๆ ผู้เขียนบทสามารถถ่ายทอดความคิดเห็นความรู้สึกและอารมณ์ลงไปได้ ทำให้ผู้ฟังรู้สึกตื่นเต้น คล้อยตาม หรือจดจำได้ดี สำหรับการอบรมสั่งสอนนักเรียนควรใช้แบบละครนี้ก็เหมือนการใช้ของหวานหอมหรือสิ่งที่นักเรียนมักจะเบื่อป้อนนักเรียนนั่นเอง การเขียนบทดี ๆ และการแสดงออกอากาศถึงขนาดเป็นปัจจัยสำคัญของแบบนี้ ข้อที่มีผู้ติงก็คือ แบบนี้เสียเวลามาก การเขียนบทแบบละครย่อมมีความลำบากยิ่งกว่าการเขียนบทพูดบรรยายมาก อนึ่ง แม้บทจะเขียนดี แต่ผู้แสดงไม่ถึงขนาด รสชาติของบทเรียนแบบนี้ก็อาจจะเนือยลง อนึ่ง การจำแลงรูปบทเรียนหรือคำสอนเป็นบทละครอาจจะซ่อนข้อคิดและคำสอนจนเกินไป จนนักเรียนนึกไม่ถึง หรืออาจเข้าใจผิดความประสงค์ของผู้เขียนบทก็เป็นได้

การใช้แบบนี้ทำบทเรียนเคยเป็นปัญหาถกเถียงเปรียบเทียบระหว่างละครวิทยุอาชีพกับละครบทเรียน ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยให้เหตุผลว่า การจัดบทเรียนแบบละครนั้นอาจพ่วงในความสนุกสนานเพลิดเพลินไป จนไม่มีเนื้อหาในทางความรู้ แต่หลักการทำวิทยุบทเรียนกับวิทยุโฆษณาต่างกัน วิทยุบทเรียนต้องมุ่งให้ความแจ่มแจ้งและแก่นสาร ภาษาที่ใช้เป็นภาษาง่ายความคิดที่จะสอดใส่ไปในเนื้อเรื่องก็ไม่ให้ยากเกินกำลังสติปัญญาของผู้ฟัง ซึ่งเป็นเพียงนักเรียน มีหลักที่พึงถืออยู่อันหนึ่ง คือ ถ้าเด็กไม่เข้าใจ ความสนใจจะไม่เกิดขึ้น ฉะนั้น การใช้ภาษาพื้น ๆ ประโยคไม่ยาวสับสน จึงเป็นสิ่งที่ผู้เขียนบทเรียนวิทยุพึงสนใจ

8. แบบสาริต บทเรียนวิทยุแบบสาริต เป็นบทเรียนที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมตามบทกระจายเสียงขณะที่กำลังรับฟัง โดยมากก็ใช้การพูดบรรยายเป็นพื้น มีการหยุดเป็นระยะ เพื่อให้ผู้ฟังได้มีกิจกรรมเป็นตอน ๆ แต่บางทีก็มีแบบบทละครหรือแบบสนทนาเข้าแทรกบ้าง บางทีแบบนี้ผู้ฟังต้องอาศัยภาพหรืออุปกรณ์ทัศนศึกษาช่วยในขณะฟังด้วย

บทเรียนแบบสาธิตนี้ทำให้ทั้งนักเรียนและครูมีโอกาสได้กระทำกิจกรรมในขณะที่รับฟัง ผิดกับบางแบบซึ่งนักเรียนนั่งฟังอยู่เฉย ๆ ฉะนั้น แบบสาธิตนี้จึงสร้างความสนใจและตื่นเต้นแก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี และการสอนบางตอนมีแสดงให้นักเรียนดู ประกอบด้วย เช่น บทเรียนเรื่องการสีฟัน เป็นต้น เมื่อสรุปแล้วจะเห็นว่าแบบนี้ต้องการความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดถึง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้กระจายเสียง ฝ่ายครู และฝ่ายนักเรียน

ข้อที่พึงระมัดระวังก็มีอยู่มากเหมือนกัน เช่น หากครูและนักเรียนยังไม่เคยชินต่อบทเรียนแบบนี้ ก็คงจะทำอะไรพลั้งพลาด หรือไม่คอยได้จังหวะตามบทของวิทยุ ผู้จัดบทเรียนบางท่านก็เห็นว่าแบบสาธิตเป็นแบบที่ดีที่สุด เพราะนักเรียนได้มีโอกาสแสดงออกและมีกิจกรรม ความจริงการฟังและการติดตามก็เป็นกิจกรรมเหมือนกัน แม้จะมีได้แสดงออกมาเป็นกิจกรรมทางกาย มีข้อที่พึงระวังอีกอย่างหนึ่งคือ กิจกรรมที่จัดสรรขึ้นนั้นอาจไม่เกิดประโยชน์มากนัก ดังนั้นผู้สร้างบทเรียนจะต้องนึกถึงว่าถ้าหากจัดให้นักเรียนหรือครูทำอย่างนั้นอย่างนี้ จะได้ประโยชน์อย่างนั้นอย่างนี้จริง ๆ

การสอนบทเรียนวิทยุแบบนี้มีลักษณะใกล้ชิดกับการสอนปกติของครูมาก ความแตกต่างคงอยู่ที่ครูผู้สอน มิได้เป็นผู้เตรียมการสอนของตัวเอง แต่ก็อาจจะมีประโยชน์ในการที่ครูได้ทราบวิธีสอนแปลก ๆ หรือใหม่ ๆ เพื่อตนจะได้นำไปใช้ในการสอนในชั้นตามปกติของตน หนึ่ง ผู้ที่จะเขียนบทวิทยุแบบนี้ได้ดีจริง ๆ เห็นจะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอน และคลุกคลีอยู่กับเด็กเป็นเวลานานพอสมควร

๑. **แบบดนตรี** ย่อมเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ดนตรีนั้นเป็นเรื่องของการบันเทิง โดยปกติเป็นที่นิยมของคนทั่วไปทุกเพศทุกวัย เมื่อมาเกี่ยวข้องกับวิทยุโรงเรียน การดนตรีจึงจัดจำแนกหน้าที่ออกเป็นหลายประเภท จะขอยกมาอธิบายเพียง 5 ประเภทดังนี้

1. ประกอบบทเรียนเพื่อให้ความเพลิดเพลิน ผู้เขียนบทกระจายเสียงบทเรียนวิทยุใช้ดนตรีประกอบเพียงมุ่งหมายสร้างอารมณ์ให้เพลิดเพลินชวนสนใจในตัวบทเรียนเท่านั้น ไม่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องในบทเรียนวิทยุเลย

2. ประกอบบทเรียนเพื่อส่งเสริมอารมณ์ในท้องเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่ทำเป็นแบบบทละคร เช่น ตอนตื่นเต้นก็เลือกจังหวะทำนองดนตรีที่เร้าอารมณ์ตื่นเต้น ตอนรำเรงก็เลือกจังหวะทำนองดนตรีที่เร้าอารมณ์ให้สดชื่นรื่นเริง เป็นต้น

3. เป็นตัวบทเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการสนิยมทางดนตรี ซึ่งจำจะต้องเลือกประเภทของดนตรีหรือบทดนตรีที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนหรือผู้ฟังโดยมาก หากเป็นไปได้เพื่อการศึกษามากกว่าการบันเทิง มักจะมีคำบรรยายเพื่อแนะผู้ฟัง

4. เป็นตัวบทเรียนที่มุ่งให้เด็กฝึกร้องตาม อาจจะประกอบด้วยการอธิบาย หรือมีจะนั้นก็มีความแนะนำเกี่ยวกับวิธีดำเนินการสอนสำหรับครู

5. เป็นตัวบทเรียนที่มุ่งให้เด็กแสดงลีลาท่าทางไปตามจังหวะ โดยเฉพาะจัดสำหรับเด็กเล็ก บางทีประกอบด้วยเนื้อเรื่อง บทเรียนประเภทนี้ครูจำต้องมีส่วนคอยแนะนำดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อช่วยให้นักเรียนทำจังหวะท่าทางได้ถูกต้อง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าดนตรีเป็นคล้ายยาตำที่แทรกอยู่ในบทกระจายเสียงเกือบทุกประเภท ตั้งแต่เพื่อความบันเทิงแท้ ๆ ประกอบส่งเสริมอารมณ์ จนถึงเป็นตัวบทเรียนเพื่อสอนนักเรียนโดยตรง

10. **แบบห้องเรียนจำลอง** การสอนวิทยุแบบห้องเรียนจำลองนั้นก็คือ การถ่ายทอดเสียงจากห้องเรียน ซึ่งมีครู มีนักเรียน และมีการสอนอย่างปกติธรรมดาตนเอง แต่นักเรียนและครูก็จำเป็นต้องไปตั้งชั้นในห้องกระจายเสียงแทนที่จะเป็นชั้นเรียนปกติ เว้นเสียแต่จะสามารถนำเอาเครื่องไปถ่ายทอดเสียงในชั้นจริง ๆ ได้ การถ่ายทอดการสอนในชั้นเช่นนี้มีประโยชน์ในด้านสร้างความเข้าใจและสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองตามปกติมักจะไม่มีโอกาสได้มาดูการสอนถึงห้องเรียน ส่วนการจัดชั้นเรียนขึ้นในห้องกระจายเสียง ก็ย่อมมีข้อเสียอยู่ไม่น้อย เพราะการที่ครูและนักเรียนต่างพากันไปสอนไปเรียนกันในห้องกระจายเสียงเป็นพิเศษเช่นนี้ จะสร้างบรรยากาศที่ไม่เป็นไปตามธรรมดา อนึ่ง การสอนของครูที่เคยเขียนบนกระดานดำมาก ๆ ก็ไม่อาจจะใช้ได้สะดวก จำต้องใช้การพูดเป็นส่วนใหญ่สรุปแล้วจะเห็นว่าเป็นการยากที่จะถ่ายทอดสภาพการสอนปกติได้อย่างแท้จริง

ตัวอย่างบทวิทยุโรงเรียน

สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับชั้นประถมปีที่ 4

เรื่อง “บทเรียนของสี่ดา”

.....
.....ดนตรี.....

ครู มีของส่งมาให้เธอจะไข่มุก มารับไปซิจ๊ะ
ไข่มุก ของหนูหรือคะ เอ...ทำจะไม่ไข่มุกของหนู
สี่ดา ไซ้ไซ้จ๊ะเธอ ก็ที่กล่องเขาเขียนว่า ด.ญ.ไข่มุก รักเรียน ชั้น ป. 4 ก. และมีชื่อ
โรงเรียนของเราด้วยนี่
ไข่มุก เอ... ใครส่งมาก็ไม่ทราบ หนูไม่เคยได้รับอย่างนี้เลยคะ
ครู เขาเขียนบอกที่ข้างหลังนี่ไงจะไข่มุก จากนายพิชัย ภัคดี ส่งมาจากกรุงเทพฯ
นี่ เธอคงรู้จักเขาซี
ไข่มุก ไม่รู้จักคะ หนูไม่รู้จักใครที่กรุงเทพฯ เลยคะ
ครู อ้าว เขาคงรู้จักเธอซี เขาถึงส่งของมาให้ ไหนเปิดดูซิจ๊ะว่าจะอะไร เพื่อมีจดหมาย
อยู่ในนั้น (ครูแกะกระดาษห่อออก เมื่อเปิดกล่อง เด็ก ๆ ทั้งชั้นต่างก็มุงดูและ
ส่งเสียงจ๊อกแจ๊กด้วยความตื่นเต้น)
นร. ในชั้น โอ้โฮ กระโปรงและเสื้อชุดนักเรียนใหม่เอี่ยม 2 ชุดแน่ะ
อีกคนหนึ่ง มีผ้าถุงและเสื้ออยู่กับบ้านอีก 2 ชุด แล้วก็ผ้าเช็ดหน้าสวย ๆ 6 ผืนแน่ะ
อีกคนหนึ่ง ฮือ ผ้าเช็ดตัวอีกผืนหนึ่งด้วยละ
ครู นี่ไง มีจดหมายด้วย อ่านดูซิจ๊ะ
ไข่มุก ค่ะ

“หนูไข่มุกที่รัก ฉันกับลูกสาวถึงกรุงเทพฯ แล้ว ลูกสาวของฉันเขาพูด
ถึงหนูไปตลอดทาง ฉันรู้สึกว่าคุณมีบุญคุณต่อฉันมากที่ช่วยเย็บรองเท้าให้ลูก
สาวฉัน อย่าคิดว่าเป็นค่าตอบแทนเลย ให้คิดว่าคนเราเกิดมามีอะไรช่วยกันได้

ก็ควรช่วยกัน เช่นหนูช่วยเย็บรองเท้าให้ลูกสาวฉัน และฉันช่วยให้หนูมีเสื้อผ้า
สวมไปโรงเรียน สวัสดิ์ – พิชัย”

ครู ไช้มุกคงจำคุณพิชัยนี้ได้แล้วสินะ เล่าให้ครูกับเพื่อน ๆ ฟังหน่อยซิจะไช้มุก
เรื่องเป็นอย่างไร

ไช้มุก ค่ะ หนูจะเล่าให้ฟัง

.....(ดนตรี).....

เมื่อวันจันทร์ที่แล้ว หนูเดินมาโรงเรียนคนเดียว เห็นรถยนต์จอดอยู่ข้างทาง
หนูเห็นผู้ชาย เอ้อ...คุณพิชัยกับลูกยืนอยู่ข้าง ๆ รถ

ลูกสาวนายพิชัย (ร้องไห้) ไม่ค่ะไม่

นายพิชัย อย่าร้องไห้ซิจ๊ะ พ่อสัญญาจะซื้อคู่มือให้เมื่อถึงกรุงเทพฯ นะจ๊ะคนดี รองเท้า
ขาดแล้วลูกจะเอาไปทำไม

ลูกสาว (ร้องไห้) ไม่ค่ะไม่

ไช้มุก มีอะไรให้หนูช่วยบ้างไหมคะ

นายพิชัย เอ้อ...หนูมีเข็มกับด้ายไหมจ๊ะ สายรองเท้าของลูกสาวฉันขาด

ไช้มุก มีค่ะ หนูมีเข็มกับด้ายติดตัวอยู่เสมอ เพราะเสื้อหนูขาดบ่อย ๆ นี้คะ

นายพิชัย ขอบใจมาก แหมเย็บยากจัง หนูช่วยหน่อยได้ไหม

ไช้มุก ค่ะ ให้หนูเย็บดีกว่า

.....

นายพิชัย แหมโชคดีจริงที่เจอหนู ขอบใจมากนะ

ไช้มุก แล้วคุณพิชัยเขาส่งเงินให้หนู 20 บาท แต่หนูไม่รับ เพราะหนูไม่ได้รับจ้าง
หนูทำให้เพราะลูกสาวของเขาและตัวคุณพิชัยเอง แล้วหนูก็ไม่ได้เสียอะไร
หมดด้ายไปนิดเดียวเท่านั้น

ครู นั่นแหละ เธอเป็นคนมีน้ำใจ ช่วยเหลือคนอื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่หวัง
อะไรตอบแทน นี่คุณพิชัยเขาเป็นคนดีจึงได้คิดตอบแทน เขาถามไช้มุกว่าชื่อ
อะไรหรือจ๊ะ?

ไข่มุก ค่ะ เขาทถามหนูว่าชื่ออะไร เรียนชั้นไหน อยู่โรงเรียนอะไร พอเขาชอบใจหนู แล้ว เขาก็ขับรถไป หนูก็มาโรงเรียน มาถึงโรงเรียนหนูก็ลืมเรื่องนี้ แล้วก็ฟัง จะนึกได้นี่เอง

(เสียงครูหัวเราะเบา ๆ เก็บของใส่กล่องเอาเชือกผูกให้เรียบร้อย แล้วยกวางที่ โต๊ะไข่มุก)

ครู นักเรียนกลับไปนั่งที่จ๊ะ ครูจะพูดอะไรให้ฟัง

(เสียงเด็ก ๆ ร้องกลับไปนั่งที่)

“นักเรียนจำการกระทำของไข่มุกวันนะจ๊ะ นี่แหละเป็นตัวอย่งการทำ ความดี มีเมตตาจิตต่อเพื่อนมนุษย์ ช่วยเหลือเขาตามความสามารถของตัวเอง และไม่หวังอะไรตอบแทน ผลแห่งความดีที่เราทำไว้จะสนองเราเอง อย่างน้อยที่สุดก็ทำให้เราชื่นใจที่ได้ช่วยคนอื่นให้เขาได้รับประโยชน์ ได้รับความสุข อย่าง ไข่มุกเย็บสายรองเท้า ทำให้เด็กหญิงเล็ก ๆ คนนั้น และนี่คุณพ่อของเด็กคน นั้นก็เป็นคนรู้จักบุญคุณคน จึงส่งเสื้อผ้ามาให้ไข่มุก”

ไข่มุก

เขาคงรู้ว่าหนูจน (พูดเบา ๆ) เสื้อกระโปรงมาโรงเรียนของหนูเก่าและขาดด้วย คนเรานั้นไม่แน่หรอกไข่มุก วันนี้เราจน ถ้าเราขยันขันแข็งมีความอดทนตั้งใจ เรียนหนังสือ จนไปหางานทำ วันหน้าเราอาจเป็นคนมั่งมีได้

ครู

.....(ดนตรี).....

แก๊ง แก๊ง

(เสียงเด็กนักเรียนพูด) โรงเรียนเลิกแล้วกลับบ้านดีกว่าพวกเรา

- ใครจะกลับบ้านพร้อมฉันบ้าง
- ฉันจ๊ะ แต่เธอคนเดียวนะ ฉันต้องทำเวรก่อน
- จ๊ะ ๆ เร็ว ๆ นะ
- ไข่มุก ฉันดีใจกับเธอด้วยนะ เธอโชคดีจังเลย

.....(ดนตรี).....

สี่ดา (คิดในใจ) แม่คงไปซื้อกับข้าวที่ตลาด พ่อก็ยังไม้อกลับมาจากทำงาน
สี่ดา พี่ทำอะไรคะ
พี่สี่ดา หุงข้าวจะ
สี่ดา เออ...น้องแดงกลับมาจากโรงเรียนหรือยังคะ
พี่สี่ดา กลับมาแล้วจะ พี่เห็นนั่งเล่นอยู่ใต้ถุนบ้าน
สี่ดา งั้นน้องไปนั่งรอแม่ที่หน้าบ้านดีกว่านะคะ

.....(ดนตรี).....

สี่ดา (คิดในใจ) ถ้าเราช่วยเหลือใครแล้วได้รับของอย่างใหม่ก็ดีสินะ เราจะได้เสื้อผ้าใหม่ ๆ บ้าง หรือของเล่นก็ได้ พ่อ-แม่ คงดีใจที่เราทำความดี
ผู้ร้าย (พูดเสียงกระหืดกระหอบร้อนรน) ช่วยข้าที่...หาที่ซ่อนให้ข้าที่ เร็ว ตำรวจตามข้ามา เร็วเข้า
สี่ดา (คิดในใจ) ตำรวจ...ตำรวจไล่ตามมา เขา...เขาเป็นใคร? ใครก็ช่างเถิด แต่เขากำลังมีทุกข์ ต้องการความช่วยเหลือ เขากำลังมีภัย
สี่ดา เอ้อ...เอ้อ....มาทางนี้ซิคะ เจียบ ทุกคนเจียบนะ พี่ ตาแดง ตำรวจกำลังไล่ตามเขามา เราจะให้เขาซ่อนตัวในห้องของพ่อ แล้วทุกคนบอกตำรวจนะว่าไม่มีใครหลบอยู่ในบ้านของเรา

.....(ดนตรี).....

ตำรวจ หนู เห็นผู้ชายรูปร่างใหญ่ ๆ หน้าดุ ๆ เข้ามาในนี้ไหม?
น้องชายสี่ดา ไม่..... ไม่เห็นฮะ
ตำรวจ บอกมาตามตรงนะหนู ผู้ชายคนนั้นเป็นนักโทษแหกคุกหนีมา เป็นผู้ร้ายฆ่าคนเสียด้วย เขาซ่อนอยู่ในบ้านหนูหรือเปล่า?
พี่สาวสี่ดา (เสียงสั่น) ขึ้นมาค้นดูซิคะ
สี่ดา ไร้อ.....ไม่มีใครที่ไหนผ่านมาเลยคะ เราอยู่กันสามคนพี่น้องแค่นี้เอง พวกน้ำรีบไปหาทางโน้นซิคะ

ตำรวจ จันรี เรารีบไปตามกันเถอะ
 (เสียงไขกุญแจแล้วประตูเปิดออกอย่างแรง)
 สี่ดา เอ๊ะ.....อะไรกัน นั่นมันเสื้อผ้าของพ่อจัน คุณเอาอะไรของพ่อจันไป
 ผู้ร้าย เด็กโง่
 (ผู้ร้ายทิ้งห่อของแล้วรวบเด็กทั้งสาม (เสียงร้อง เสียงตื่น) แล้วผลักพี่น้องของ
 สี่ดาเข้าไปในห้อง)
 — มานี้จะหนีไปไหน
 สี่ดา ตำรวจ... ตำรวจ... ช่วยด้วย ไอ้คนไม่รู้จักรักตัณญ
 ผู้ร้าย กตัณญรี ใครสอนเอ็ง พ่อ-แม่ หรือครู
 สี่ดา ปล่อยนะ แก...ไอ้คนเนรคุณ ช่วยด้วย ตำรวจ ช่วยด้วย
 ตำรวจ หยุดนะ ปล่อยเด็กด้วย ปีนทุกกระบอกเสียงอยู่ที่แกนะ
 สี่ดา (ร้องไห้) พ่อ...มันใส่เสื้อกางเกงของพ่อ
 ตำรวจ ถ้าหนูไม่โกหกจันเสียแต่แรก เรื่องก็ไม่ยากอย่างนี้ ที่จริงจันรู้ว่าหนูโกหก เพราะ
 จันเห็นรองเท้าเจ้าเขมผู้ร้ายคนนี้อยู่ที่พื้นดินแถวบันได. แต่จันก็แกล้งทำเป็น
 ไม่รู้ ทำเป็นเดินหนีไป พอพวกหนูไปไขกุญแจให้มันจันก็ย่องขึ้นมาแอบอยู่
 ตรงชอกประตูตรงนี้ หนูคงรู้แล้วซินะว่าการทำความดีกับคนสันดานเลวนั้น
 นอกจากไม่มีประโยชน์แล้วยังเป็นอันตรายอีก เอ้อ...แล้วผมจะให้เขาซัก
 เสื้อกางเกงชุดนี้ส่งมาคืนคุณ ลาละครับ ลูกสาวคุณคนนี่ใจดี มีเมตตา แต่ไม่
 รู้จักว่าควรจะเมตตาใคร อย่างไร

.....(ดนตรี).....

สี่ดา (ร้องไห้) ...คิดในใจ...ไปมุก เสื้อ กระโปรง
 พ่อ สี่ดา การมีเมตตาช่วยเหลือคนอื่นนั้นนะดีมาก แต่ลูกจะต้องรู้จักช่วย อย่างผู้ร้าย
 นี่ลูกไม่ควรช่วย ควรหลีกเลี่ยงให้ห่างหรือเฉยเสีย เหมือนที่ตำรวจเขาบอกนะว่า
 คนสันดานเลว ช่วยไปก็ไม่มีประโยชน์ ยังเป็นอันตรายแก่ตัวเองเสียอีก เหมือน
 ชวานากับงูเห่า ลูกเคยได้ยินไหม ชวานาช่วยงูเห่าแล้วตัวเองเลยถูกงูเห่ากัดตาย

นี่ดีว่าตำรวจเขารู้ทันมาแอบช่วยอยู่ พ่อมาถึงเขาทำสัญญาให้เงียบ พ่อก็เลย
ย่องขึ้นมาอยู่กับเขา จึงได้รู้เรื่อง ที่หลังลูกจำไว้นะ จะทำอะไรต้องคิดให้ดีเสีย
ก่อน

สีกา

ค่ะ คุณพ่อ บทเรียนนี้เป็นประโยชน์แก่ลูกมาก และช่วยให้ลูกได้รู้ว่าในโลกนี้
มีทั้งคนดีและคนเลว

บทวิทยุโรงเรียน

สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องพืช

(ดนตรี)

บรรยาย

สวัสดีค่ะ นักเรียน วันนี้ทุกคนพร้อมเพรียงดีจัง ทุกคนคงจะสนใจรูปต่าง ๆ
และของที่ครูนำมาวันนี้ใช่ไหมคะ เอาละค่ะ วันนี้ครูมีเรื่องพืชมาเล่าให้ฟังค่ะ
เป็นเรื่องของหนูแดงคนช่างสงสัย กับคุณพ่อที่แสนดีของเขาค่ะ เริ่มนะคะ

(ดนตรี)

พ่อ

หนูแดง พ่อจะไปเดินเล่นที่สระ ไปกับพ่อไม้ลูก

หนูแดง

ไปครับพ่อ ผมไปด้วย รอด้วยครับ

(ดนตรี)

หนูแดง

เอ...พ่อครับ ในสระนั้นมีอะไรสีเขียว ๆ เต็มไปหมด

พ่อ

อ้อ นั่นนะหรือ เขาเรียกว่าแหนลูก แหนเป็นพืชเล็ก ๆ เกิดอยู่ใต้น้ำ ลูกลอง
มองไปทางนั้นสิ เห็นไหม ช่างสระนั้นมีจอก และผักตบชวยอยู่ จอก แหน
เป็นพืชที่เกิดอยู่ในน้ำ เราเรียกว่าพืชน้ำ

หนูแดง

ผมเอาจอก แหน มาปลูกบนดินไม่ได้หรือครับพ่อ

พ่อ

ไม่ได้หรอกลูก พืชน้ำมีราก ต้น และใบอ่อนนุ่ม เอาขึ้นมาไว้บนบกสักครู่ใบ
จะเหี่ยว รากจะแห้งและตายไป ส่วนพืชที่อยู่บนดิน เช่น ต้นมะพร้าว ต้นส้ม

เป็นพืชที่มีรากแข็ง แทงลงไปใต้ดิน และมีลำต้นมันคง พืชเกิดบนดินเราเรียกว่าพืชบก

หนูแดง

พ่อครับ แล้วกล้วยไม้ของเราเป็นพืชอะไรครับ

พ่อ

กล้วยไม้ไม่ใช่พืชบกและไม่ใช่พืชน้ำ เดิมมันเกิดอยู่ในป่า มันอาศัยเกาะอยู่ตามไม้ใหญ่ๆ เหมือนกับเถาพุดเถาดีปัส ก็เป็นพืชที่เกาะไม้อื่นเหมือนกัน หนูแดงเคยเห็นไม้ลูก

หนูแดง

เห็นครับพ่อ คุณย่า ปลูกไว้หลังบ้าน

พ่อ

เอ...จะมีดีแล้ว กลับกันที่หรือลูก เดี่ยวแม่จะรอ วันนี้ลูกมีการบ้านหรือเปล่า

หนูแดง

มีครับ แต่ผมทำเสร็จเกือบหมดแล้ว ตั้งแต่กลับจากโรงเรียน

พ่อ

ขยันจริงลูก

(ดนตรี)

หนูแดง

พ่อครับ พืชมีหลายชนิดเหลือเกินนะครับ ตลอดทางเลย

พ่อ

ถูกแล้วลูก พืชมีหลายชนิด และพืชยังมีลักษณะแปลกๆ อีก ลูกลองเอานิ้วจี้ติดต้นนี้ดูสิ

หนูแดง

ต้นอะไรครับ ใบมันหุบแล้ว เร็วจัง

พ่อ

เขาเรียกว่าต้นไมยราพ เป็นต้นไม้แปลก ถ้ามีอะไรมากกระทบกระเทือนมันจะหุบใบทันที อ้าว...ไปเก็บอะไรนั้น อ้อ...ตำลึง อย่าเข้าไปรกๆ นะลูก ระวังงู

หนูแดง

พ่อครับ ตำลึงนี่ก็แปลกนะครับ มีหนวดด้วย

พ่อ

อ้อ เรียกถูกทีเดียว เส้นเขียวๆ พันกันเป็นก้อนๆ นี้เขาเรียกว่าหนวด หรือมือไว้สำหรับเกาะ ถ้าลูกสังเกตดีๆ จะเห็นว่าตะบองเพชรเป็นพืชที่มีหนามเต็มต้น มันสำปะหลังเป็นพืชที่มีใบแฉกๆ คล้ายๆ มือ แล้วยังมีอะไรแปลกๆ อีกเยอะลูก เช่น ต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิง

หนูแดง

มันแปลกอย่างไรครับพ่อ

พ่อ

มันมีที่สำหรับดักแมลงให้ตกไปเป็นอาหารของมัน

หนูแดง

ผมอยากเห็นจังพ่อ พ่อพาผมไปดูได้ไหมครับ

พ่อ ที่บ้านคุณย่าก็มี เอาไว้พุงนี้พ่อจะพาไปดู
หนูแดง แล้วผมจะเก็บไปให้เพื่อน ๆ ดูบ้างได้ไหมครับพ่อ ผมอยากให้เพื่อน ๆ รู้จัก
ต้นไม้แปลก ๆ
พ่อ ได้สิลูก ดีแล้วละ เพื่อน ๆ จะได้เก่ง ๆ ว่าแต่ป่านนี้แม่รอทานข้าวแยมแล้วมั้ง
มาแข่งกันดีกว่า ใครถึงบ้านก่อนกัน

(ดนตรี)

หนูแดง พ่อครับพ่อ
พ่อ พ่ออยู่นี่ลูก อยู่ที่ระเบียง เพิ่งกลับหรือลูก หิวไหม
หนูแดง ยังไม่หิวครับพ่อ วันนี้ครูเอาต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิงให้เพื่อน ๆ ดูครับพ่อ แล้ว
ครูก็เล่าเรื่องต้นไม้แปลก ๆ ให้ฟังอีกตั้งหลายอย่างครับพ่อ อย่างเช่นมันครับ
พ่อ ครูบอกว่ามันเป็นรากของต้นไม้ ใช้เป็นที่เก็บอาหาร แล้วก็มีความด้วยครับ
พ่อ
พ่อ ถูกแล้วลูก แล้วครูสอนอะไรอีก
หนูแดง พ่อครับ แล้วครูบอกให้พวกเราช่วยกันหารูปต้นไม้แปลก ๆ ไปติดที่กระดานไว้
ดู นิดเขาบอกว่าบ้านเขามีรูปดอกบัววิคตอเรีย เขาว่าใบมันใหญ่เท่าถาดแน่
ครับ พ่อ พ่อเคยเห็นไหมครับพ่อ
พ่อ เอ ดูเหมือนจะมีนะ แถว ๆ วังสวนจิตรลดาแน่ เขาปลูกไว้ที่คูรอบกำแพงวัง
หนูแดง พ่อครับ เรามีพืชอะไรแปลก ๆ อีกบ้างครับ ผมจะเอาไปให้เพื่อน ๆ ดู
พ่อ ลูกเคยเห็นต้นสนไหม
หนูแดง เคยเห็นครับพ่อ
พ่อ ลูกว่ามันแปลกไหม
หนูแดง แปลกอย่างไรครับพ่อ
พ่อ หนูแดงไม่เห็นหรือลูกต้นมันออกใหญ่โต แต่ทำไมใบมันเป็นกลม ๆ นิดเดียว
หนูแดง จริงสิครับพ่อ มันผมจะเอาไปโรงเรียนด้วย พ่อครับ เมื่อก่อนพ่อบอกว่าพืชน้ำ
เกิดในน้ำ มันผักบุง ผักกระเฉด ก็เป็นพืชน้ำด้วยสิครับ ใช่แล้ว

พ่อ ไซ่ลูก ลูกอย่าลืม สาหร่ายกับตะไคร่น้ำด้วยนะ

หนูแดง จริงด้วยสิครับพ่อ พ่อครับ พ่อมีรูปภาพต้นไม้แปลก ๆ อีกไหมครับพ่อ ผมจะเอาไปให้ครูติดที่กระดาน

พ่อ ไปดูในห้องสมุดสิลูก มาไปดูด้วยกัน

บรรยาย เป็นไงคะนักเรียน สนใจเรื่องพืชแปลก ๆ กันบ้างไหมคะ ถ้าสนใจนักเรียนจะไม่ร่วมมือกันทำแบบหนูแดงและเพื่อน ๆ บ้างหรือคะ ช่วยกันหารูปภาพมาติดกระดานไว้ดู แบ่งเป็นพืชประเภทต่าง ๆ เข้าที่ดีนะคะ

วิทยุโรงเรียน “กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย” (ศิลปศึกษา)

การจัดทำบทเรียนวิทยุโรงเรียนชุดศิลปศึกษา มุ่งที่จะส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและรักงานศิลปะ บทเรียนเสนอกิจกรรมที่หลักสูตรกำหนด แนะนำวิธีการซึ่งนักเรียนจะได้ใช้และปฏิบัติขณะฟังบทเรียน หรือเป็นแนวทางการคิดค้นวิธีอื่นของตนเอง และยังอาจนำไปใช้ทำกิจกรรมอื่น ๆ ได้ด้วย บทเรียนนี้จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์และถ่ายทอดความคิดนั้นทางงานศิลปะประเภทต่าง ๆ ตามความสนใจและความริเริ่มของตนเองด้วยความเพลิดเพลิน พร้อมกันนี้บทเรียนชุดนี้มุ่งจะให้ประโยชน์แก่ครูผู้สอนศิลปะด้วย โดยเสนอแนะเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ในการผลิตงานศิลปะ ซึ่งอาจจะนำไปปรับใช้ให้เหมาะกับสภาพท้องถิ่นได้

เนื้อหา

หลักสูตรศิลปศึกษาแบ่งออกเป็น 6 หน่วยดังนี้

1. การเขียนภาพระบายสี
2. การปั้นและแกะสลัก
3. การพิมพ์
4. งานออกแบบสร้างสรรค์เศษวัสดุ
5. งานสาน
6. การจัดนิทรรศการ

คณะกรรมการได้วิเคราะห์หลักสูตรและนำมาจัดทำบทเรียนวิทยุครบทุกหน่วย โดยคัดเลือกกิจกรรมที่จะเสนอทางวิทยุกระจายเสียงได้ดี และที่เห็นว่าตรงกับความต้องการของโรงเรียน บทเรียนชุดนี้ออกอากาศ 2 ระดับคือ ชั้น ป. 3-4 จำนวน 16 บทเรียน และชั้น ป. 5-6 จำนวน 16 บทเรียน รวมทั้งสิ้น 32 บทเรียน

รูปแบบบทเรียน

รูปแบบของบทเรียนมีทั้งนิทาน บทละคร การสัมภาษณ์ผู้ชำนาญงานศิลปะแขนงต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้รู้เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับงานศิลปะกว้างขวางนอกเหนือจากที่ได้เรียนในชั้นเรียนปกติ บทเรียนส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวให้นักเรียนฟัง บางบทมีการฝึกปฏิบัติขณะฟังด้วย ซึ่งจะสอนวิธีทำให้นักเรียนได้ทดลองปฏิบัติตามขั้นตอน เมื่อบทเรียนวิทยุจบแล้ว นักเรียนจะทำงานนั้นต่อจนเสร็จโดยมีครูผู้สอนคอยดูแล บทเรียนนี้ยาวประมาณ 15-20 นาที

สื่อประกอบการรับฟัง

ในคู่มือการสอนแต่ละบทจะระบุวัสดุอุปกรณ์ไว้ 2 ประเภท คือ

1. สื่อการสอน ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ที่ครูจะต้องนำมาประกอบการสอน
2. สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ สิ่งที่นักเรียนจะต้องเตรียมสำหรับทำกิจกรรมในบทเรียนนั้น ๆ

วัสดุอุปกรณ์ทั้งสองประเภทนี้เป็นเพียงข้อเสนอแนะ ไม่จำเป็นต้องยึดถือตายตัว ครูผู้สอนอาจจะแนะนำให้นักเรียนนำวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาใช้ได้ตามความเหมาะสม

หลักการใช้บทเรียนศิลปศึกษา

ลำดับการสอน

การปฏิบัติก่อนการฟัง

ก. การเตรียมตัวของครู ดูตารางออกอากาศและศึกษาคู่มือการสอน (ควรศึกษาล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์) เพื่อดูว่าบทเรียนที่นักเรียนจะได้ฟังมีเนื้อหาอย่างไร อย่างเช่น เตรียมวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างทดลองทำกิจกรรมที่เสนอแนะไว้ในคู่มือการสอน หรือสั่งให้นักเรียนนำวัสดุอุปกรณ์มาใช้ในชั่วโมงตามที่ระบุไว้ในคู่มือการสอน เป็นต้น

ข. การเตรียมนักเรียน ในชั่วโมงที่จะฟังบทเรียนวิทยุ เตรียมเครื่องรับวิทยุให้พร้อมที่จะเปิดฟังบทเรียนได้ และตั้งไว้ในตำแหน่งที่นักเรียนทั้งชั้นฟังได้อย่างชัดเจนก่อนออกอากาศเล็กน้อย ครูนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนตามที่เสนอแนะไว้ในคู่มือการสอน โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและลักษณะชั้นเรียน

การปฏิบัติขณะรับฟัง

ครูคอยดูแลให้นักเรียนฟังและปฏิบัติตามคำสั่งในวิทยุอย่างถูกต้องและเป็นระเบียบ และปฏิบัติตามเมื่อวิทยุขอให้ครูทำกิจกรรมให้นักเรียนดู ตลอดจนคอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะฟังบทเรียน เพื่อชี้แนะเพิ่มเติมหรือแก้ไขในส่วนที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ และสามารถจัดกิจกรรมต่อเนื่องที่จำเป็นได้

การปฏิบัติหลังการรับฟัง

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาของบทเรียนที่ได้ฟังและเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ ครูอาจอธิบายข้อสงสัยเหล่านั้นหรือกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันหาคำตอบหลังจากที่ฟังวิทยุ ควรให้นักเรียนทำกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น ทดลองทำงานศิลปะนั้น ๆ ด้วยวัสดุหรือวิธีการที่แตกต่างไปจากที่เสนอแนะในบทวิทยุ

การประเมินผล

การประเมินผลศิลปศึกษานั้น ครูจะพิจารณาจากผลงานที่สมบูรณ์อย่างเดียวไม่ได้ ต้องสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอนด้วย เพราะในการทำกิจกรรมศิลปะแต่ละอย่าง นอกจากนักเรียนจะรู้วิธีทำกิจกรรมนั้น ๆ แล้ว ยังจะต้องคิดหาทางแก้ปัญหาที่ประสบขณะทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วย ซึ่งนับว่าเป็นขั้นตอนการเรียนรู้ที่สำคัญของนักเรียน และครูจะทราบได้ว่านักเรียนสามารถนำประสบการณ์นี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีหรือไม่เพียงไร นอกจากนี้จากการสังเกตครูจะรู้จักและเข้าใจนักเรียนแต่ละคนมากขึ้น เนื่องจากผลงานทางศิลปะของนักเรียนจะบ่งถึงความใส่ใจ ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ที่ซ่อนอยู่ภายในของเจ้าของผลงานนั้น เช่น ความปวดร้าว ความชอบไม่ชอบ ความหวาดกลัว ตลอดจนความเศร้า ความอ้างว้างหรือความชื่นชมยินดี เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถแนะนำ ให้กำลังใจ หรือสนับสนุนให้นักเรียนมีความมั่นใจที่จะสร้างสรรค์งานศิลปะมากขึ้น และจะทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย ความคิด และจิตใจได้อย่างเต็มที่

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียน)

บทที่ 7

“การพับกระดาษเป็นรูปสัตว์”

ตามแผนการสอน หน่วยที่ 2 การปั้นและแกะสลัก
แผนการสอนที่ 4 การพับ (ป.3)
แผนการสอนที่ 15 การสร้างรูปแบบสามมิติ
“การพับกระดาษเป็นรูปต่าง ๆ” (ป.4)

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับทำงานพับกระดาษได้
2. นักเรียนสามารถพับกระดาษเป็นรูปสัตว์ได้
3. นักเรียนสามารถบอกชื่อของสัตว์ที่พับได้

เนื้อหา

การพับกระดาษเป็นการสร้างสรรค์รูปทรง 3 มิติ คือประกอบด้วยความกว้าง ยาว หนา เราสามารถนำกระดาษมาพับเป็นสิ่งต่าง ๆ ได้มากมาย เช่น พับเป็นรูปสัตว์ สิ่งของเพื่อเป็นของเล่น หรือประดับตกแต่งห้อง

สื่อการเรียนรู้

1. กระดาษสีต่าง ๆ
2. กาว มีด กรรไกร
3. สีสำหรับตกแต่ง เช่น สีไม้ สีเมจิก สีน้ำ สีโปสเตอร์ ฯลฯ

สื่อการสอน

1. ตัวอย่างกระดาษที่เหมาะสมกับการพับ
2. ตัวอย่างผลงานพับด้วยกระดาษลักษณะต่าง ๆ

กิจกรรมก่อนการฟัง

1. ให้นักเรียนดูตัวอย่างผลงานพับด้วยกระดาษลักษณะต่าง ๆ
2. ให้นักเรียนดูตัวอย่างกระดาษพร้อมทั้งอธิบายการเลือกกระดาษให้เหมาะสมกับกิจกรรม เช่น ความหนา-บาง หรือความแข็ง-อ่อน ของกระดาษ
3. ครูคิดแผนภูมิหรือเขียนภาพขั้นตอนวิธีพับตามแบบข้างท้ายลงบนกระดาษ
4. ให้นักเรียนเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมสำหรับทำในขณะฟังวิทยุ

กิจกรรมหลังการฟัง

1. นักเรียนอาจลองพับตัวสัตว์ชนิดอื่น ๆ ตามความคิดสร้างสรรค์
2. ตกแต่งตัวสัตว์ให้คล้ายของจริง
3. ให้นักเรียนแต่ละคนบอกชื่อสัตว์ที่ตนพับได้

การพับกระดาษเป็นรูปกิ้งกือ มีวิธีทำดังนี้คือ

1. ตัดกระดาษเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ให้ด้านยาวมีขนาดเท่ากับขนาดความยาวของตัวกิ้งกือที่ต้องการ ส่วนด้านกว้างให้สั้นกว่าด้านยาวประมาณ 2 นิ้ว
2. ม้วนกระดาษเป็นทรงกระบอก ตามความยาวของกระดาษ ใช้กาวติด จะได้กระดาษที่เป็นรูปทรงกระบอก
3. ใช้ปลายกระบอกวางทาบลงบนกระดาษอีกชั้นหนึ่ง แล้วเขียนวงกลมให้มีขนาดเท่ากัน จากนั้นเขียนวงกลมซ้อนให้มีขนาดใหญ่กว่าวงกลมแรก ประมาณ 1 ซม. โดยรอบตัดขอบระหว่างเส้นรอบวงกลมนอกและวงกลมในให้เป็นรูปหยักโดยรอบ สำหรับติดกาวยึดเชื่อมกับปากทรงกระบอก (ทำ 2 ชั้น สำหรับปิดหัวและท้าย)
4. ตัดกระดาษอีกชั้นหนึ่ง ให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีความยาวเท่ากับความยาวของทรงกระบอก ความกว้างประมาณ $\frac{1}{3}$ ของความยาว แล้วพับครึ่งตามยาว ใช้กรรไกร

ตัดด้านที่เป็น 2 ปลายให้ปลายทั้ง 2 ด้านเป็นรูปหยักฟันปลา โดยยึดส่วนที่เป็นรอยพับให้ติดกันไว้ (เป็นส่วนขาของตัวกึ่งก๊อ)

5. จากข้อสี่นำส่วนที่เป็นรอยพับติดเข้ากับกระดาษทรงกระบอก ตามยาว

6. ตกแต่งส่วนหน้า และลำตัวของกึ่งก๊อด้วยวิธีปะติดหรือระบายสี

ภาพแสดงขั้นตอนการพับกึ่งก๊อ

ส่วนปิดหัว-ท้ายทรงกระบอก

1. ภาพแสดงการพับทรงกระบอกและวาดวงกลมเพื่อปิดหัว-ท้ายทรงกระบอก

2. ภาพแสดงการปิดส่วนหัว-ท้ายของทรงกระบอก

3. ภาพแสดงส่วนขา และการติดขาเข้ากับลำตัว

4. ภาพแสดงตัวกึ่งก๊อที่สมบูรณ์

ผดุง พรหมมูล

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียน)

บทที่ 8

“การพิมพ์ภาพด้วยส่วนต่าง ๆ ของพืช”

ตามแผนการสอน หน่วยที่ 3 การพิมพ์

แผนการสอนที่ 1 พิมพ์ภาพด้วยส่วนต่าง ๆ ของพืช (ป.3)

แผนการสอนที่ 19 การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุที่หาง่ายในห้องอื่น

“พิมพ์ภาพด้วยส่วนต่าง ๆ ของพืช

และเศษวัสดุให้เป็นรูปภาพต่าง ๆ” (ป.4)

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถเลือกส่วนต่าง ๆ ของพืชมาเป็นแม่พิมพ์ได้
2. นักเรียนสามารถสร้างภาพด้วยวิธีการพิมพ์จากส่วนต่าง ๆ ของพืชได้
3. นักเรียนสามารถบอกความแตกต่างของภาพที่เกิดจากแม่พิมพ์ต่างชนิดกันได้

เนื้อหา

เราสามารถนำส่วนต่าง ๆ ของพืชหลายชนิดมาทำเป็นแม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ภาพได้ เช่น ก้านกล้วย ใบไม้ เตงกวา ผือก มันแกว เป็นต้น ทั้งนี้การผสมสีสำหรับแม่พิมพ์แต่ละชนิดต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของพืชที่เป็นแม่พิมพ์นั้น ๆ ลักษณะพิเศษของงานพิมพ์คือสามารถผลิตงานออกมาในลักษณะเดียวกันได้มากกว่า 1 ชิ้น

สื่อการเรียนรู้

1. ส่วนต่าง ๆ ของพืชที่มีลักษณะรูปทรงต่าง ๆ กัน เช่น กิ่งไม้ ต่อกไม้ ลำต้น เปลือกไม้

2. สีฝุ่นหรือสีน้ำ หรือสีที่ได้จากธรรมชาติ
3. กระดาษหรือวัสดุอื่น ๆ ที่สามารถพิมพ์ภาพได้
4. พู่กัน หรือสิ่งแทน และภาชนะผสมสี
5. มีด

กิจกรรมก่อนการฟัง

1. ครูอธิบายคุณสมบัติของพืชชนิดต่าง ๆ ที่เหมาะสมจะทำเป็นแม่พิมพ์
2. อธิบายถึงการเตรียมผิวแม่พิมพ์จากส่วนต่าง ๆ ของพืช พร้อมทั้งการผสมสีให้เหมาะกับแม่พิมพ์ที่ได้จากพืชนั้น ๆ

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียน)

บทที่ 12

“การสร้างภาพหมุน”

ตามแผนการสอน หน่วยที่ 4 งานออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ

แผนการสอนที่ 4 ภาพเคลื่อนไหว (ป.5)

แผนการสอนที่ 6 โครงสร้างภาพเคลื่อนไหว

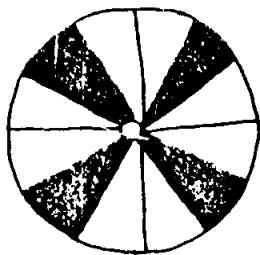
“ภาพหมุนและภาพเขวน” (ป.6)

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถสร้างภาพหมุนได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายถึงส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้ภาพหมุนได้

เนื้อหา

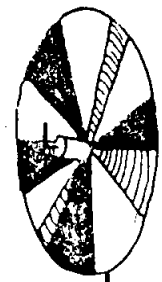
ภาพหมุนเป็นงานศิลปะประเภทที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว โดยมีแกนหมุนเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ ลักษณะภาพที่ปรากฏ ขณะที่แกนหมุนนั้น จะมีความสวยงามแตกต่างจากภาพปกติ ภาพหมุนสามารถทำได้หลายแบบ เช่น การสร้างภาพหมุนด้วยกระดาษที่มีแถบสีต่าง ๆ ใช้หลอดฟางเป็นแกนหมุน มีเส้นลวดสอดไว้ตรงกลางหลอดฟาง ซึ่งเราอาจจะทำในลักษณะแนวตั้งมีด้ามถือ หรือเป็นลักษณะแนวนอนมีฐานรองรับ ดังรูป

①

②

③

สื่อการเรียนรู้

1. กระดาษแข็ง หรือกระดาษกล่อง สำหรับทำแผ่นหมุน
2. หลอดฟางหรือปล้องฟางข้าว
3. เส้นลวด หรือไม้ไผ่เหลากลม
4. แผ่นไม้หรือดินเหนียวสำหรับทำฐานรองรับ
5. สีพร้อมด้วยภาชนะผสมสีและอุปกรณ์สำหรับระบายสี

สื่อการสอน

1. ตัวอย่างภาพหมุนแบบต่าง ๆ
2. ตัวอย่างวัสดุอุปกรณ์เพื่อทำภาพหมุน

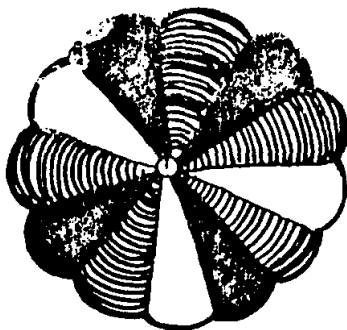
กิจกรรมก่อนการฟัง

1. ครูให้นักเรียนดูตัวอย่างวัสดุอุปกรณ์ในการทำภาพหมุน
2. เสนอตัวอย่างภาพหมุนแบบต่าง ๆ

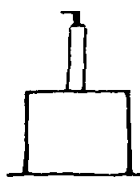
กิจกรรมหลังการฟัง

1. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปขั้นตอนการทำภาพหมุนจากการฟังวิทยุ
2. ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่ได้ออกแบบไว้
3. ตกแต่งให้สวยงามตามต้องการ
4. อธิบายขั้นตอนวิธีทำ รวมทั้งการตกแต่งให้เพื่อนฟังได้

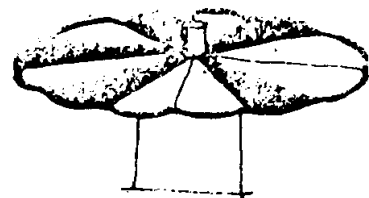
ทำนอง จันทิมา

①

②

③

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (จริยศึกษา)

(ปีการศึกษา 2526)

จุดมุ่งหมาย

บทเรียนวิทยุโรงเรียนจริยศึกษาจัดขึ้นเพื่อเป็นสื่อช่วยเสริมการเรียนการสอนในห้องเรียน ได้แก่สอนในสิ่งที่เป็นามธรรมให้เข้าใจง่ายขึ้น ปลูกฝังคุณค่าและเจตคติที่ต้งามทางด้านคุณธรรมจรรยา มารยาททางสังคม ให้นักเรียนได้ทดลองปฏิบัติตนเกี่ยวกับคุณธรรมบ้าง ทั้งยังช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและแก้ปัญหาเป็น

เนื้อหาของบทเรียน

เนื้อหาของจริยศึกษาชั้น ป.1 - ป.2 ได้จัดรวมเข้ากับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดังนั้นบทเรียนจริยศึกษาจึงมีตั้งแต่ระดับ ป.3 - ป.6 เนื้อหาที่นำมาจัดเป็นบทเรียนวิทยุ นั้น ครอบคลุมคุณธรรมทั้ง 30 ข้อตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ในการคัดเลือกเนื้อหานั้น ได้คัดเลือกจากแผนการสอนโดยยึดจุดประสงค์ของแต่ละหน่วยและความเหมาะสมของเนื้อหาที่จะทำเป็นบทเรียนทางวิทยุเป็นเกณฑ์ ดังนั้นเนื้อหาของบทเรียนวิทยุจึงไม่สามารถจัดได้ครบทุกแผนการสอน แต่ละระดับจะมีบทเรียนจริยศึกษาเพียง 8 บท ต่อ 1 ปีการศึกษา แต่ละบทมีความยาวประมาณ 15-20 นาที .

รูปแบบของบทเรียน

เนื่องจากเวลาออกอากาศของบทเรียนมีจำกัด ดังนั้นการนำเสนอบทเรียนจึงต้องรวบรัดและชัดเจนพอที่จะสื่อความหมายให้นักเรียนเข้าใจในเวลาอันสั้น และเนื่องจากเนื้อหาของบทเรียนเป็นเรื่องของคุณธรรมและสิ่งที่เป็นามธรรมซึ่งเข้าใจยาก บทเรียนส่วนใหญ่จึงมีรูปแบบเป็นละคร หรือการบรรยายสลับละคร และบทเรียนเน้นหนักในด้านการฟัง การกระตุ้นให้นักเรียนคิดตาม ซึ่งอาจจะให้นักเรียนปฏิบัติตามในขณะที่ฟังบทเรียนบ้าง

สื่อประกอบการรับฟัง

บทเรียนจรรยาวิชาเป็นเรื่องของจรรยาธรรม สื่อประกอบส่วนมากจึงเป็นแผนภูมิต่าง ๆ เท่าที่หาได้ในท้องถิ่น รูปภาพต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาหรือคุณธรรมในบทเรียนนั้น ๆ

หลักการใช้บทเรียนจรรยาวิชา

ครูอาจใช้บทเรียนวิทยุนี้เป็นการสอนนำเข้าสู่การเรียนการสอนปกติในชั้น ใช้เป็นบทสอนคุณธรรมโดยตรง หรือใช้เป็นบทสรุปเนื้อหาของการเรียนการสอนปกติที่ได้เรียนไปแล้วก็ได้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าบทเรียนจะออกอากาศในช่วงไหนของการสอนในชั้นปกติ และครูต้องระลึกลูกอยู่เสมอว่าบทเรียนวิทยุนี้เป็นเพียงสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่ช่วยเสริมให้การเรียนการสอนตามปกติมีชีวิตชีวา และได้ผลมากยิ่งขึ้น

การที่จะใช้บทเรียนวิทยุโรงเรียนจรรยาวิชาให้ได้ผลตามจุดหมายที่ตั้งไว้ ครูควรปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ก่อนการรับฟัง

นอกชั้นเรียน ดูตารางออกอากาศ ศึกษาคู่มือการสอนดูว่าบทเรียนที่นักเรียนจะรับฟังต่อไป มีเนื้อหา และสื่อการเรียนอะไร ครูจะต้องเตรียมอะไรล่วงหน้า และนักเรียนควรจะมีความรู้เรื่องอะไรและเตรียมตัวอย่างไร ก่อนที่จะฟังบทเรียน

ในชั้นเรียน ครูนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนตามที่ได้เสนอแนะในคู่มือการสอน

ระหว่างการรับฟัง

ครูคอยควบคุมชั้นเรียนให้มีระเบียบ ช่วยชี้หรือแสดงรูปอุปกรณ์ตามที่ครูวิทยุขอร้อง กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับบทเรียน และคอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะรับฟังบทเรียน เพื่อที่ครูจะสามารถเพิ่มเติม แก้ไข หรือทำกิจกรรมต่อเนื่องได้ถูกต้อง

หลังการรับฟัง

ครูช่วยนักเรียนสรุปเนื้อหาของบทเรียนที่ได้ฟังแล้วให้นักเรียนอภิปรายหรือสนทนาเกี่ยวกับคุณธรรมในบทเรียนนั้น ๆ ตลอดจนมอบหมายให้นักเรียนทำกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เช่น

ให้ค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคุณธรรมที่ได้เรียนไป หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่เสนอแนะไว้ในคู่มือการสอน

การประเมินผลการรับฟัง

การวัดและประเมินผลในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณธรรมนั้นไม่อาจทำได้อย่างรวดเร็วและชัดเจนนัก ครูจะต้องสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนได้นำเอาคุณธรรมที่เรียนไปประพฤติปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร และครูอาจให้นักเรียนได้อภิปรายได้ว่าที่ หรือถามตอบเกี่ยวกับคุณธรรมต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม การที่หวังให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของบทเรียนทุกประการย่อมเป็นไปได้ยาก และยากที่ครูจะรู้ได้ ดังนั้นการที่นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้บ้าง ไม่ว่าจะเป็นทางด้านความคิด หรือการปฏิบัติก็ตาม ก็ถือได้ว่าบรรลุจุดมุ่งหมายของการรับฟังแล้ว ส่วนการที่จะให้นักเรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างครบถ้วนได้นั้นย่อมต้องอาศัยการเรียนการสอนและการปลูกฝังที่ต่อเนื่องต่อไป

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียน จริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

บทที่ 3

เรื่อง “สุขใจได้ทำดี”

(ตามแผนการสอนที่ 11 — ความละเอียดเกรงกลัวในการทำชั่ว)

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบสิ่งที่ดีและไม่ดีได้
2. นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงการทำชั่วได้

เนื้อหา

ความดี หมายถึง สภาพที่มีคุณประโยชน์ทั้งหลาย คือ ความงาม ความถูกต้อง ความชอบ ความเรียบร้อย

คนเราทุกคนเมื่อมีความรู้สึกผิดชอบก็อยากกระทำแต่ความดีไม่ว่าจะมีคนเห็นหรือไม่ก็ตาม มูลเหตุที่จะให้คนเราทำความดีมี 3 อย่าง คือ ความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง

ความไม่โลภ หมายความว่า ไม่คิดจะเอาของคนอื่นมาเป็นของตนด้วยการขโมยหรือวิธีการที่ไม่สมควรอย่างอื่น เช่น เก็บของตกได้แล้วเอาเสียเองไม่แจ้งความหาเจ้าของก่อน เป็นต้น เมื่อไม่โลภก็คิดช่วยเหลือกัน แบ่งปันปันส่วนกันตามมีตามได้ เสียสละในส่วนที่ควรเสียสละ เป็นต้น

ความไม่โกรธ หมายความว่า ไม่คิดประทุษร้าย ไม่คิดทำลายคนอื่นแม้มีเหตุให้คิดก็ไม่คิด เช่น ไม่คิดทำร้ายร่างกายเขา ไม่คิดทำร้ายสิ่งของเขา หรือไม่กลั่นแกล้งให้เขาเสียของหรือเสียร่างกายตลอดชีวิต เมื่อไม่คิดประทุษร้ายก็คิดช่วยเหลือกัน ในคราวจำเป็นหรือเมื่อมีโอกาสตามความเหมาะสม

ความไม่หลง หมายความว่า ไม่คิดผิด คือเห็นตรงตามความเป็นจริง เช่น เดินดี กว่า เห็นดีว่าดี เห็นชั่วว่าชั่ว ความไม่หลงเป็นเหตุให้เกิดปัญญา รู้ผิดรู้ชอบ รู้ควรไม่ควร

ดังนั้น ถ้านักเรียนสามารถฝึกฝนตนเอง ให้เป็นคนไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง ได้ก็ ย่อมเป็นคนมีกาย วาจา ใจ สะอาด จะทำอะไรจะพูดจะคิดสิ่งใดก็ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ดี นำความสุข ความเจริญก้าวหน้ามาสู่ตนเอง

สื่อการเรียน

1. ภาพและข่าวจากหนังสือพิมพ์
2. ภาพบุคคลที่ทำความดีพร้อมพฤติกรรมที่ได้รับการยกย่อง

กิจกรรมก่อนการรับฟัง

1. ครูนำนักเรียนสนทนาเรื่องการกระทำของคนเราบางครั้งทำไปโดยไม่ตั้งใจ (มิได้มีนิสัยชั่ว) ก็อาจเข้าข่ายความชั่วเกิดทุกข์ตามมาได้ ควรไตร่ตรอง เหตุผลของการกระทำ นั้นก่อนทำและพิจารณาพฤติกรรม หากทางแก้ไขถ้าผลจะเกิดความทุกข์
2. ให้นักเรียนวิจารณ์บุคคลผู้เป็นข่าวในหนังสือพิมพ์ทั้งในด้านดีและไม่ดี
3. เมื่อมีปัญหาขึ้น (อาจจะปัญหาของอาชญากรในข่าว) ให้นักเรียนลองคิดค้นหา ทางแก้ไขหรือป้องกัน มิให้เกิดปัญหานั้น

กิจกรรมหลังการรับฟัง

1. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องที่ได้ฟังจากวิทยุ
2. ให้นักเรียนที่มีประสบการณ์ทางปัญหาล้ายกับเรื่องราวในบทละคร เล่าเรื่องราว และบอกว่านักเรียนได้แก้ปัญหานั้นอย่างไร
3. ให้นักเรียนเล่าว่านักเรียนมีเพื่อนสนิทไว้วางใจกันอย่างไรในบทละครใหม่ และ เพื่อนเคยช่วยแก้ปัญหบ้างไหม ถ้ามีควรแก้ไขอย่างไร
4. แบ่งกลุ่มนักเรียนวิจารณ์ว่าสิ่งต่อไปนี้ควรกระทำไหม และเคยปรากฏพฤติกรรม อย่างนี้ในโรงเรียนบ้างไหม ถ้ามีควรแก้ไขอย่างไร
 - 4.1 แอบฉีกภาพจากหนังสือในห้องสมุด
 - 4.2 ซีดเขียนภาพบนกำแพงผนังห้อง
 - 4.3 เอากระดาษหรือขยะไปแอบโยนใส่ห้องอื่น ขณะเมื่อทุกคนเข้าแถวเพื่อ ให้นักเรียนห้องนั้นถูกตำหนิ

- 4.4 ซื้ออาหารแล้วไม่จ่ายเงินให้แม่ค้า เมื่อแม่ค้าเผลอ
- 4.5 รับประทานอาหารแล้ว แอบโยนจานแก้วน้ำลงคูลูก
5. ให้นักเรียนติดตามข่าวสำคัญ ๆ มารายงานหน้าชั้น

บุญครอง วงศ์ศิรินวัฒน์

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียนจริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

บทที่ 8

เรื่อง สงกรานต์

(ตามแผนการสอนที่ 24 — ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามประเพณีนิยม)

จุดประสงค์

1. นักเรียนยอมรับและสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมประเพณีไทยเพื่อความเหมาะสมได้
2. นักเรียนสามารถบอกที่มาของการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมได้

เนื้อหา

สงกรานต์ แปลว่า ย้ายที่ เคลื่อนที่ คือ พระอาทิตย์ ย้ายขึ้นราศีใหม่ (ราศีเมษ = เดือนเมษายน)

วันสงกรานต์เป็นวันนักขัตฤกษ์ที่สำคัญวันหนึ่งของไทยมาแต่โบราณกาล ในสมัยก่อนคนไทยเราถือวันสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ ตรงกับวันที่ 13 เมษายน ได้มีการเปลี่ยนแปลงวันขึ้นปีใหม่เป็นวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2484 ตามแบบสากล เป็นวันที่คำนึงถึงชีวิตที่ผ่านมาและคิดตั้งแผนการชีวิตต่อไปอีกปีหนึ่ง นอกจากนี้ยังเป็นช่วงเวลาที่ชาวนาว่างจากการทำนา ก็หาโอกาสสนุกสนานกันเสียคราวหนึ่ง อย่างพร้อมเพรียงกันเพราะปกติผู้คนในชนบทไม่ค่อยมีเวลาว่างนัก

ประเพณีที่ปฏิบัติเนื่องในวันสงกรานต์มีอยู่หลายอย่าง เช่น การทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระสงฆ์ รดน้ำผู้ใหญ่ อุทิศส่วนกุศลให้คนที่ตายไปแล้ว ปล่อยนก ปล่อยปลา ทำบุญเสร็จแล้ว เล่นรดน้ำ หรือสาดน้ำกัน แล้วมีการละเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ

สื่อการเรียน

งานเกี่ยวกับวันสงกรานต์

— ภาพปีตาม 12 นักษัตร เช่น ชวต หนู ขาล เกาะ เป็นต้น

- ภาพเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวันสงกรานต์ เช่น ทำวักบิลมหาพรหม นางสงกรานต์ หรือลูกสาวทั้งเจ็ดของทำวักบิลมหาพรหม
- ภาพประเพณีที่ปฏิบัติเนื่องในวันสงกรานต์ในท้องถิ่น

กิจกรรมก่อนการรับฟัง

1. สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง ความหมายของวัฒนธรรม ประเพณี
2. ให้นักเรียนเล่าถึงวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น ว่ามีอะไรบ้าง มีการปฏิบัติอย่างไร
3. สนทนากับนักเรียนเพื่อชี้ให้เห็นว่า วัฒนธรรมประเพณีมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ เน้นให้รับเอาการเปลี่ยนแปลงที่ดีและรักษาวัฒนธรรมประเพณีเก่า ๆ ที่ดีไว้ อาจเล่าเปรียบเทียบวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นสมัยครูยังเป็นเด็กและในสมัยปัจจุบัน
4. ให้นักเรียนฟังเรื่องราวเกี่ยวกับสงกรานต์จากวิทยุ และบันทึกประเพณี ปฏิบัติที่แตกต่างจากท้องถิ่น

กิจกรรมหลังการรับฟัง

1. ให้นักเรียนรายงานสิ่งที่นักเรียนบันทึกไว้ในขณะที่ฟังจากวิทยุ
2. ให้นักเรียนเล่าว่า นักเรียนปฏิบัติตนอย่างไรบ้างในวันสงกรานต์ และสังเกตว่าผู้ใหญ่ปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง
3. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปการปฏิบัติตนให้ถูกต้องในวันสงกรานต์

ภาคผนวก

ทำวักบิลพรหม

เรื่องของสงกรานต์นี้ปรากฏในศิลาจารึกที่วัดพระเชตุพนว่า เศรษฐีคนหนึ่งไม่มีบุตร บ้านอยู่ใกล้บ้านนักเลงสุรา นักเลงสุรามีบุตรสองคน มีผิวเนื้อเหมือนทอง วันหนึ่งนักเลงสุรานั้นได้เข้าไปกล่าวคำหยาบช้ำต่อเศรษฐี เศรษฐีจึงถามว่า เหตุไรจึงมาหมิ่นประมาทเราผู้มีสมบัติมาก นักเลงสุราจึงตอบว่า ถึงท่านมีสมบัติก็ไม่มียุตร ตายแล้วก็จะสูญเปล่า เรามีบุตรเห็นว่าประเสริฐกว่าท่าน เศรษฐีมีความละอายจึงบวงสรวงพระอาทิตย์-พระจันทร์ ตั้งอธิษฐานขอบุตรถึง 3 ปี ก็ไม่มีบุตร

อยู่มาจนถึงวันนักขัตฤกษ์สงกรานต์ พระอาทิตย์ยกขึ้นสู่วาศีเมษ เศรษฐีจึงพาบริวาร ไปที่ต้นไทรริมฝั่งแม่น้ำ ซึ่งมีฝูงนกอาศัยอยู่ ได้เอาข้าวสารลี้ยงน้ำ 7 ครั้ง แล้วหุงบูชา พระ ไทร ประโคมพิณพาทย์ ตั้งอธิษฐานขอบุตร พระไทรมีความสงสารเศรษฐี จึงเหาะไปเฝ้า พระอินทร์ พระอินทร์ได้ให้ธรรมาบาลเทพบุตรลงมาปฏิสนธิในครรภ์ภรรยาเศรษฐี เมื่อ ภรรยาเศรษฐีตั้งครรภ์ครบกำหนดแล้ว ได้คลอดบุตรออกมาเป็นชาย ให้ชื่อว่า ธรรมาบาล กุมาร และปลูกปราสาท 7 ชั้น ที่ใต้ต้นไทรริมฝั่งแม่น้ำนั้นให้ธรรมาบาลกุมารอยู่ ธรรมาบาล กุมารเจริญวัยขึ้นก็รู้ภาษานก และเรียนไตรเทพจบ เมื่อได้เจ็ดขวบได้เป็นอาจารย์บอกมงคล การต่าง ๆ แก่มนุษย์

ในขณะนั้น โลกทั้งหลายนับถือท้าวกบิลพรหมองค์หนึ่งว่าเป็นผู้แสดงมงคลแก่มนุษย์ทั้งปวง เมื่อกบิลพรหมทราบ จึงลงมาถามปัญหาธรรมาบาลกุมาร 3 ข้อ สัญญาไว้ว่า ถ้าแก้ปัญหาได้จะตัดศีรษะบูชา ถ้าแก้ไม่ได้จะตัดศีรษะธรรมาบาลกุมารเสีย ปัญหานั้นมีว่า

ข้อ 1 เข้าวราศีอยู่แห่งใด

ข้อ 2 เทียงราศีอยู่แห่งใด

ข้อ 3 คำราศีอยู่แห่งใด

ธรรมาบาลกุมารขอผิด 7 วัน ครั้งล่วงไปได้ 6 วัน ธรรมาบาลกุมารก็ยังคงคิดไม่ออก นี้กว่าพรุ่งนี้จะตายด้วยอาญาท้าวกบิลพรหมแล้ว หนี่ดีกว่า จึงลงจากปราสาทไปนอนอยู่ใต้ ต้นตาล บนต้นตาลนั้นมีนกอินทรีสองตัวผิวเมียทำรังอาศัยอยู่ พอดตกค่านางนกอินทรีถาม สามีว่า พรุ่งนี้จะได้อาหารที่ไหน นกอินทรีสามีบอกว่าจะได้กินศพธรรมาบาลกุมาร ซึ่งท้าว กบิลพรหมจะฆ่า เพราะทายปัญหาไม่ออก นางนกถามว่าปัญหานั้นอย่างไร สามีบอกว่า ปัญหา มีอยู่ 3 ข้อ ข้อ 1 เข้าวราศีอยู่แห่งใด ข้อ 2 เทียงราศีอยู่แห่งใด ข้อ 3 คำราศีอยู่แห่งใด นาง นกถามว่าจะแก้อย่างไร สามีบอกว่า เข้าวราศีอยู่ที่หน้า มนุษย์ทั้งหลายจึงลี้ยงหน้าในตอนเช้า เทียงราศีอยู่ที่อก มนุษย์ทั้งหลายจึงเอาเครื่องหอมประพรมที่อก คำราศีอยู่ที่เท้า มนุษย์ทั้ง หลายจึงลี้ยงเท้าก่อนนอน

ธรรมาบาลกุมาร ได้ยินดังนั้นก็กลับไปปราสาท ครั้นรุ่งขึ้นท้าวกบิลพรหมมาถาม ปัญหาธรรมาบาลกุมารก็แก้ตามที่ได้ยินมา ท้าวกบิลพรหมตรัสเรียกเทพธิดาทั้งเจ็ดอันเป็น บริจาริกาพระอินทร์มาพร้อมกันแล้วบอกว่า เราจะตัดศีรษะบูชาธรรมาบาลกุมาร ศีรษะของ เราถ้าจะตั้งไว้บนแผ่นดินไฟก็จะไหม้โลก ถ้าจะทิ้งไปบนอากาศฝนก็จะแล้ง ถ้าจะทิ้งใน

มหาสมุทรน้ำก็จะแห้ง จึงให้ธิดาทั้งเจ็ดนั้นเอาพานมารับศีรษะแล้วก็ตัดศีรษะส่งให้ธิดาผู้ใหญ่ นางจึงเอาพานมารับพระเศียรบิดาไว้แล้วแห่ประทักษิณรอบเขาพระสุเมรุ 60 นาที แล้วก็เชิญไปประดิษฐานไว้ในมณฑปถ้ำคันธูลีเขาไกรลาส บูชาด้วยเครื่องทิพย์ต่าง ๆ พระเวสสุกรรมก็เนรมิตรองประดับด้วยแก้ว 7 ประการ ชื่อ ภควดี ให้เป็นที่ประชุมเทวดา เทวดาทั้งปวงก็นำเอาถาดมุนดาลงมาล้างในสระอโนดาต 7 ครั้ง แล้วแจกกันสังเวททุก ๆ พระองค์ ครั้นถึงครบกำหนด 365 วัน โลกสมมติว่าปีหนึ่ง เป็นสงกรานต์นางเทพธิดา 7 องค์ จึงผลัดเวรกันมาเชิญพระเศียรท้าวกบิลพรหมออกแห่ประทักษิณเขาพระสุเมรุทุกปี แล้วก็กลับไปเทวโลกที่จารึกในวัดพระเชตุพนมีใจความดังกล่าวมานี้

ลูกสาวทั้งเจ็ดของท้าวกบิลพรหมนั้น เราสมมติเรียกว่า ตัวสงกรานต์ หรือนางสงกรานต์ซึ่งมีชื่อต่าง ๆ กัน และมีดอกไม้ เครื่องประดับ อาหาร อาวุธ และสัตว์เป็นพาหนะประจำต่างกันด้วย การที่ตัวสงกรานต์หรือนางสงกรานต์มีชื่อต่าง ๆ กันและอื่น ๆ ต่างกัน เขามีเกณฑ์ดังนี้ ถ้าปีใดวันมหาสงกรานต์คือวันที่ 13 เมษายน ตรงกับวันอะไร ก็เป็นหน้าที่ของนางสงกรานต์ชื่อนั้น ดอกไม้ เครื่องประดับ อาหาร อาวุธ และสัตว์พาหนะอย่างนั้น ๆ ประจำตัวนางสงกรานต์

นางสงกรานต์ทั้งเจ็ดนี้ก็ผลัดกันมาเป็นประจำปี สุดแต่จะตรงกับวันของใคร พาหนะที่นางสงกรานต์ใช้นั้น ชีมาบ้าง นอนมาบนหลังบ้าง ยืนมาบนหลังบ้าง ตามที่ปรากฏในประกาศสงกรานต์ว่าเสด็จไสยาสน์ลีลิตมาบนหลังพยัคฆ์ (เสือ) เสด็จไสยาสน์หลับเนตรมาบนหลังวราหะ (หมู) เสด็จยืนมาบนหลังคชา (ช้าง) เป็นต้น การทรงพาหนะของนางสงกรานต์มีอาภรณ์ต่าง ๆ กัน เช่น ยืนบ้าง นั่งบ้าง นอนบ้าง หลับตาบ้าง ลืมตาบ้าง นี้เกี่ยวกับเวลาที่มา ถ้ามาตอนค่ำยังไม่เลยเที่ยงคืนก็นอนลืมตา ถ้ามาตอนดึกเลยเที่ยงคืนไปแล้ว ก็นอนหลับตา กำหนดท่าที่นางสงกรานต์ทรงพาหนะมาเป็น 4 ท่า ยืน นั่ง นอนลืมตา นอนหลับตา เพื่อให้ตรงกับเวลาที่นางสงกรานต์มา เรื่องเวลานั้นมีปรากฏในประกาศสงกรานต์ทุกปีเป็นเรื่องของโหร เขาคำนวณดูอย่างเช่น ประกาศมหาสงกรานต์ปีพุทธศักราช 2515 ว่า

“มหาสงกรานต์ตรงกับวันพฤหัสบดีที่ 13 เมษายน ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 6 เวลา 11 นาฬิกา 22 นาที 12 วินาที

นางสงกรานต์ชื่อ กิริณีเทวี ทรงพาหุรัดทัดดอกมณฑา ประดับอาภรณ์ล้วนแล้วไปด้วยแก้วมรกต พระหัตถ์ขวาทรงขอช้าง พระหัตถ์ซ้ายทรงปืน ภักษาหารแก้ว งามเสด็จยืนมาเหนือหลังคชา (ช้าง) เป็นพาหนะ”

คนแต่ก่อนถือกันนักเรื่องตัวสงกรานต์ เช่น เมื่อจะถึงวันสงกรานต์ก็ถามกันว่า ปีนี้นางสงกรานต์กินอะไร ใช้อะไร หรือมีอาการอย่างไร ผู้ตอบก็บอกไปตามปฏิทิน ถ้าปีใดนางสงกรานต์กินแก้ว งาม ก็ว่าปีนี้ข้าวปลาจะบริบูรณ์ ถ้าปีใดกินเลือดก็จะพากันสิ้นหัวตีก ๆ ไปด้วยปากก็บ่นว่าปีนี้จะตีกันหัวร้างข้างแตก ถ้าปีใดถือปืน ก็ว่าปีนั้นฟ้าจะคะนอง ถ้าหลับตาคนมักจะเป็นตาแดงกันมาก ถือกันดังนี้เป็นมั่นเป็นเหมาะแทบทุกคน ก็ดีไปอย่างหนึ่ง ถ้าปีไหนร้าย เช่น หัวร้างข้างแตก เลือดตกยางออก หรือเป็นตาแดงก็จะได้คิดระมัดระวังตัวไม่ให้มีเรื่องไม่ดีทะเลาะวิวาทกัน หรือคอยหาวิธีป้องกันไม่ให้เป็นตาแดงขึ้น ถืออย่างนี้ดีกว่าไม่ถือเสียเลย

(คัดลอกตัดตอนจาก เทศกาลสงกรานต์ ของ แปลก สนธิรักษ์)

นางสุริดา กัลยาณรุจ

วิทยุโรงเรียน

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (พลศึกษา)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ปีการศึกษา 2526)

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นกลุ่มประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างนิสัย โดยมีพลศึกษาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ ให้มีสุขภาพและพละนามัยสมบูรณ์ การที่บุคคลมีสุขภาพพละนามัยดี ร่างกายแข็งแรงจะทำให้จิตใจผ่องใส สมองปลอดโปร่ง สามารถประกอบการทำงานได้อย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำผลดีมาสู่ตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติในที่สุด

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้เล็งเห็นความสำคัญที่จะส่งเสริมให้พลเมืองของประเทศชาติมีสุขภาพดี ทั้งร่างกายและจิตใจ ตลอดจนสามารถพัฒนาบุคลิกภาพ ค่านิยม สร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดี จึงได้จัดบทเรียนพลศึกษาทางวิทยุโรงเรียนออกอากาศขึ้น

จุดประสงค์

การจัดทำบทเรียนพลศึกษาทางวิทยุนี้ ได้คัดเลือกเนื้อหาบางส่วนมาจากหลักสูตรและแผนการสอนโดยคำนึงถึงเนื้อหา/กิจกรรม ที่เหมาะสมที่จะจัดเป็นบทเรียนวิทยุได้มากที่สุด ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเสริมให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นบทเรียนวิทยุโรงเรียนพลศึกษายังมุ่งที่จะส่งเสริมนักเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนพลศึกษาให้นักเรียนรู้คุณค่าของการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องสม่ำเสมอ ปลอดภัยและเป็นประโยชน์ต่อตนเอง
2. เสนอแนะเทคนิคการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ เพื่อเป็นแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. สร้างบรรยากาศการเรียนให้มีความแปลกใหม่ไปจากการเรียนปกติ ซึ่งจะช่วยให้เร้าให้นักเรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นและได้ประสบการณ์มากขึ้น
4. ส่งเสริมการพัฒนาสร้างเสริมลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ ค่านิยม และความคิด การประพฤติปฏิบัติที่ดี

ลักษณะและรูปแบบบทเรียนพลศึกษา

โดยทั่วไป พลศึกษาเป็นวิชาที่นักเรียนจะต้องฝึกทักษะในการปฏิบัติขั้นพื้นฐาน ก่อน ดังนั้นเนื้อหา/กิจกรรมของบทเรียนจึงมุ่งที่จะให้นักเรียนได้ฝึกทักษะขั้นพื้นฐานอย่างถูกต้อง เพื่อที่จะส่งเสริมให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนขั้นที่สูงขึ้นไป

ในการเลือกกิจกรรมพลศึกษาจัดเป็นบทวิทยุได้พิจารณาจากแผนการสอนโดยเน้นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ที่นักเรียนและครูไม่สามารถทำได้ในแผนการสอนลักษณะของการสอน โดยทั่วไปเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียน อยากทดลอง ให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติตามคำสั่ง อาจมีการสาธิตในขณะที่รับฟัง เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนปฏิบัติหรือกระตุ้นให้นักเรียนคิดค้นหาวิธีปฏิบัติด้วยตนเองอย่างเหมาะสม

สิ่งที่จำเป็นประกอบการเรียนด้วยวิทยุ

1. ตารางออกอากาศ
2. คู่มือครู
3. สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ
 - สื่อการเรียนตามแผนการสอนที่ระบุไว้ในแผนการสอน
 - ตามเนื้อหา/กิจกรรม เช่น ลูกบอล ตาข่าย เชือก และแผนภูมิรูปภาพขั้น

ตอนการฝึก

หลักการใช้บทเรียนพลศึกษา

บทเรียนวิทยุโรงเรียนพลศึกษามีลักษณะการสอนร่วมกันเป็นคณะ โดยมีครูวิทยุ เป็นผู้พูด ผู้บรรยาย ส่วนครูในชั้นจะเป็นผู้แสดงตัวอย่างให้ดูหรือควบคุมให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งของครูวิทยุได้อย่างถูกต้อง และทันท่วงที และการที่จะใช้หรือรับฟังบทเรียนให้ได้ผลดีขั้น ครูควรปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

1. การปฏิบัติก่อนรับฟังรายการ

ก. การเตรียมการสอน

ศึกษาตารางออกอากาศ ว่าบทเรียนที่จะฟังต่อไปออกอากาศเมื่อไร ศึกษาคู่มือครูดูว่าบทเรียนที่จะรับฟังมีจุดประสงค์อย่างไร มีเนื้อหาอะไร จะต้องเตรียมสื่อการเรียนอะไรบ้าง และจะต้องเตรียมสถานที่อย่างไร พร้อมทั้งทดลองปฏิบัติกิจกรรมตามเนื้อหา

ข. การเตรียมนักเรียน

ครูควรเตรียมนักเรียนให้เรียบร้อยในสถานที่เรียน โดยให้นักเรียนเปลี่ยนเครื่องแต่งกายให้เรียบร้อยก่อนถึงเวลาออกอากาศ ซึ่งแจ้งให้นักเรียนทราบว่าในบทเรียนนี้นักเรียนจะได้เรียนเกี่ยวกับอะไร ให้นักเรียนอบอุ่นร่างกายตามท่าต่าง ๆ ที่แนะนำไว้ในแต่ละบท

2. การปฏิบัติขณะรับฟังรายการ

ครูคอยดูแลให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งครูวิทยุให้ถูกต้อง และทำเป็นตัวอย่างตลอดจนเอาใจใส่ช่วยเหลือนักเรียนที่ยังไม่เข้าใจ แต่ต้องไม่อธิบายไปพร้อมกับครูวิทยุ คอยควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบไม่ส่งเสียงดังรบกวนการฟังของคนอื่น คอยสังเกตว่านักเรียนปฏิบัติตามจุดประสงค์ของบทเรียนได้มากเพียงใด

3. การปฏิบัติหลังรับฟังรายการ

- ทบทวนหรือฝึกกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนมาแล้วให้เข้าใจและคล่องแคล่วยิ่งขึ้นตามแผนการสอน
- ให้นักเรียนซักถามปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรม
- ครูเสนอแนะการปฏิบัติหรือฝึกหัดด้วยตนเองให้เกิดความชำนาญขึ้น

การประเมินผลการรับฟัง

พลศึกษาเป็นการสอนให้นักเรียนปฏิบัติ ครูในชั้นสามารถสังเกตได้ง่ายว่านักเรียนสามารถปฏิบัติตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้หรือไม่ การวัดผลไม่เพียงแต่สังเกตนักเรียนในชั้นเรียนเท่านั้น แต่ครูควรติดตามดูว่านักเรียนสามารถนำกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ไปใช้กับชีวิตประจำวันหรือไม่ อาจจะมีการอภิปรายซักถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น เพื่อที่ครูจะได้สังเกตว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติอย่างไร

อย่างไรก็ตาม จุดมุ่งหมายของบทเรียนแต่ละบทไม่ได้มุ่งที่จะให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามที่ได้ระบุไว้ทันทีทันใด แต่เป็นจุดหมายปลายทางที่จะให้นักเรียนบรรลุซึ่งจะช้าหรือเร็วนั้นก็ขึ้นอยู่กับ การเอาใจใส่ในการพัฒนาตนเองของนักเรียน และการให้การสนับสนุนของครูเป็นสำคัญ การเรียนแต่ละครั้ง ถ้านักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น แม้จะเล็กน้อยก็ถือว่าเป็นบรรลุตามจุดมุ่งหมายของบทเรียนได้เหมือนกัน

ข้อเสนอแนะการใช้วิทยุโรงเรียนกิจกรรมพลศึกษา

1. การปฏิบัติก่อนรับฟังรายการ

การเตรียมการสอน

- (ล่วงหน้าก่อนวันออกอากาศอย่างน้อย 1 สัปดาห์)
- ศึกษาตารางออกอากาศ
- ศึกษาคู่มือครู
- เตรียมสื่อการเรียน
- ทดลองปฏิบัติกิจกรรมตามเนื้อหา

การเตรียมนักเรียน

- (ในช่วงโมงเรียนก่อนออกอากาศ)
- นำนักเรียนไปยังสถานที่เรียน
- จัดสถานที่เรียนให้เหมาะสมกับกิจกรรมตามเนื้อหา
- จัดวางวิทยุให้นักเรียนทุกคนสามารถฟังได้ชัดเจน
- ชี้แจงเนื้อหาที่จะเรียนจากวิทยุให้นักเรียนทราบ
- ให้นักเรียนอบอุ่นร่างกายตามที่แนะนำไว้ในคู่มือ

2. การปฏิบัติขณะรับฟังรายการ 20 นาที

- ดูแลให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในวิทยุ
- ปฏิบัติตามที่วิทยุบอก เช่น ให้สาริตให้นักเรียนดู คัดเลือกนักเรียนมาสาริต แบ่งกลุ่มนักเรียน ฯลฯ
- ช่วยเหลือนักเรียนที่ยังไม่เข้าใจ
- สังเกตว่านักเรียนปฏิบัติตามจุดประสงค์ของบทเรียนได้มากน้อย
- ควบคุมให้นักเรียนตั้งใจฟังวิทยุอย่างมีระเบียบ

3. การปฏิบัติหลังรับฟังรายการ

- ทบทวนหรือฝึกกิจกรรมที่ได้เรียนมาแล้ว ให้เข้าใจและคล่องแคล่วยิ่งขึ้นตามแผนการสอน
- ให้นักเรียนซักถามปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรม ตลอดจนร่วมกันอภิปรายสรุป
- เสนอแนะให้นักเรียนปฏิบัติหรือฝึกหัดด้วยตนเองให้เกิดความชำนาญ
- นัดแนะการฝึกเพิ่มเติมนอกเวลาและการเรียนครั้งต่อไป
- ประเมินผล

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

บทที่ 4

(พลศึกษา)

เรื่อง ความอ่อนตัว

ชั้นประถมศึกษา 6)

(ตามหน่วยที่ 2 ยินนาสตติก แผนการสอนที่ 8)

ความคิดรวบยอด

ร่างกายที่มีความอ่อนตัวช่วยให้การเคลื่อนไหวคล่องแคล่ว

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นั่งขาเหยียดก้มตัวใช้มือแตะปลายเท้าได้
2. ก้มบิดลำตัวในลักษณะต่าง ๆ ได้

คุณสมบัติที่ต้องการเน้น

1. ความเพียรพยายาม
2. การยอมรับผู้อื่น

เนื้อหา/กิจกรรม

1. นั่งแตะปลายเท้า
2. ก้มบิดลำตัว

การอบอุ่นร่างกาย

ให้นักเรียนจัดแถวตอน อบอุ่นร่างกายประมาณ 3 นาที ด้วยท่าต่อไปนี้

1. วิ่งอยู่กับที่ช้าสลับเร็ว
2. กระโดดตบมือเหนือศีรษะ 10 ครั้ง
3. เขย่งย่อ 10 ครั้ง
4. หมุนคอ หัวไหล่ สะเอว และสลับข้อมือ ข้อมือเท้า

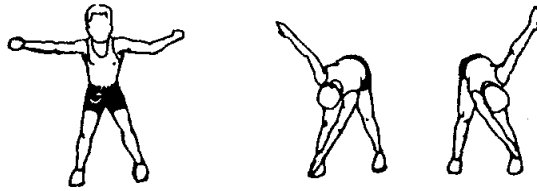
กิจกรรม

1. นั่งแตะปลายเท้า

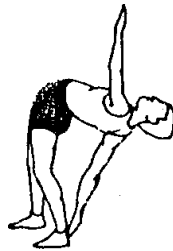
- 1.1 นั่งเหยียดเท้าตรงราบกับพื้น เข่า และเท้าชิดกัน
- 1.2 ก้มตัวลง มือทั้งสองจับข้อเท้า เข่าตึง พยายามดึงลำตัวไปข้างหน้า ให้ศีรษะแตะเข่า ทำ 4-5 ครั้ง
- 1.3 ปล่อยมือจากข้อเท้า เหยียดแขนก้มตัวใช้มือแตะปลายเท้าเข่าตึง ทำ 4-5 ครั้ง

2. ก้มปิดลำตัว

- 2.1 ยืนแยกเท้า กางแขน เข่าตึง ก้มตัวไปข้างหน้า มือขวาแตะเท้าซ้าย แล้วกลับที่เดิม ก้มตัวไปข้างหน้ามือซ้ายแตะปลายเท้าขวา แล้วกลับที่เดิม

- 2.2 ยืนแยกเท้ากางแขน เอนตัวไปข้างหลัง ใช้มือขวาแตะสันเท้าซ้าย แล้วกลับที่เดิม เอนตัวไปข้างหลังใช้มือซ้ายแตะสันเท้าขวา แล้วกลับที่เดิม

- 2.3 ยืนแยกเท้าก้มตัวไปข้างหน้า เข่าตึงเอามือทั้งสองแตะยันพื้นด้วยฝ่ามือ แล้วกลับสู่ท่าเดิม (ดูรูป)

2.4 ยืนแยกเท้า ก้มตัวไปข้างหน้าเข่าตึง เอามือทั้งสองจับข้อเท้าซ้าย แล้วดึงให้หน้าผากแตะเข่าซ้าย แล้วกลับสู่ท่าเดิม เอามือทั้งสองจับข้อเท้าขวา ดึงให้หน้าผากแตะเข่าขวา แล้วกลับสู่ท่าเดิม (ดูรูป)

สื่อการเรียนรู้

รูปภาพทำสร้างความอ่อนตัวแบบต่าง ๆ

ลำดับการสอน

1. การปฏิบัติก่อนรับฟังรายการ

ก. การเตรียมการสอน

ศึกษาคู่มือการสอนให้ละเอียด แล้วลำดับการสอนเป็นขั้นตอนให้เข้าใจ ควรหารูปภาพประกอบการเรียน เฉพาะท่าที่ยาก หรือฝึกปฏิบัติเพื่อสาธิตให้นักเรียนดู

ข. การเตรียมนักเรียน

ก่อนรับฟังรายการ ครูควรจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจและพร้อมที่จะรับฟังรายการ และปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

1. นักเรียนเปลี่ยนเสื้อผ้าในชุดพลศึกษา และกำหนดสถานที่เรียนให้เรียบร้อย

2. จัดนักเรียนออกเป็น 4 แถว ๆ ละเท่า ๆ กัน

3. ให้นักเรียนอบอุ่นร่างกายด้วยท่าที่เสนอแนะไว้

2. การปฏิบัติขณะรับฟังร่างกาย

- ครูช่วยแสดงท่าต่าง ๆ ที่ยากหรือทำที่นักเรียนไม่เข้าใจ
- ช่วยแก้ไขนักเรียนที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง
- บันทึกเพิ่มเติม สิ่งที่ต้องปรับปรุงหรือแก้ไข

3. การปฏิบัติหลังรับฟังรายการ

ก. การซักถาม ทบทวน และสรุป

1. สาคิตเพิ่มเติมในเนื้อหาที่นักเรียนไม่เข้าใจ
2. อธิบายถึงประโยชน์ของการฝึกความอ่อนตัวเพื่อความคล่องแคล่วและสวยงามในการฝึกยิมนาสติคขั้นพื้นฐาน

ข. กิจกรรมต่อเนื่อง

ครูควรเสนอแนะให้นักเรียนนำกิจกรรมที่ได้ฝึกจากบทนี้ไปใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสม

การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมดังนี้

1. ความเพียรพยายามในการฝึก
2. ความสามารถในการเล่นและความอดทน

ประสงค์ ชูจิต

บทที่ 5

เรื่อง หกกบ, การทรงตัวด้วยมือและแขน

(ตามหน่วยที่ 2 ยิมนาสติก แผนการสอนที่ 3)

(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

ความคิดรวบยอด

การเฉลี่ยน้ำหนักของร่างกายอย่างสมดุล จะช่วยให้ทรงตัวในท่าต่าง ๆ ได้ดี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นั่งทรงตัวด้วยท่าหกกบได้
2. นั่งทรงตัวด้วยมือและแขนบนเก้าอี้ได้
3. เล่นรวมกับผู้อื่นได้

คุณสมบัติที่ต้องการเน้น

1. ความอดทน
2. ความขยันหมั่นเพียร
3. ความเสียสละ

เนื้อหา/กิจกรรม

1. การหกกบ
2. การทรงตัวด้วยมือและแขนบนเก้าอี้

การอบอุ่นร่างกาย

ให้นักเรียนผลัดกันเป็นผู้นำอบอุ่นร่างกาย ใช้เวลาประมาณ 3 นาที ด้วยท่าต่อไปนี้

1. วิ่งเหยาะ ๆ อยู่กับที่
2. บริหารลำตัว ก้มเงย ปิดลำตัว
3. หมุนแขนบริหารไหล่
4. สลับข้อมือ

กิจกรรม

1. วิธีหกกบ
 - 1.1 นั่งยอง ๆ ด้วยปลายเท้าเข้าแยก

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย)
(พลศึกษา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บทที่ 7

เรื่อง การวิ่งกระโดดข้ามสิ่งกีดขวาง

(ตามหน่วยที่ 2 ยินนาสตติก แผนการสอนที่ 11)

ความคิดรวบยอด

การวิ่งข้ามสิ่งกีดขวางเป็นการฝึกให้ร่างกายมีความคล่องตัว รู้จักการคาดคะเนที่ดี กล้าตัดสินใจ และมีความเชื่อมั่นในตัวเองในการประกอบกิจกรรมทางกายต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ให้นักเรียนสามารถกระโดดแยกเท้าข้ามสิ่งกีดขวางได้
2. ให้นักเรียนรู้จักการคาดคะเน กล้าตัดสินใจ และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ตนเองได้ดี

คุณสมบัติที่ต้องการเน้น

1. ความมีระเบียบวินัย
2. ความกล้าหาญ
3. ความเชื่อมั่นและกล้าตัดสินใจ

เนื้อหา/กิจกรรม

1. การวิ่งกระโดดแยกเท้าข้ามสิ่งกีดขวาง
2. กระโดดข้ามสิ่งกีดขวางที่มีความกว้าง ยาว และสูง

การอบอุ่นร่างกาย

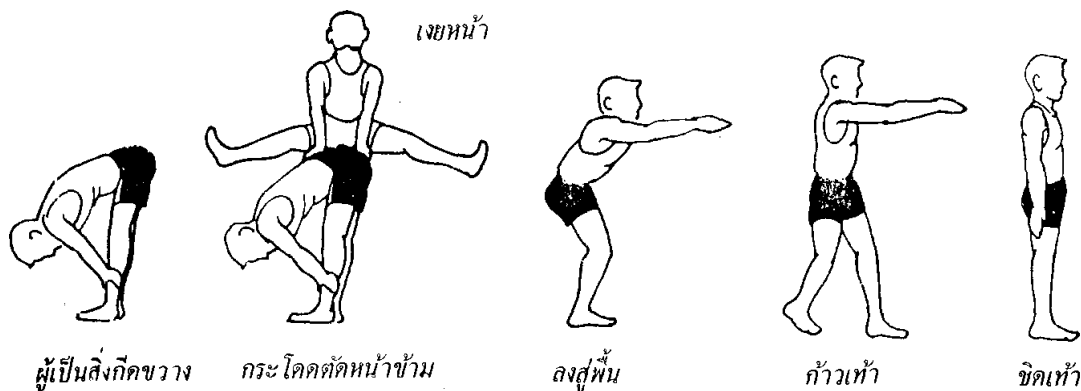
ให้นักเรียนอบอุ่นร่างกาย 3-4 นาที ด้วยท่าต่อไปนี้

1. กระโดดตบ 20 ครั้ง
2. ลุกนั่ง 20 ครั้ง
3. วิ่งอยู่กับที่ 1 นาที

กิจกรรม

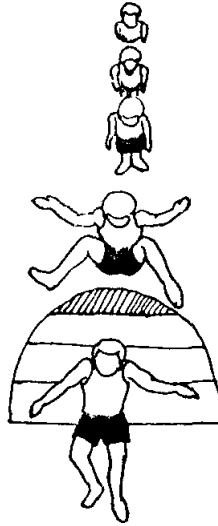
1. การกระโดดแยกเท้าข้ามสิ่งกีดขวาง

ให้นักเรียนคนหนึ่งเป็นเครื่องกีดขวาง อีกคนหนึ่งเป็นคนกระโดดข้าม คนเป็นเครื่องกีดขวางให้ก้มตัว มือเท้าพื้นไว้ ทำหลังโก่ง ๆ คนกระโดดให้ถอยห่างออกไป 3-4 ก้าว แล้ววิ่ง พอสถितिเป็นเครื่องกีดขวางให้รีบกระโดดแยกเท้าให้กว้างที่สุด พร้อมกับใช้มือวางบนหลังเพื่อนเหวี่ยงตัวข้ามไปข้างหน้า แล้วรวบเท้าขึ้นทรงตัวให้อยู่ (ดังในรูป) นักเรียนจะต้องทำการฝึกหัดโดยจับคู่กันและทำคนละ 3 ครั้ง แล้วจึงเปลี่ยนกัน

2. การกระโดดข้ามเครื่องกีดขวางที่มีความกว้าง ยาว และสูง

ให้นักเรียนเข้าแถวตามลำดับรูปแถวตอนลึก วิ่งกระโดดพร้อมกับใช้มือแตะเครื่องกีดขวาง แยกเท้าทั้งสองลงสู่พื้นโดยการทิ้งย่อ พร้อมกับรวบรวมเท้าเพื่อการทรงตัว

สื่อการเรียนรู้

1. รูปภาพการกระโดดแยกเท้าข้าม และกระโดดข้ามสิ่งกีดขวางที่มีทั้งความกว้าง ความยาว และความสูง โดยภาพ เป็นลักษณะต่อเนื่อง ตามขั้นตอน (ถ้ามี)
2. เครื่องกีดขวางที่มีความกว้าง ยาว และสูง เช่น หีบกระโดด กระสอบทราย กระสอบขี้เลื่อย

ลำดับการสอน

1. การปฏิบัติก่อนรับฟังรายการ

ก. การเตรียมการสอน

ศึกษาคู่มือให้ละเอียด วางแผนการสอน การรับฟัง ซึ่งแจ้งบทเรียนให้นักเรียนทราบ ฝึกหัดท่าทางการข้ามทั้ง 2 อย่างให้เข้าใจ และถูกต้อง เพื่อเป็นตัวอย่างประกอบให้นักเรียนดูขณะรับฟังรายการ เตรียมการใช้วิทยุให้เรียบร้อย

ข. การเตรียมนักเรียน

ให้นักเรียนเปลี่ยนเสื้อผ้าเป็นชุดพลศึกษา กำหนดสถานที่เรียน ควรเป็นห้องกว้าง ๆ มีเบาะรองรับหรือเป็นสนามหญ้าหนา ๆ ได้ต้นไม้ร่มรื่น แดดไม่ร้อน ให้นักเรียนเข้าแถวตอน 5 แถว ทำการอบอุ่นร่างกายนักเรียน แล้วเข้าแถวตอน 5 แถวตามเดิม แต่ละคน แต่ละแถวห่างกัน 1 ช่วงแขน แล้วเตรียมรับฟังรายการต่อไป

2. การปฏิบัติขณะรับฟังรายการ

- ครูแสดงตัวอย่างประกอบพร้อมทั้งให้นักเรียนปฏิบัติตามไปด้วย
- เมื่อมีคำสั่งให้นักเรียนแสดงเป็นตัวอย่าง 2 คน ครูควรกำหนดนักเรียนทั้งสองคนไว้ก่อน และให้รีบวิ่งออกไปทันทีเมื่อได้ยินคำสั่งนั้น
- เมื่อมีคำสั่งให้นักเรียนไปฝึกหัด ครูควรเร่งให้นักเรียนรีบจับคู่กันและฝึกหัดทันที เมื่อทั้งคู่ทำครบตามกำหนดแล้วให้รีบกลับไปยืนที่เดิม รอฟังเนื้อหาต่อไป
- แกไขนักเรียนที่ยังปฏิบัติไม่ถูกต้อง
- อธิบายซ้ำให้นักเรียนเข้าใจการปฏิบัติยิ่งขึ้น
- จัดบันทึกข้อความที่ต้องการจะอธิบายเพิ่มเติมไว้

3. การปฏิบัติหลังรับฟังรายการ

ก. การซักถาม ทบทวน และสรุป

1. อธิบายและทบทวนการฝึกหัดให้นักเรียนเพิ่มเติม
2. อธิบายถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ ให้นักเรียนทราบตามด้วย
3. ตั้งคำถามและตอบปัญหาที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ

ข. กิจกรรมต่อเนื่อง

1. แนะนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการเรียนนิพนธ์ในคาบต่อไป
2. นัดแนะการเรียนในคาบต่อไป
3. ให้นักเรียนทำความสะอาดร่างกาย เครื่องแต่งกายก่อนเข้าเรียนในวิชาต่อไป

4. บอกลีกแถว

การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมดังนี้

1. ความถูกต้องของทักษะ
2. ความขยันหมั่นเพียรในการฝึก และความมีระเบียบ
3. ความกล้าหาญและความเชื่อมั่นในตนเอง

รังสรรค์ พิรพรพิศาล

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียนกลุ่มเสริมสร้างลักษณะนิสัย) (พลศึกษา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บทที่ 12

เรื่อง การวิ่งข้ามรั้ว

(ตามหน่วยที่ 4 กรีกา แผนการสอนที่ 25)

ความคิดรวบยอด

ท่าทางข้ามรั้วที่ถูกต้อง การก้าวเท้าที่เป็นจังหวะ และการตัดสินใจที่ดี ทำให้ความ
เร็วในการวิ่งข้ามรั้วเพิ่มขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิ่งข้ามรั้วด้วยท่าทางที่ถูกต้อง
2. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการวิ่งข้ามรั้ว

คุณสมบัติที่ต้องการเน้น

1. ความขยันหมั่นเพียร
2. ความกล้าหาญ
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง

เนื้อหา/กิจกรรม

- การวิ่งข้ามรั้ว

การอบอุ่นร่างกาย

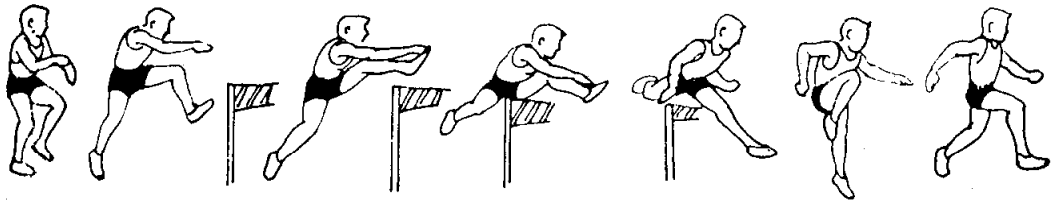
นำนักเรียนอบอุ่นร่างกาย 3-4 นาที ด้วยท่าต่อไปนี้

1. วิ่งยกเข่าสูงอยู่กับที่ 1 นาที
2. เตะเท้าสูงสลับซ้าย-ขวา ข้างละ 10 ครั้ง
3. กระโดดตบ 20 ครั้ง

กิจกรรม

– การวิ่งข้ามรั้ว

การวิ่ง ให้นักเรียนวิ่งเต็มทีเหมือนวิ่งเร็ว แขนแกว่งสลับไปมา เมื่อใกล้รั้วจะต้องกระโดดข้ามพ้นรั้วให้ได้ เมื่อวิ่งมาถึงรั้วให้สปริงเท้าที่อยู่หลังถีบตัวขึ้น เท้าหน้ายกขึ้นให้สูงและเหยียดออกเต็มที่ ปลายเท้าชี้ไปข้าง ลอยตัวขึ้นเหนือรั้ว ขณะที่อยู่เหนือรั้วให้น้อมตัวไปข้างหน้าให้มาก พยายามกระโดดให้พ้นรั้วทำตัวให้ต่ำมากที่สุด สำหรับเท้าหลังที่ถีบตัวขึ้นนั้นให้งอเข่าเป็นมุมฉากกับขาที่นอนบน หันปลายเท้าชี้ออกข้างนอก อย่าให้ชี้ลง เพราะปลายเท้าอาจจะถูกกับรั้วได้ แล้ววิ่งข้ามรั้วต่อไปจนหมดก่อนเข้าถึงเส้นชัย

ท่าทางการวิ่งข้ามรั้ว

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพการวิ่งข้ามรั้วตามขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การเริ่มออกวิ่ง การกระโดดข้ามรั้ว ภาพการลอยตัวขณะข้ามรั้ว และลงสู่พื้นดิน ภาพการเข้าเส้นชัย
2. รั้วหรือสิ่งอื่น ๆ ที่ใช้แทนได้

ลำดับการสอน

1. การปฏิบัติก่อนรับฟังรายการ

ก. การเตรียมการสอน

ครูศึกษาคู่มือการสอนให้ละเอียด จัดหาภาพสื่อการเรียนรู้ วางแผนโครง การสอนให้เรียบร้อย ควรฝึกวิ่งข้ามรั้วให้ถูกต้อง ชำนาญและรวดเร็วพอสมควร เพื่อจะได้ แสดงและสาธิตประกอบการอธิบายช่วยให้นักเรียนเข้าใจง่ายและรวดเร็ว

ข. การเตรียมนักเรียน

ให้นักเรียนเปลี่ยนเสื้อผ้าเป็นชุดพลศึกษา แล้วอบอุ่นร่างกายด้วยท่าที่เสนอแนะไว้ สถานที่เรียนต้องเหมาะสมไม่มีสิ่งกีดขวางหรืออุปสรรคใด ๆ ที่จะเป็นอันตรายต่อนักเรียน รั้วต้องแน่นหนา มั่นคง ปลอดภัยจากอุบัติเหตุที่อาจเกิดกับผู้เรียนเป็นอย่างดี ในกรณีที่มีการเหยียบรั้วล้ม ก็ต้องไม่ก่ออันตรายใด ๆ แก่ผู้เรียนได้ การจัดแถวขณะฝึกควรเป็นแถวตอนเรียงเดียว

2. การปฏิบัติขณะรับฟังรายการ

- สาธิตวิ่งข้ามรั้วพร้อมกับให้นักเรียนปฏิบัติตามไปด้วย
- แก้ไข แนะนำชี้แจง นักเรียนที่ยังฝึกได้ไม่ถูกต้องไปด้วย
- ชี้แจงลักษณะการฝึกที่ถูกต้องตามเนื้อหาขณะรับฟังในรายการ
- จัดบันทึกข้อความอธิบายเพิ่มเติม เพื่อที่จะอธิบายให้นักเรียนฟังหลังจากจบรายการแล้ว

3. การปฏิบัติหลังรับฟังรายการ

1. สาธิตการฝึกในเนื้อหาที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ
2. เปรียบเทียบการกระโดดข้ามรั้วที่ถูกต้องกับที่ผิดวิธี และชี้ให้เห็นความแตกต่างที่เกิดขึ้น เช่น ในด้านความเร็วจะต่างกัน และมีความปลอดภัยกว่ากันด้วย
3. อภิปรายถึงประโยชน์ที่จะได้รับการฝึกหัด ตามเนื้อหาในรายการ

กิจกรรมต่อเนื่อง

1. แนะนำให้นักเรียนนำไปฝึกเอง
2. นัดแนะการเรียนในคาบต่อไป
3. ให้นักเรียนทำความสะอาดร่างกายก่อนเข้าห้องเรียนในวิชาต่อไป
4. บอกเลิกแถว

การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมดังนี้

1. ความตั้งใจในขณะที่ฝึก
2. ความเชื่อมั่นและกล้าตัดสินใจ
3. ความถูกต้องในการปฏิบัติ

ฉาณเมธ ภูระหงษ์

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียนกลุ่มเสริมสร้างลักษณะนิสัย)
(พลศึกษา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526

บทที่ 13

เรื่อง การวิ่งกระโดดไกล

(ตามหน่วยที่ 4 กรีฑา แผนการสอนที่ 27)

ความคิดรวบยอด

ความเร็วในการวิ่ง ความแม่นยำในการเหยียบกระดานเริ่มและการกระโดดให้สูง ทำให้กระโดดได้ไกลขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ทาที่หมายในการวิ่งกระโดด และการเหยียบกระดานเริ่มได้ถูกต้อง
2. กระโดดด้วยท่าทางที่ถูกต้อง และดีขึ้น

คุณสมบัติที่ต้องการเน้น

1. ความขยันหมั่นเพียร
2. ความรับผิดชอบ

เนื้อหา/กิจกรรม

1. การวิ่งและการกระโดด
2. การลงสู่พื้น

การอบอุ่นร่างกาย

1. นั่งยอง ๆ กระโดดไปข้างหน้าและหลังสลับกัน อย่างละ 10 ครั้ง
2. กระโดดตบได้เข้าสลับซ้ายขวา อย่างละ 10 ครั้ง
3. กางแขนก้มแตะปลายเท้าสลับซ้ายขวา ข้างละ 10 ครั้ง

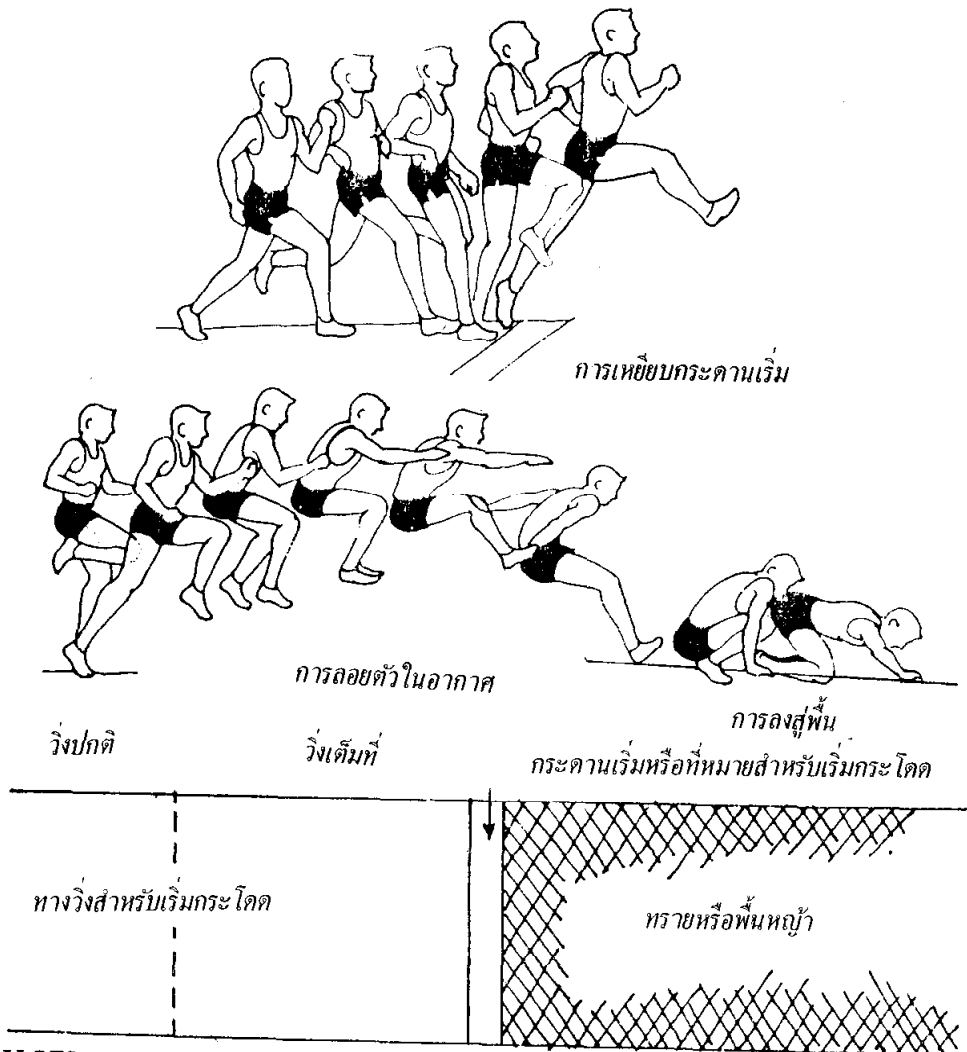
กิจกรรม

1. การวิ่งและการกระโดด

เมื่อได้ยินเสียงสัญญาณให้นักเรียนเริ่มออกวิ่งไปอย่างช้า ๆ และเริ่มเร็วขึ้นเมื่อใกล้จะถึงที่หมายที่จะกระโดด และเร็วเต็มที่เมื่อถึงเส้นกระโดด ใช้เท้าข้างที่ถนัดอยู่ข้างหน้าแล้วเหยียบบนจุดหมายคือเส้นเริ่มกระโดด อย่าให้ลำเส้นเป็นอันตราย เพราะถือว่าผิดกติกาหรือฟาล์ว เมื่อเท้าถึงจุดหมายที่จะกระโดด ให้งอเข่าเล็กน้อย ผ่อนตัวลงมาแล้วสปริงตัว เหยียดตัวสูงขึ้นในลักษณะเป็นส่วนโค้งกลางอากาศ ส่งตัวจากพื้นด้วยแรงส่งจากเท้าข้างที่ถนัดเหวี่ยงแขนไปข้างหน้าทั้งสองข้าง ตามองตรงไปข้างหน้า ขณะลอยตัวในอากาศให้กระดูกขาที่อยู่ข้างหลังรวบมาข้างหน้าทั้งสองเข่า เหยียดแขนไปข้างหลัง

2. การลงสู่พื้น

เมื่อตัวลอยต่ำลงจะถึงพื้นให้เหยียดขาไปให้สุด ให้ส้นเท้าลงสู่พื้นก่อน พร้อมกับเหวี่ยงแขนไปข้างหน้า เพื่อช่วยส่งตัวให้พุ่งไปข้างหน้ามาก ๆ แล้วงอเข่าผ่อนแรงกระแทกกับพื้น พยายามให้เท้าทั้งสองลงสู่พื้นพร้อม ๆ กัน พยายามกระโดดให้ไกลที่สุด

สื่อการเรียน

1. ภาพการวิ่งกระโดดไกลตามขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่ท่าเริ่มต้น การวิ่ง การกระโดด และการลงสู่พื้น
2. ปอกระโดด หรือสนามหญ้า

ลำดับการสอน

1. การปฏิบัติก่อนรับฟังรายการ

ก. การเตรียมการสอน

ครูศึกษาคู่มือการสอนให้ละเอียด จัดหาภาพสื่อการเรียน จัดวางแผนการสอน และหัวข้อที่จะสอนให้เรียบร้อย ควรฝึกการวิ่งกระโดดไกลให้ถูกต้องและชำนาญ เพื่อสาริตและแสดงเป็นตัวอย่างประกอบการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย

ข. การเตรียมนักเรียน

ให้นักเรียนเปลี่ยนเสื้อผ้าเป็นชุดพลศึกษา แล้วนำนักเรียนอบอุ่นร่างกายตามท่าที่เสนอแนะไว้ จัดแถวตอนตามความเหมาะสม ควรจะจัดเป็นแถวตอนเรียงเดียวให้ฝึกทีละคน เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดกับนักเรียน

2. การปฏิบัติขณะรับฟังรายการ

- สาริตตัวอย่างการวิ่งกระโดดไกล ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงตอนสุดท้ายตามเนื้อหาในรายการ
- แก้ไขนักเรียนที่ฝึกหัดยังไม่ถูกต้องไปด้วย
- เน้นให้เห็นความสำคัญของจังหวะการวิ่ง ความเร็วที่สม่ำเสมอและวิ่งเร็วขึ้น เมื่อใกล้ถึงจุดหมายที่จะกระโดด และจังหวะก้าวเท้าเพื่อสปริงตัวขึ้นกระโดดให้ตัวลอยขึ้นกลางอากาศ ซึ่งจะต้องแม่นยำและใกล้ชิดกับเส้นกำกับการกระโดด โดยที่ไม่ผิดกติกา คือ ไม่ล้ำเส้นเข้าไปก็จะทำให้มีผลดีในการกระโดดได้ไกล
- จดบันทึกข้อความอธิบายเพิ่มเติม เพื่ออธิบายให้นักเรียนฟังหลังจากจบรายการแล้ว

3. การปฏิบัติหลังรับฟังรายการ

- 3.1 สาริตการปฏิบัติในเนื้อหาที่นักเรียนยังไม่เข้าใจหรือฝึกหัดไม่ได้
- 3.2 เน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความเร็ว จังหวะ ความแม่นยำใน

จุดหมายที่จะเริ่มกระโดดลอยตัวขึ้น จะสัมพันธ์และเป็นไปด้วยดีกับการวิ่งด้วยอัตราความเร็วที่สูง จึงจะทำให้การกระโดดไกลได้ผล และมีประสิทธิภาพสูง สามารถโดดได้ไกล

3.3 อธิบายถึงหลักการที่สามารถจะนำไปใช้เล่น หรือแข่งขันกระโดดไกลได้

กิจกรรมต่อเนื่อง

1. แนะนำให้นักเรียนนำไปฝึกซ้อมเองเมื่อมีเวลา
2. แนะนำการเรียนในคาบต่อไป
3. ให้นักเรียนทำความสะอาดร่างกายก่อนเข้าเรียนในวิชาต่อไป
4. บอกเลิกแถว

การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมดังนี้

1. ความสนใจและความตั้งใจ
2. ความเชื่อมั่นและกล้าจะตัดสินใจ
3. ความถูกต้องในการปฏิบัติ

ฉันทเมธ ภูระหงษ์

วิทยุโรงเรียน “กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต”

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2526

บทวิทยุโรงเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแล้วคัดเลือกจุดประสงค์และเนื้อหาที่เหมาะสมจัดทำเป็นบทเรียนวิทยุขึ้น มุ่งที่จะสร้างความสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน แนะนำแนวทางทำกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับครูในแต่ละบทเรียน ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนที่สนุกสนาน และสามารถดึงดูดให้นักเรียนสนใจบทเรียนให้มากที่สุด

รูปแบบของบทเรียน

บทเรียนส่วนใหญ่จัดขึ้นในรูปละครวิทยุ ซึ่งสามารถนำประสบการณ์จากโลกภายนอกมาสู่ห้องเรียนได้ในลักษณะต่าง ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ด้วยการวิเคราะห์หาเหตุผลและข้อเท็จจริงในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ละครหรือบทเรียนอาจเสนอสถานการณ์ที่นักเรียนอาจประสบได้พร้อมกับเสนอแนะวิธีแก้ปัญหา เมื่อนักเรียนติดตามฟังเรื่องราวที่สอดแทรกเนื้อหาวิชาดังกล่าว ก็จะเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ และกระตุ้นให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาเองได้อย่างเหมาะสมเมื่อตนต้องประสบปัญหานั้น ๆ นอกจากนี้ยังอาจใช้ตัวอย่างในบทเรียนเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาอื่น ๆ ต่อไปได้อีกด้วย เพราะการฟังเรื่องราวจากละครนั้น นักเรียนอาจเกิดอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตามไปกับตัวละคร หรือขัดแย้งกับตัวละครก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ ความรู้สึกแบบใด นักเรียนก็ต้องพยายามหาเหตุผลที่ดีมาสนับสนุนความคิดของตน ทำให้นักเรียนได้ฝึกคิดหาเหตุผล และสามารถแสดงความคิดเห็นที่ถูกต้องและเหมาะสมได้ด้วยคามมั่นใจ

บทเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจัดออกอากาศดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ชั้นละ 32 บท ความยาวบทละประมาณ 15 นาที ออกอากาศทุกสัปดาห์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 ชั้นละ 16 บท ความยาวบทละประมาณ 15 นาที ออกอากาศสัปดาห์เว้นสัปดาห์

หลักการใช้บทเรียน

ครูอาจใช้บทเรียนได้ดังนี้

1. ได้รับความสนใจและสอนนำเข้าสู่การเรียนการสอนตามปกติในชั้น
2. สอนประสานกับเนื้อหาที่ครูกำลังสอนอยู่ในชั้นขณะนั้น
3. สอนเพื่อย้ำความเข้าใจในเนื้อหาบางตอนที่นักเรียนเข้าใจได้ยาก แม้จะเรียนผ่านไปแล้ว

เนื่องจากบทเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีได้จัดขึ้นเพื่อสอนแทนครูโดยตรง แต่เป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งที่สามารถช่วยให้การเรียนการสอนในชั้นตามปกติมีชีวิตชีวา และได้ผลดียิ่งขึ้น ดังนั้น ครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในอันที่จะพลิกแพลงใช้สื่อการเรียนชนิดนี้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในชั้นตามโอกาสและความเหมาะสม ด้วยวิธีดังกล่าวข้างต้น

ข้อควรปฏิบัติในการใช้วิทยุโรงเรียน

เพื่อให้การใช้บทเรียนได้ผลสมความมุ่งหมาย และเพื่อความสะดวกในการใช้บทเรียน ครูควรปฏิบัติดังนี้

1. ก่อนการรับฟังบทเรียน แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1.1 *นอกชั้นเรียน* ครูควรศึกษาดารงออกอากาศรายการวิทยุโรงเรียนเพื่อทราบกำหนดออกอากาศที่แน่นอน และศึกษาคู่มือครูเพื่อทราบจุดประสงค์และเนื้อหาของบทเรียนแต่ละบท ตลอดจนสื่อการเรียนที่ต้องใช้ประกอบการฟังบทเรียน และการเตรียมนำเข้าสู่บทเรียน

1.2 *ในชั้นเรียน* ครูนำเข้าสู่บทเรียนตามที่เสนอแนะไว้ในคู่มือ อย่างไรก็ตาม ครูสามารถเลือกปฏิบัติและดัดแปลงกิจกรรมได้ เมื่อพิจารณาเห็นว่า การดัดแปลงนั้นจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนมากกว่า บทเรียนบางบทต้องการให้นักเรียนโต้ตอบกับครูวิทยุ หรือทำกิจกรรมตามคำสั่งของครูวิทยุ ซึ่งจะกำหนดไว้ในคู่มือแต่ละบท ก่อนการรับฟังครูต้องเตือนให้นักเรียนเตรียมพร้อมที่จะทำกิจกรรมเหล่านี้ เพื่อให้การฟังเป็นไปโดยราบรื่น ครูใช้เวลาสำหรับการนำเข้าสู่บทเรียน ประมาณ 10-15 นาที

2. **ขณะรับฟังบทเรียน** ครูควรฟังร่วมกับนักเรียน เพื่อจะได้ทราบรายละเอียด และประเด็นสำคัญของเรื่อง ช่วยชี้หรือแสดงสื่อการเรียนอย่างอื่นประกอบ และอาจต้อง นำนักเรียนทำกิจกรรมบางอย่าง แต่ต้องระมัดระวังไม่ให้รบกวนการรับฟังของนักเรียน นอกจากนี้ ครูต้องคอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อที่ครูจะสามารถอธิบายเพิ่มเติม แก้ไข หรือ ทำกิจกรรมหลังการรับฟังได้ถูกต้อง

3. **หลังการรับฟังบทเรียน** หลังจากที่นักเรียนได้ฟัง ได้สังเกต ได้คิดคำนึง และมีความเข้าใจแล้ว การปฏิบัติกิจกรรมหลังการรับฟังจะช่วยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนต่อไป ซึ่งจะทำให้การเรียนตามเนื้อหานั้น ๆ ได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่กิจกรรมต่าง ๆ ที่เสนอแนะไว้ในคู่มือนี้ ครู ก็ยังสามารถเลือกปฏิบัติหรือดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพความพร้อมและพื้นความรู้ ของนักเรียนในขณะนั้นได้

ข้อควรคำนึง

ครูไม่ควรให้นักเรียนฟังรายการวิทยุโรงเรียนเกินรายการละ 1 ครั้ง เพราะการให้ ฟังซ้ำอาจทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจฟัง เป็นการเสียเวลาโดยไม่จำเป็น

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

บทที่ 3

เรื่อง ลูกกวาดมหากั๊ว

(ตามแผนการสอนเรื่อง ตัวเรา)

(15 นาที)

จุดประสงค์

1. ให้ทราบถึงพิษภัยของสิ่งเสพติดให้โทษ
2. สามารถหลีกเลี่ยงและควบคุมตนเองให้พ้นจากสิ่งเสพติดได้ ไม่รีไม่ลอง

เนื้อหา

สิ่งเสพติดคือสารหรือยา ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกายเสมอ ๆ ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดเป็นระยะเวลาติดต่อกัน จะทำให้บุคคลนั้นติดสิ่งเหล่านั้น ซึ่งจะทำให้สุขภาพเสื่อมโทรมทำความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของชาติด้วย

สิ่งเสพติดบางชนิดเจือปนมาในอาหาร และเครื่องดื่ม เช่น ลูกอม ท็อฟฟี่ต่าง ๆ ซึ่งเด็กนักเรียนชอบอมมาก เมื่ออมมาก ๆ ก็จะติดจนอาจยอมเป็นเครื่องมือ กระทำงานทุจริตให้แก่ผู้จำหน่ายได้

ดังนั้นจึงควรให้นักเรียนเข้าใจเรื่องสิ่งเสพติด เพื่อจะได้รู้จักหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด และมีเหตุผล รู้จักพิจารณาคำโฆษณาชวนเชื่อได้

สิ่งเสพติดที่เคยพบที่นักเรียนระดับประถมศึกษาเคยเสพติดมาแล้วก็คือ

1. ลูกกวาดหรือลูกอมผสมยาเสพติด
2. ยาแก้ไอ แก้ปวด A.P.C.
3. น้ำมันระเหยหอม เช่น ทินเนอร์ ยาล้างเล็บ ยาทาเล็บ สีฟัน น้ำมันเบนซิน

วิธีป้องกันและหลีกเลี่ยง

1. ไม่รับประทาน ชิม หรือ ดมของจากคนแปลกหน้า
2. ไม่ไวใจคำพูด ชักชวน เกี้ยยกล่อมของคนแปลกหน้า
3. เมื่อรู้สึกผิดปกติให้แจ้งครู ผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่ทราบทันที

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพ ข่าวเกี่ยวกับผู้ติดยาเสพติด
2. ภาพโฆษณาต่อต้านสิ่งเสพติด
3. เอกสารเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดสำหรับนักเรียน

กิจกรรมก่อนการรับฟัง

1. สนทนาซักถามนักเรียนถึงภัยของยาเสพติดพร้อมทั้งให้นักเรียนดูสื่อการเรียนรู้เท่าที่หาได้
2. ให้นักเรียนที่เคยเห็นสภาพคนติดยาเสพติดเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนฟัง

กิจกรรมภายหลังการรับฟัง

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องลูกกวาดมหาภัย และรวบรวมความคิดสำคัญที่ได้จากเรื่องที่ฟัง
2. แสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับเหตุการณ์เมื่อคนแปลกหน้าให้ขนมและวิธีการหลีกเลี่ยง (คนที่เป็นคนแปลกหน้าจะใช้คำพูดชักจูงอย่างไรและคนที่ถูกชักชวนควรใช้คำพูดปฏิเสธอย่างไร)

กิจกรรมต่อเนื่อง

แบ่งกลุ่มนักเรียนให้ช่วยกันเขียนคำขวัญ, คำโฆษณาต่อต้านยาเสพติดหรือทำภาพโฆษณาต่อต้านยาเสพติด เช่น

- สุรา ยาเสพติด เป็นภัยต่อชีวิต เป็นพิษต่อสังคม
- ดิดสิ่งเสพติด ชีวิตมลาย

ฯลฯ

รัชณี ศรีไพรวรรณ

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียนกลุ่มเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมปีที่ 3)

บทที่ 11

เรื่อง เราทุกข์ท่านทุกข์ด้วย

(ตามแผนการสอนเรื่องชาติไทย)

(15 นาที)

จุดประสงค์

1. ให้นักเรียนสามารถบอกพระราชกรณียกิจบางประการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและเคราะห์กรรมต่าง ๆ ได้
2. ให้นักเรียนสามารถแสดงความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ตามควรแก่วัย

เนื้อหา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงเป็นมิ่งขวัญและเป็นที่ยึดเหนี่ยวใจของคนทั้งชาติ ทรงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสามัคคีและความเจริญให้แก่ประเทศชาติ ด้วยการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ยากไร้ และตกทุกข์ได้ยาก เมื่อมีผู้ประสบเคราะห์กรรมต่าง ๆ หรือประสบภัยธรรมชาติ พระองค์ก็ทรงให้ความช่วยเหลือและบางครั้งก็เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนโดยที่ไม่ทรงย่อท้อต่อความลำบากทรมานที่ได้รับบาดเจ็บจากการสู้รบป้องกันประเทศ พระองค์ก็ไม่ทรงทอดทิ้งทำให้พวกเขามีกำลังใจที่จะรบเพื่อป้องกันประเทศต่อไป พระราชกรณียกิจทั้งหมดที่ทรงกระทำก็เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระเจ้าลูกยาเธอและพระเจ้าลูกเธอ
2. ภาพพระบรมฉายาลักษณ์ที่แสดงถึงพระราชกรณียกิจต่าง ๆ เช่น เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนทหาร ตำรวจที่บาดเจ็บ เยี่ยมเยียนและช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยต่าง ๆ ฯลฯ
3. แผนภูมิเพลง “สรรเสริญพระบารมี” เพลง “สดุดีมหาราชา”

กิจกรรมก่อนการรับฟัง

1. ครูติดภาพพระบรมฉายาลักษณ์ของทุกพระองค์แล้วให้นักเรียนช่วยกันบอกพระนามสั้น ๆ ของทุกพระองค์ แล้วสนทนากับนักเรียนถึงพระราชกรณียกิจต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ดูภาพสื่อการเรียนประกอบ
2. ให้นักเรียนที่เคยมีประสบการณ์ในการเข้าเฝ้า มาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง แต่ถ้าไม่เคยให้เล่าจากที่เคยดูจากโทรทัศน์ จากหนังสือพิมพ์ หรือฟังจากวิทยุ

กิจกรรมภายหลังการรับฟัง

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องที่ได้ฟังไป
2. ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนจะสามารถแสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณได้ด้วยวิธีใดบ้าง
 - ถวายความเคารพเมื่อเห็นพระบรมฉายาลักษณ์หรือได้ยินเพลงสรรเสริญพระบารมี ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีในโอกาสอันควร
 - ประพฤติตนเป็นคนดี เช่น มีความซื่อสัตย์ สามัคคี เมตตากรุณา ขยันหมั่นเพียร ฯลฯ
 - เสียสละเงินหรือบำเพ็ญประโยชน์โดยเสด็จพระราชกุศลในโอกาสต่าง ๆ
3. ให้นักเรียนช่วยกันบอกวิธีปฏิบัติในการถวายความเคารพตามโอกาสต่าง ๆ เช่น
 - การถวายความเคารพขณะเสด็จผ่าน
 - การนั่งหมอบกราบ
 - การถวายของ การรับของพระราชทาน
 - การยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงสรรเสริญพระบารมี
4. ให้นักเรียนร่วมกันร้องเพลงเทอดพระเกียรติพระมหากษัตริย์ เช่น เพลง “สรรเสริญพระบารมี” “สดุดีมหาราชา”

กิจกรรมต่อเนื่อง

1. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนให้ช่วยกันรวบรวมภาพเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ แล้วนำมาจัดทำสมุดภาพหรือทำป้ายนิเทศ
2. ครูให้นักเรียนเขียนเรียงความเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ และพระราชกรณียกิจ

ภาคผนวก

เพลง สรรเสริญพระบารมี

เนื้อร้อง-พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์แก้ไขพระนิพนธ์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์
ทำนอง- มิสเตอร์เฮวุดเซน (ชาวฮอลันดา)

ข้าพระพุทธเจ้า	เอามโนและศรัทธา
นบพระภูมิบาล	บุญญูติเรก
เอกบรมจักริน	พระสยามินทร์
พระยศยิ่งยง	เย็นศิระเพราะพระบริบาล
ผลพระคุณ ฐ รักษา	ปวงประชาเป็นสุขศานต์
ขอบันดาล	ธ ประสงค์ใด
จงสถิตย์ดำรง	หวังวรฤทัย
ดุจถวายชัย	ชโย

เพลง สดุดีมหาราชา

สุริช พุกกะเวส สมาน กาญจนผลิน ชาลี อินทรวิจิตร - ประพันธ์ถวาย	มิถุนายนปวงชนประชาชาติไทย
ขอเดชะองค์พระประมุขภูมิพล	ดุจร่มโพธิ์ร่มไทรของปวงประชา
มหาราชชาติดิยะภูวไนย	คู่บุญบารมีจักรีเกริกฟ้า
ขอเดชะองค์สมเด็จพระราชินี	ข้าพระพุทธเจ้าขอสดุดี
องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาราชา	เปล่งบุญญาสมสง่าบารมี
อ่าองค์พระสยามบรมราชันย์ขวัญหล้า	สดุดีมหาราชา สดุดีมหาราชนี
ผองข้าพระพุทธเจ้าน้อมเกล้าขออัญชลี	

อรสา ศาสตร์รุจิ

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต) ชั้นประถมปีที่ 3

บทที่ 12

เรื่อง สถานื่อนามัย

(ตามแผนการสอนเรื่อง สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา)

(15 นาที)

จุดประสงค์

1. ให้นักเรียนทราบว่าสถานอนามัยเป็นแหล่งบริการด้านสุขภาพอนามัยในชุมชน
2. ให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนในการใช้บริการชุมชนได้อย่างถูกต้องและมีระเบียบ

เนื้อหา

สถานอนามัย เป็นหน่วยบริการทางด้านสุขภาพอนามัยในระดับตำบล มีหน้าที่ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชนในเขตรับผิดชอบ ทั้งภายในและภายนอกสถานอนามัย ซึ่งได้แก่ อนามัยแม่และเด็ก วางแผนครอบครัว โภชนาการ อนามัยโรงเรียน สุขศึกษา สุขาภิบาล ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ รักษาพยาบาล เผยแพร่และจำหน่ายยาตำราหลวง สถานอนามัยไม่มีแพทย์ประจำอยู่ แต่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (พนักงานอนามัย ผู้ช่วยพยาบาลหรือผดุงครรภ์อนามัย) ให้การรักษาแก่ประชาชนที่เจ็บป่วยในขั้นพื้นฐาน ซึ่งในรายที่เจ็บป่วยมาก ๆ สถานอนามัยจะส่งผู้ป่วยไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ หรือโรงพยาบาลที่ใกล้เคียง

สื่อการเรียน

1. ภาพสถานอนามัย
2. ภาพคนเจ็บป่วยมารับการรักษาจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

กิจกรรมก่อนการรับฟัง

1. ครูสนทนซักถามนักเรียนว่า เวลาที่นักเรียนเจ็บป่วย เช่น ปวดศีรษะ เป็นหวัด ท้องเดินมาก ๆ ฯลฯ นักเรียนทำอย่างไรบ้าง (ปล่อยทิ้งไว้เฉย ๆ รับประทานยาเอง หาหมอแผนโบราณ ไปหาเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือไปโรงพยาบาล)

2. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่า ในห้องที่ห่างไกล ประชาชนไม่สามารถไปหาหมอตามโรงพยาบาลได้ แต่ก็สามารถไปรับการรักษาได้ที่สถานอนามัย พร้อมทั้งแนะนำให้นักเรียนได้รู้จักกับสถานอนามัย โดยใช้รูปภาพสถานอนามัยและภาพคนเจ็บป่วยประกอบ (ถ้าหาได้)

กิจกรรมภายหลังการรับฟัง

1. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องที่ได้ฟังมา โดยครูช่วยสรุปเพิ่มเติมถึงความรู้เกี่ยวกับสถานอนามัย

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมปีที่ 5)

บทที่ 15

เรื่อง หนองท่าเหตุ

(ประกอบหนังสือเรียนบทที่ 9 เพลงเก็บข้าว)

จุดประสงค์

1. เพื่อให้กรอกแบบรายการโทรเลขได้
2. ใช้ภาษาเขียนข้อความในโทรเลขได้ถูกต้อง

เนื้อหา

ย่าของหนองป่วยจนต้องเข้าโรงพยาบาล หนองจึงอาสาแม่ไปโทรเลขถึงอาปรีชาซึ่งอยู่จังหวัดสตูล ผลจากข้อความในโทรเลขทำให้อาปรีชาและภรรยา ต้องหอบลูกเข้ากรุงเทพฯ โดยด่วน เพราะคิดว่าย่าของหนอง (แม่ของปรีชา) เสียชีวิตแล้ว

ในโทรเลขเขียนว่า “คุณย่าป่วยเข้าโรงพยาบาล เสียแล้วมากรุงเทพฯด่วน”

ต่อมาภายหลังทราบว่าไม่เป็นอะไรก็ดีใจ อาปรีชาจึงบอกหนองให้ระมัดระวังเรื่องการใช้ภาษาในการเขียนข้อความในโทรเลข ควรใช้ถ้อยคำอย่างประหยัด น้อยคำ กะทัดรัด ได้ใจความชัดเจน อ่านแล้วไม่กำกวม ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด และเกิดผลเสียหายได้ นอกจากนี้ยังจะช่วยประหยัดเงินค่าโทรเลขอีกด้วย

สื่อการเรียน

แบบกรอกโทรเลข

กิจกรรมก่อนการรับฟัง

1. ให้นักเรียนดูตัวอย่างแบบกรอกโทรเลข
2. ให้นักเรียนเล่าวิธีการกรอกแบบรายการโทรเลขตามประสบการณ์ของนักเรียน

กิจกรรมระหว่างการรับฟัง

ให้นักเรียนฟังตามสบาย

ท. 2

โทรเลข

TELEGRAM

ตราประจำวัน

พนักงานส่ง	วันที่
	เวลาส่ง
พนักงานรับฝาก	ค่าค่า

เฉพาะเจ้าหน้าที่
OFFICIAL USE ONLY

ZCZC	ทางสาย	เลขลำดับที่	อักษรย่อต้นทาง	หมายเลข	
TH	อักษรย่อปลายทาง	ลำดับศักดิ์และอัตราค่าค่า	อักษรย่อต้นทาง	จำนวนค่าคิดเงิน	บัญชีเงินต้น
	CO	BU			
ชื่อเต็มที่ทำกาารต้นทาง	จำนวนค่าคิดเงิน/นับได้	วันที่รับฝาก	เวลารับฝาก	หมายเหตุของทางการ	

คำสั่งพิเศษ SERVICE INDICATION
ผู้รับ NAME
ที่อยู่ ADDRESS
ปลายทาง DESTINATION (อำเภอ DISTRICT) (จังหวัด PROVINCE) (แขวงไปรษณีย์ POSTAL CODE) (ประเทศปลายทาง COUNTRY)

ข้อความ TEXT

.....

.....

.....

.....

นามผู้ฝากและที่อยู่โดยละเอียด (ไม่ส่งไปกับโทรเลข) SENDER'S NAME AND FULL ADDRESS (NOT FOR TRANSMISSION)

.....

..... แขวงไปรษณีย์ (POSTAL CODE) โทรศัพท์ (TEL)

กิจกรรมภายหลังการรับฟัง

1. อภิปรายเรื่องที่ฟังและสรุปหลักเกณฑ์การโทรเลขจากเรื่องที่ฟัง
2. ให้นักเรียนอภิปรายว่าทำไมจึงต้องเขียนข้อความในโทรเลขให้สั้นกระชับรัด
3. แบ่งกลุ่มเขียนกรอกรายการโทรเลขโดยให้นักเรียนกำหนดเรื่องเอง

สุชาดา วัฏฒิ

คำแนะนำก่อนจะใช้คู่มือการสอนวิทยุโรงเรียนภาษาไทย (ปีการศึกษา 2526)

ทำความเข้าใจกันก่อน

วิทยุโรงเรียนภาษาไทยเป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง แต่มีข้อใช้สอนแทนครู บทเรียนวิทยุจะช่วยครูสอนนักเรียนให้เกิดทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาไทย ตลอดจนประโยชน์ด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน

การใช้วิทยุโรงเรียนภาษาไทยไม่ใช่ของยาก ครูที่เริ่มใช้ใหม่ ๆ อาจจะรู้สึกว่ามีข้อขัดข้อง อยู่บ้าง แต่เมื่อใช้ติดต่อกันระยะหนึ่งจะรู้สึกว่าเกิดความมั่นใจ และใช้ได้คล่องแคล่ว จนสามารถใช้วิทยุโรงเรียนภาษาไทยเป็นสื่อการเรียนการสอนได้อย่างกลมกลื่นกับการสอนตามปกติ

จึงขอให้เพื่อนครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน โปรดสละเวลาทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งสำคัญที่ควรทราบก่อนใช้วิทยุโรงเรียนดังต่อไปนี้

จุดประสงค์ของบทเรียน

เนื่องด้วยบทเรียนวิทยุโรงเรียนภาษาไทยสำหรับระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 จัดทำให้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีจำนวนระดับละ 32 บทเรียน ใช้เวลาออกอากาศบทเรียนละประมาณ 15 นาทีทุกสัปดาห์ มีจุดประสงค์ทั่วไปดังนี้

1. ให้มีทักษะและพัฒนาการในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน
2. ให้เข้าใจและสามารถใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล
3. ให้สามารถนำผลจากการเรียนภาษาไทยไปใช้ในชีวิตประจำวัน ช่วยในการตัดสินใจ แก้ปัญหา ตลอดจนวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล
4. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาและวรรณคดีไทย ในแง่เสริมสร้างความงามในชีวิต และเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ
5. ให้มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน ใช้เวลาว่างแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้ต่าง ๆ

เนื้อหาของบทเรียน

เนื้อหาของบทเรียนเลือกเฉพาะที่เหมาะสมจะจัดทำเป็นบทเรียนทางวิทยุและเรียงลำดับตามคู่มือการสอนภาษาไทยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นเนื้อหาของ

บทเรียนบางบทจึงตรงกับหลักสูตร บางบทจะสอดคล้อง และบางบทจะเสริมรายละเอียดของหลักสูตร ครูสามารถเลือกใช้บทเรียนวิทยุโรงเรียนประกอบคู่มือการสอนภาษาไทยหรือหนังสือเรียนภาษาไทยบทต่าง ๆ ได้ตามที่ครูเห็นว่าเหมาะสม เพราะทุกบทเรียนจบในตัวเอง

รูปแบบของบทเรียน

บทเรียนทางวิทยุแต่ละบท จะจัดในรูปแบบใดแบบหนึ่งหรือหลายแบบรวมกัน เช่น รูปแบบละคร การบรรยายสลับละคร ปรินาคำทนาย ได้วาทิ อภิปราย สัมภาษณ์ แสดงวิธีปฏิบัติ หรือให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมด้วย เป็นต้น

สื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้ประกอบการรับฟังบทเรียนทางวิทยุ

ในการรับฟังบทเรียนทางวิทยุ นักเรียนจะได้ยินเพียงเสียงเท่านั้น ไม่เห็นภาพ ครูจึงจำเป็นต้องหาสื่อการเรียนที่เสนอแนะไว้ในคู่มือการสอนวิทยุโรงเรียน และอื่น ๆ ที่ครูเห็นสมควรมาประกอบการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนทางวิทยุแจ่มแจ้งขึ้น ช่วยให้บทเรียนน่าสนใจ และช่วยนักเรียนสร้างจินตนาการได้ตรงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้น

สื่อการเรียนที่เสนอแนะในคู่มือการสอนได้แก่ บัตรคำ แถบวลี แถบประโยค แถบข้อความ กระดาษแผ่นหนึ่ง แผนภูมิ ของจริง ภาพ ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ครูจะต้องจัดหาเตรียมไว้ล่วงหน้าก่อนเริ่มใช้บทเรียนทางวิทยุ (สำหรับบัตรคำ แถบประโยค แผนภูมิ ครูอาจเขียนบนกระดาน หรือให้นักเรียนเขียนหรือคัดลงสมุดไว้ก่อนก็ได้)

หลักการใช้บทเรียนทางวิทยุ

วิธีสอนที่ดี ย่อมต้องมีการเตรียมการสอน การสอนภาษาไทยโดยใช้วิทยุโรงเรียนก็เช่นเดียวกันต้องอาศัยการเตรียมงานของครูเป็นสำคัญ จึงจะบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นครูจะต้องปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ (ได้เสนอแนะไว้ในคู่มือการสอนแต่ละบทเรียน) 3 ขั้นตอนคือ

1. **กิจกรรมก่อนการรับฟัง** เป็นกิจกรรมที่เสนอแนะให้ครูทราบว่า ครูและ/หรือนักเรียนควรกระทำสิ่งใด อย่างไรบ้างก่อนถึงเวลารับฟังรายการจากวิทยุ เพื่อเร้าให้นักเรียนสนใจและพร้อมที่จะรับฟังรายการ ได้แก่

1.1 การเตรียมตัวของครูก่อนใช้บทเรียนทางวิทยุ

- ศึกษาตารางออกอากาศและคู่มือการสอน เพื่อจัดตารางสอนให้ตรงกับตารางออกอากาศ และทราบว่าเนื้อหาของบทเรียนทางวิทยุตรงกับหนังสือเรียนบทใด ครูจะได้เตรียมวางแผนการสอนใช้วิทยุประกอบบทเรียนในหนังสือเรียนได้ถูกต้อง

- จัดหา เตรียมสื่อการเรียน ตามที่คู่มือการสอนเสนอแนะ และอาจเตรียมเพิ่มขึ้นหากครูพิจารณาแล้วเห็นว่าเหมาะสม เพราะจะช่วยให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น อนึ่ง ครูต้องเตรียมวิทยุให้อยู่ในสภาพดี รับฟังได้ชัดเจนด้วย

- สำรวจพื้นฐานประสบการณ์ของนักเรียน อย่างน้อยควรทราบว่านักเรียนคนไหนมีความรู้ มีทักษะการฟัง อ่าน พูด เขียนภาษาไทยเพียงใด นักเรียนคนใดออกเสียงคำใดได้ดี (เพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น) นักเรียนคนใดยังมีปัญหา เช่น ออกเสียง ร.ล. ไม่ชัด คำควบกล้ำไม่ถูกต้อง เพื่อครูจะได้ช่วยแก้ไขให้ ฯลฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้ครูใช้วิทยุโรงเรียนประกอบการสอนได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

- ครูวางแผนไว้ล่วงหน้าว่าแต่ละบทเรียนจะดำเนินการสอนอย่างไรให้สอดคล้องกับคู่มือการสอนวิทยุโรงเรียนที่ให้ข้อเสนอแนะไว้ จะเตรียมตัวนักเรียนเข้าสู่บทเรียนอย่างไร จะจัดกิจกรรมใดภายหลังการรับฟังบทเรียนวิทยุแล้ว

1.2 การเตรียมตัวของครูและนักเรียนในชั้นเรียน ในช่วงโมงสอน ที่จะใช้บทเรียนทางวิทยุ (ก่อนบทเรียนจะออกอากาศ)

- ตั้งนาฬิกาให้ตรงกับสถานีวิทยุที่จะรับฟัง

- เตรียมสื่อการเรียน จัดชั้นเรียน วางวิทยุไว้ในตำแหน่งที่นักเรียนทั้งชั้นจะรับฟังได้ชัดเจน

- เตรียมตัวนักเรียนหรือจูงใจนักเรียนเข้าสู่บทเรียน ครูอาจใช้ได้หลายวิธี เช่น สนทนา ทบทวนความรู้เดิม หรือเรื่องราวจากประสบการณ์ของนักเรียน ใช้สื่อการเรียนประกอบการสนทนา อ่านบัตรคำ แถบประโยค แผนภูมิ ข้อความต่างๆ ที่เขียนบนกระดาน เป็นต้น

(เนื้อหาของบทเรียนในคู่มือการสอน มีไว้ให้ครูทราบล่วงหน้า บทเรียนใดเป็นละครที่เล่าเรื่องย่อไว้ ครูไม่ควรเล่าให้นักเรียนฟัง เพราะจะทำให้ นักเรียนลดความสนใจในการรับฟังเรื่องนั้นจากวิทยุ)

- ชักซ้อมเกี่ยวกับมารยาทในการฟังวิทยุ
- ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมกับผู้แสดงทางวิทยุ เช่น ตอบคำถาม อ่านแผนภูมิ ร้องเพลงร่วมกันฟังและคิดตาม เตรียมกระดาษและดินสอ เพื่อเขียนคำตอบหรือเขียนตามคำบอก ขณะรับฟังวิทยุ เป็นต้น

2. กิจกรรมระหว่างการรับฟัง เป็นกิจกรรมที่เสนอแนะให้ครูทราบว่าครูและ/หรือนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร ขณะรับฟังวิทยุ จึงจะเข้าใจและได้ผลตามจุดประสงค์ของบทเรียน เช่น

- ครูฟังบทเรียนทางวิทยุร่วมกับนักเรียน ดูแลให้นักเรียนตั้งใจฟัง
- ครูร่วมกิจกรรมกับผู้แสดงทางวิทยุ เช่น ชูบัตรคำ แถบประโยค แถบวลี แถบข้อความ ชี้อ่านในแผนภูมิ หรือสื่อการเรียนอื่น ๆ ซึ่งคิดหรือเขียนไว้บนกระดานให้นักเรียนดู
- กระตุ้นให้นักเรียนตอบคำถาม เขียนคำตอบ เขียนตามคำบอก ให้ทันตามบทวิทยุ และร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่ผู้แสดงทางวิทยุขอร้อง
- สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อครูจะสามารถแก้ไขเพิ่มเติมให้แก่ นักเรียนได้ถูกต้องภายหลังรับฟังบทเรียนทางวิทยุแล้ว

3. กิจกรรมภายหลังการรับฟัง เป็นกิจกรรมที่เสนอแนะให้ครูและ/หรือนักเรียนปฏิบัติเพื่อเป็นการประเมินผล เช่น

- ให้นักเรียนช่วยกันเล่าเรื่องที่ได้ฟังจากวิทยุตามลำดับของเนื้อเรื่อง
- สนทนา อภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียน
- สรุปข้อคิดเห็นที่ควรปฏิบัติ
- เขียนคำตอบ เขียนเรียงความ บันทึก ย่อความ เล่นเกม ฯลฯ
- สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในโอกาสต่าง ๆ และ/หรืออย่างต่อเนื่อง เพื่อครูจะได้แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ได้

กิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ครูต้องปฏิบัติทั้ง 3 ขั้นตอน ส่วนกิจกรรมย่อยครูอาจเลือกตามที่เสนอแนะไว้ในคู่มือการสอน โดยจะเลือกปฏิบัติเพียงบางอย่างหรือทุกอย่างตามที่เห็นสมควร หรือครูจะจัดกิจกรรมอื่นที่ครูพิจารณาแล้วเห็นว่าเหมาะสม นอกเหนือจากที่คู่มือการสอนเสนอแนะไว้ก็ได้

ข้อควรคำนึง ครูไม่ควรให้นักเรียนฟังบทเรียนทางวิทยุเกินบทละ 1 ครั้ง เพราะการให้ฟังซ้ำอาจทำให้นักเรียนเกิดการเบื่อหน่าย ไม่สนใจฟัง เป็นการเสียเวลาโดยไม่จำเป็น แต่ถ้านักเรียนต้องการจะฟังบทเรียนได้ซ้ำจริง ๆ และครูพิจารณาแล้วเห็นว่าการให้ฟังซ้ำจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนก็ให้ฟังซ้ำได้

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2526)

บทที่ 5

เรื่อง จดหมายถึงดวงแก้ว

(ประกอบหนังสือเรียนบทที่ 4 จดหมายจากสุพรรณบุรี)

จุดประสงค์

1. อ่านและใช้เครื่องหมาย วงเล็บ () สัญประกาศ — ทับ / ได้ถูกต้อง
2. อ่านและเขียนอักษรย่อบางคำได้ถูกต้อง
3. ทบทวนรูปแบบการเขียนจดหมายถึงเพื่อน

เนื้อหา

1. เครื่องหมาย นักเรียนเคยเรียนเครื่องหมายต่าง ๆ มาแล้วในชั้นต้น ๆ เช่น ยมก การันต์ ไปยาลใหญ่ อัศเจรีย์ อัฒประกาศ เป็นต้น ในชั้นนี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้ เครื่องหมายเพิ่มขึ้นอีกคือ
 - ก. เครื่องหมายนขลิขิต หรือวงเล็บ () ใช้สำหรับกันตัวเลขหรือตัวอักษรที่ กำกับข้อ หรือหมายเลขข้อ และใช้กันข้อความที่ต้องอธิบายหรือขยายความ ให้ชัดเจนขึ้น
 - ข. เครื่องหมายสัญประกาศ — ใช้ขีดได้ตัวอักษร คำหรือข้อความที่ต้องการ ให้ผู้อ่านสังเกตเป็นพิเศษ ซึ่งต้องการชี้ให้เห็นว่าส่วนที่ขีดสัญประกาศเป็น ข้อความสำคัญ
 - ค. เครื่องหมายทับ / ใช้คั่นระหว่างตัวเลขเพื่อแบ่งความหมายของตัวเลข
2. อักษรย่อ คือการย่อคำโดยลดรูปเหลือแต่ตัวอักษรที่เป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ เท่านั้น การย่อมีหลายลักษณะคือ

ก. ย่อคำคำเดียวให้เหลือเฉพาะพยัญชนะต้นของพยางค์แรก เช่น

- ด. ย่อจาก ตำบล
- อ. ย่อจาก อำเภอ
- จ. ย่อจาก จังหวัด
- ป. ย่อจาก ประถมศึกษา

ข. ย่อทั้งคำหน้าและคำหลังให้เหลือพยัญชนะต้นของพยางค์ เช่น

- ร.ร. ย่อมาจาก โรงเรียน
- พ.ศ. ย่อมาจาก พุทธศักราช
- ช.ม. ย่อมาจาก ชั่วโมง

ค. คำบางคำเมื่อใช้อักษรย่อแล้วมีตัวอักษรเหมือนกัน จึงใส่เครื่องหมายหัพภาค (.) ต่างกัน คือ คำหนึ่งมีเครื่องหมายหัพภาคสองจุดกำกับอักษร ส่วนอีกคำหนึ่งเลื่อนอักษรให้ชิดกันและใช้เครื่องหมายหัพภาคเพียงจุดเดียว เช่น

- ส.ส. ย่อมาจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- สส. ย่อมาจาก สาธารณสุข (กระทรวง)
- ก.ม. ย่อมาจาก กฎหมาย
- กม. ย่อมาจาก กิโลเมตร

แต่ทั้งนี้การใช้อักษรย่อต้องอยู่ที่ความนิยมและการประกาศใช้โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางราชการจะประกาศใช้ทุกตัวอักษร

3. รูปแบบการเขียนจดหมายถึงเพื่อน วันกระดาษข้างหน้าประมาณ $1\frac{1}{2}$ นิ้ว หรือแบ่งกระดาษเป็นสี่ส่วน เว้นส่วนแรกไว้และเขียนรูปแบบอื่น ๆ ดังนี้

- ก. สถานที่ เขียนที่อยู่บรรทัดบนสุด เริ่มต้นห่างจากกึ่งกลางหน้ากระดาษไปทางขวาประมาณ $\frac{1}{2}$ นิ้ว หรืออยู่ระหว่างกลางส่วนที่ 3 ของหน้ากระดาษ. (ถ้าแบ่งเป็น 4 ส่วน) ถ้าข้อความยาวต้องขึ้นบรรทัดใหม่ บรรทัดต่อไปให้เลื่อนไปทางขวาเล็กน้อยไม่ตรงกับบรรทัดแรก
- ข. วันที่ อยู่ประมาณกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- ค. คำขึ้นต้น ติดส่วนที่เว้นริมหน้ากระดาษ
- ง. ใจความ ย่อหน้าประมาณกึ่งกลางคำขึ้นต้นและวันที่

จ. คำลงท้าย ตรงกับชื่อเดือน

ฉ. ลายมือชื่อผู้เขียนจดหมาย เนื่องจากคำลงท้ายเล็กน้อย หรือตรงกับที่อยู่

ช. อาจจะเขียนชื่อตัวบรรจงได้ลายมือชื่อก็ได้

หมายเหตุ รูปแบบการเขียนจดหมายนี้คำนึงถึงสัดส่วนแห่งความสวยงามมีระเบียบใช้การกะหรือประมาณเอาก็ได้

สื่อการเรียนรู้

1. คู่มือการสอนภาษาไทย ชั้น ป.4 .
2. หนังสือเรียนภาษาไทย ชั้น ป.4 เล่ม 1
3. แผนภูมิ เรื่อง เครื่องหมายและอักษรย่อ (ในเนื้อหา)
4. แผนภูมिरูปแบบการเขียนจดหมายถึงเพื่อน (ในเนื้อหา) และตัวอย่างรูปแบบ

ตัวอย่างรูปแบบของจดหมาย

(ก) ที่อยู่ของผู้เขียนจดหมาย

(ข) วัน เดือน ปี ที่เขียนจดหมาย

(ค) คำขึ้นต้น.....

(9) ใจความ.....

.....
.....

(8) คำลงท้าย.....

(a) ลายมือชื่อ.....

(a) ชื่อตัวบรรจง.....

5. แผนภูมิเครื่องหมาย (ที่นักเรียนเคยเรียนมาแล้วในชั้นต้น q)

n. “ ” เรียกว่า อัฒประกาศ ใช้เพื่อเน้นข้อความนั้นง่ายกว่าจากที่อื่น หรือ
ข้อความนั้นมีความหมายเฉพาะอย่าง ไม่ใช่ทั่วไป

ข. q เรียกว่า ไ้มยมก ใช้ซ้ำคำหรือซ้ำความตรงนั้นอีกครั้งหนึ่ง

ค. ! เรียกว่า อัศเจรีย์ ใช้แสดงความตกใจหรือ ประหลาดใจ

กิจกรรมก่อนการรับฟัง (เฉพาะข้อ 1-3 เลือกทำเพียงข้อเดียว ถ้าไม่ทันเวลา)

1. สนทนาเรื่องการใช้อักษรย่อ และเครื่องหมายต่าง ๆ ที่นักเรียนพบเห็นอยู่เสมอ
2. อ่านจดหมายของดวงแก้ว (ในคู่มือการสอนภาษาไทยชั้น ป.4 บทเรียนบทที่ 4)
แล้วให้นักเรียนหาอักษรย่อ และเครื่องหมาย ถามความคิดเห็นของนักเรียนว่า
ถ้านักเรียนเป็นผู้รับจดหมายนี้ จะตอบหรือไม่เพราะอะไร
3. อ่านแบบฝึกทำยบทเรียนที่ 4 ข้อ 3, 4 ในคู่มือการสอนภาษาไทยชั้น ป.4 แล้ว
ให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น
4. เตรียมสื่อการเรียนให้พร้อม

กิจกรรมระหว่างการรับฟัง

ร่วมฟังวิทยุกับนักเรียน ดูแลให้นักเรียนตั้งใจฟัง และให้ปฏิบัติตามเมื่อผู้แสดงใน
วิทยุขอร้อง

กิจกรรมภายหลังการรับฟัง

1. ให้ช่วยกันสรุปเรื่องที่ฟังจบไปแล้ว
2. ทบทวนความเข้าใจโดยให้นักเรียนอธิบายการใช้เครื่องหมาย และอักษรย่อต่าง ๆ ที่นักเรียนได้ฟังจบไปแล้ว พร้อมทั้งยกตัวอย่าง
3. ให้นักเรียนรวบรวม เครื่องหมายและอักษรย่อที่นักเรียนเคยพบเห็น หรือเคยเรียนมาแล้ว พร้อมทั้งยกตัวอย่างการใช้ด้วย แล้วจดลงสมุด
4. ทบทวนรูปแบบการเขียนจดหมายถึงเพื่อน และให้นักเรียนเขียนจดหมายถึงเพื่อนคนละ 1 ฉบับ หรือตอบจดหมายของดวงแก้วก็ได้

พูนศรี อัมประไพ

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2526)

บทที่ 13

เรื่อง อย่าหลงผิด ชีวิตจะสั้น

(ประกอบหนังสือเรียนบทที่ 11 ลูกกวาดมหากัณฑ์)

จุดประสงค์

1. ฟัง สรุปและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังได้
2. เขียนรายงานการค้นคว้าเกี่ยวกับยาเสพติดได้

เนื้อหา

เรื่องที่น่ามาให้นักเรียนฟังเพื่อสรุปและแสดงความคิดเห็นมีเนื้อหาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นภัยต่อผู้เสพ ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ ฯลฯ นักเรียนไม่ควรริลองเสพยาเสพติดให้โทษเพราะจะทำให้ติดสิ่งเหล่านั้น เมื่อเสพนานเข้าสิ่งเสพติดให้โทษจะทำลายสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจบั่นทอนสติปัญญา ขาดสติสัมปชัญญะ ซึ่งเป็นหนทางนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมได้ อย่างไรก็ตามผู้ที่ติดยาเสพติดให้โทษก็มีทางที่จะรักษาให้หายได้ ถ้าได้รับการรักษาเสียตั้งแต่ต้นมือและผู้นั้นมีความตั้งใจที่จะรับการรักษาอย่างจริงจัง

เนื่องด้วยเวลาออกอากาศบทเรียนทางวิทยุมีจำกัดประมาณ 15 นาที ดังนั้นเนื้อหาต่าง ๆ จึงไม่สามารถนำมาเสนอได้ครบถ้วน นักเรียนควรจะได้ค้นคว้าภายหลังการรับฟังเพื่อทราบรายละเอียดเพิ่มเติม แล้วเขียนรายงานส่งครูในโอกาสต่อไป

สื่อการเรียน

1. ภาพผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ที่มีสภาพร่างกายทรุดโทรม
2. เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ
3. หนังสือพิมพ์ที่มีข่าวเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษเช่นการจำหน่าย การจับกุม การลงโทษ ฯลฯ

กิจกรรมก่อนการรับฟัง

1. ครูศึกษาคู่มือการสอนและเตรียมสื่อการเรียน
2. สนทนาเกี่ยวกับความหมายของยาเสพติดให้โทษ
3. เชิญเจ้าหน้าที่ วิทยากร หรือครูมาเล่าเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติดให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนซักถาม
4. ให้นักเรียนเล่าข่าวหรือเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติดให้ฟังหน้าชั้น

กิจกรรมระหว่างการรับฟัง

ครูฟังบทเรียนร่วมกับนักเรียน สังเกตปฏิกิริยาของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนทางวิทยุ

กิจกรรมภายหลังการรับฟัง

1. สนทนา ซักถาม หรืออภิปรายเกี่ยวกับบทเรียนทางวิทยุที่ได้ฟัง
2. อภิปรายและสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสียหายจากการเสพยาเสพติดให้โทษที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเอง ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ ฯลฯ โดยใช้ภาพสื่อการเรียน (เท่าที่หาได้) ประกอบการอภิปราย
3. เขียนและรวบรวมคำขวัญต่อต้านยาเสพติดให้โทษ เช่น เสพวันนี้เป็นผีวันหน้า ยาเสพติดทำลายชีวิตท่าน ยาเสพติดเป็นพิษต่อสังคม ฯลฯ
4. ให้นักเรียนค้นคว้าเกี่ยวกับยาเสพติดจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ หนังสือพิมพ์ ห้างสมุด ฯลฯ แล้วเขียนรายงานส่งครู

ภาคผนวก

ยาเสพติด คือ สารหรือยา ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกายซ้ำ ๆ กันแล้ว ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด ๆ เป็นช่วงระยะ ๆ หรือนานติดต่อกันก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้นตกอยู่ใต้อำนาจหรือตกเป็นทาสหรือเกิดการติดสารหรือยาชนิดนั้น ๆ ทั้งทางกายหรือทางใจ หรือทั้งสองอย่าง

และก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมขึ้นกับตัวบุคคลผู้ติดยา ทำความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศชาติด้วย

ยาเสพติดที่แพร่ระบาดอยู่ในบ้านเมืองเราขณะนี้ มีประมาณ 10 ชนิด คือ

1. เฮโรอีน : ผงขาว แคป ไร่ระเหย
2. มอร์ฟิน : มอร์เฟีย
3. ฝิ่น : ดิบ สุก ฝิ่น
4. ยานอนหลับ เหล้าแห้ง ชิกคานอล
5. ยาแก้หวัด ยาม้า ยาขาว ยาขยัน
6. กัญชา : กัญชาแห้ง บุหรี่ กัญชา น้ำมันกัญชาผสมน้ำผึ้ง
7. ไบโกระท่อม
8. ยากล่อมประสาท : เมโปรเอมเอ็กซ์ แมนแดริกซ์ ไอโซนอคซ์ แวลเลียม

ลิเปรียม

9. ยาแก้ไข้ แก้ปวด ตราไก่หัวยาว เอฟซีซี
10. น้ำมันระเหยหอม ทินเนอร์ผสมในกาวซีเมนต์ ยาล้างเล็บ ยาทาเล็บ สีฟัน

น้ำมันเบนซิน

ประเทศไทยถือว่า การเสพยาเสพติดเป็นความผิดทางอาญา ผู้ที่ถูกจับเพราะเสพยาเสพติด จะถูกจำคุกหรือปรับตามที่กฎหมายกำหนดโทษไว้

โทษตามกฎหมายสำหรับความผิดคดียาเสพติด :

ฐานะความผิดคดีเฮโรอีน	โทษจำคุก	โทษปรับ
ซื้อ ครอบครอง หรือมีไว้	1 ปี ถึง 10 ปี	ไม่เกิน 10,000.- บาท
เสพ ครอบครองร่างกาย	2 ปี ถึง 10 ปี	ไม่เกิน 20,000.- บาท
ขาย หรือจ่ายแจก	5 ปี ถึงตลอดชีวิต	50,000 ถึง 500,000.- บาท
นำเข้า ส่งออกหรือผลิตเพื่อขาย	ประหารชีวิตสถานเดียว	

ฐานความผิดคดียาเสพติดทั่วไป	โทษจำคุก	โทษปรับ
ซื้อ ครอบครอง หรือมีไว้	3 ปี ถึง 5 ปี	ไม่เกิน 2,000.- บาท
เสพ ครอบครองร่างกาย	6 เดือน ถึง 10 ปี	ไม่เกิน 5,000.- บาท
ขาย หรือจ่ายแจก	6 เดือน ถึง 10 ปี	10 เท่าของราคายาเสพติด แต่ไม่น้อยกว่า 3,000.- บาท
นำเข้า ส่งออกหรือผลิต		

แต่ถ้าผู้ติดสักรใจขอเข้ารับการรักษาจากสถานพยาบาลของทางราชการก่อนที่ความ
ผิดจะปรากฏจะได้รับการยกเว้นโทษตามกฎหมาย

สถานที่รับรักษาผู้ติดยาเสพติด :

1. ศูนย์อาสาสมัครต่อต้านยาเสพติดให้โทษ (ศ.อ.ส.) สภาสังคมสงเคราะห์แห่ง
ประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดิคมพิศมิต ถนนราชวิถี พญาไท กรุงเทพฯ โทร.2819964
2. ศูนย์บริการสาธารณสุขสุขุมพินี สำนักอนามัย กรุงเทพฯ
3. โรงพยาบาลตำรวจ ปทุมวัน กรุงเทพฯ
4. โรงพยาบาลธัญญารักษ์ รังสิต ธัญญบุรี ปทุมธานี
5. โรงพยาบาลพระมงกุฎ พญาไท กรุงเทพฯ
6. โรงพยาบาลประจำจังหวัดทุกจังหวัด และอำเภอทุกแห่ง (จะช่วยให้คำแนะนำ)
7. ศูนย์การแพทย์และอนามัยทุกแห่ง (จะช่วยให้คำแนะนำ)
8. สำนักสงฆ์ถ้ำกระบอก ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
(จากหนังสือพิมพ์ “สกุลไทยรายสัปดาห์” ปีที่ 28 ฉบับที่ 1411 หน้า 46-47 ประจำวันอังคาร
ที่ 3 พฤศจิกายน 2524)

โสพล พรหมสุภา

(ตัวอย่างคู่มือการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

บทที่ 12

เรื่อง ไม้มีพื้นที่ที่กัมผักกันได้

งานเกษตร เรื่องที่ 3 แผนการสอน การปลูกไม้แขวน

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ทราบว่าถึงแม้ที่บ้านของนักเรียนจะไม่มีพื้นที่สำหรับปลูกต้นไม้ลงดินก็สามารถปลูกต้นไม้ในภาชนะต่าง ๆ และแขวนไว้ได้
2. เพื่อให้รู้จักวิธีการปลูกผักชนิดต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาปลูกเป็นสวนครัวอากาศได้ และทราบวิธีการบำรุงรักษาให้เจริญงอกงาม

เนื้อหา

การปลูกผักสวนครัวนั้นโดยทั่วไปแล้ว เรามักจะเข้าใจกันว่าจะต้องปลูกลงในแปลงปลูกคือ ปลูกลงดินและผู้ที่ไม่มีความรู้สำหรับปลูกก็ไม่สามารถจะปลูกผักสวนครัวไว้รับประทานได้ ความคิดดังกล่าวนี้ได้หมดไปแล้ว เพราะถึงแม้เราจะไม่มีพื้นที่สำหรับปลูกผักลงดินเราก็สามารถจะปลูกผักได้โดยการทำสวนครัวอากาศ

สวนครัวอากาศ หมายถึงการปลูกผักลงในภาชนะต่าง ๆ แล้วนำไปแขวนไว้ตามที่ต้องการต่าง ๆ ในบริเวณบ้าน เช่น ตามชายคาบ้าน หรือจะทำเป็นร้านแบบร้านกล้วยไม้ขึ้นบนชั้นดาดฟ้าก็ได้

พืชผักสวนครัวที่นิยมปลูกเป็นสวนครัวอากาศก็คือ สะระแหน่ หอม ผักชี กุยช่าย โหระพา แมงลัก พริก มะเขือเทศ

การเตรียมภาชนะในการปลูก

ภาชนะที่ใช้ปลูกผักในการสวนครัวอากาศนั้นมีมากมายหลายชนิด เช่น กระจ่าง กระเช้าไม้ ซึ่งมีขายตามท้องตลาดหรือทำขึ้นเอง ขวดพลาสติกที่ใช้แล้วนำมาตัดส่วนบนออก หรือจะใช้วัสดุที่ได้จากธรรมชาติ เช่น กะลามะพร้าว เปลือกมะพร้าวแห้ง กระบอกลำไย

ตัวอย่างของวัสดุที่หาได้ง่ายและมีความสวยงามเมื่อนำมาใช้เป็นภาชนะปลูกก็คือ เปลือกมะพร้าวแห้งทั้งผล ซึ่งจะเตรียมภาชนะปลูกนี้ได้ง่าย คือนำผลมะพร้าวที่เปลือกแห้งแล้ว ทั้งผลมาผ่าเปลือกโดยรอบ แล้วแกะเปลือกมะพร้าวออกใช้ลวดมัดตรงส่วนกลางของเปลือกผล แล้วใช้มีดตัดด้านบนของเปลือกผลออก ใช้ลวดที่จะใช้เป็นหูแขวนผูกกับลวดที่ผูกไว้ ตรงกลางผล แล้วก็ใช้แขวนได้ สำหรับภาชนะอื่นก็ควรจะมีลวดและแขวนด้วยลวดเช่นเดียวกัน

วัสดุที่ใช้ในการปลูก

วัสดุที่ใช้ในการปลูกก็คือใช้ดินผสม ซึ่งประกอบด้วย ดินร่วน 1 ส่วน ปุ๋ยคอกหรือ ปุ๋ยเทศบาลก็ได้ 1 ส่วน นำมาผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน และร่วนตีแล้วจึงใส่ลงไปภาชนะที่เตรียมไว้ การปลูกผักในการทำสวนครัวอากาศนี้ควรเลือกชนิดของผักให้เหมาะสมกับขนาดของภาชนะด้วย

การบำรุงรักษา

เมื่อปลูกผักแล้วควรเลือกที่แขวนให้ต้นไม้ได้ถูกแสงแดดทุกวันและควรรดน้ำทุกวัน ถ้าผักไม่เจริญงอกงามก็ควรจะให้ปุ๋ยบ้าง การใช้ปุ๋ยนั้นควรใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก คือมูลสัตว์ เช่น มูลเป็ด ไก่ วัว ควาย แพะ ซึ่งเก็บพักไว้ระยะหนึ่งแล้วนำมาโรยในภาชนะปลูกสัปดาห์ละ 2 ช้อนแกง โดยโรยให้ห่างจากโคนต้นหรืออาจจะใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ก็ได้โรยให้ห่างโคนต้น ครั้งละ 1 ช้อนกาแฟ เดือนละ 2 ครั้ง ต้นผักก็จะเจริญเติบโต และควรหมั่นตรวจดูในผัก คือ ถ้ามีหนอนหรือไข่แมลงอยู่บนใบก็ให้รีบทำลายเสีย และเมื่อพบว่าผักเป็นโรคก็ให้ตัดส่วนที่เป็นโรคทิ้งและเผาเสีย เมื่อผักเจริญเติบโตและเก็บไปรับประทานจนเห็นว่าควรจะปลูกใหม่แล้วก็ควรที่จะเปลี่ยนดินปลูกเสียใหม่เพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์

ประโยชน์ของสวนครัวอากาศ

1. ทำให้ได้มีผักที่สด สะอาด ไม่มีพิษของยาฆ่าแมลง ไร้รับประทานเอง
2. ทำให้ประหยัดรายจ่ายในการซื้อผักมารับประทาน
3. ใช้เป็นไม้ประดับบ้านเพื่อความสวยงามได้

สื่อการเรียนรู้

1. ตัวอย่าง ผักชนิดต่าง ๆ ที่ใช้ปลูกในการทำสวนครัวอากาศ เช่น สะระแหน่ หอม ผักชี กุยช่าย โหระพา กระเพรา แมงลัก พริก มะเขือเทศ
2. ภาพวาดหรือภาพถ่ายการจัดสวนครัวอากาศซึ่งจัดแขวนไว้ที่ร้านแขวน หรือแขวนไว้ตามชายคาบ้าน
3. ตัวอย่างของภาชนะที่ใช้ปลูกไม้แขวน เช่น กระจ่าง ผลมะพร้าวแห้งที่ทำเป็นภาชนะปลูกแล้ว กระเช้า กระบอกลำไย และขวดพลาสติก เช่น ขวดน้ำมันพืช

กิจกรรมก่อนการรับฟัง

1. ก่อนให้นักเรียนฟังบทเรียนจากวิทยุประมาณ 3-5 วัน ครูแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ให้นักเรียนเตรียมหาวัสดุเพื่อมาทำภาชนะปลูกกลุ่มละ 1 ชนิด ดังนี้ คือ
 - กลุ่มที่ 1 เตรียมผลมะพร้าวแห้งมา 1 ผล
 - กลุ่มที่ 2 เตรียมเปลือกมะพร้าวแห้งมาจำนวน 10 ชิ้น
 - กลุ่มที่ 3 เตรียมขวดพลาสติกซึ่งเป็นขวดน้ำมันพืชที่ล้างสะอาดแล้ว 1 ขวดครูเตรียมจัดหาวัสดุที่จะใช้ปลูก เตรียมดินปลูกและเตรียมต้นผักชนิดเดียวกันไว้ให้นักเรียนปลูก
2. ก่อนถึงเวลาฟังวิทยุประมาณ 10-15 นาที ครูถามนักเรียนว่าที่บ้านของนักเรียนคนใดปลูกผักสวนครัวบ้าง ให้นักเรียนเล่าให้เพื่อนทราบถึงต้นผักที่ปลูก
3. ครูให้นักเรียนดูภาพสวนครัวอากาศ หรือให้ดูของจริงซึ่งครูได้เตรียมไว้ในสื่อการเรียน และให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย ถึงความหมายของสวนครัวอากาศ
4. ครูให้นักเรียนดูตัวอย่างวัสดุและภาชนะที่ใช้ปลูกผักในการทำสวนครัวอากาศ เช่น กระจ่าง ผลมะพร้าว กระเช้า กระบอกลำไย ขวดพลาสติก
5. ครูให้นักเรียนดูตัวอย่างของผักที่ใช้ปลูกในการทำสวนครัวอากาศ

กิจกรรมระหว่างการรับฟัง

ครูร่วมฟังกับนักเรียนและชี้ให้ดูอุปกรณ์ตามที่ครูวิทยุโรงเรียนกล่าวถึง

กิจกรรมภายหลังการรับฟัง

1. ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปวิธีการบำรุงรักษาสวนครัวอากาศ สรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของสวนครัวอากาศและให้นักเรียนจด

2. แบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำกิจกรรมดังนี้

กลุ่มที่ 1 ร่วมกันทำวัสดุในการปลูกคือใช้ผลมะพร้าวแห้งทำที่ปลูก

กลุ่มที่ 2 ใช้เปลือกมะพร้าวแห้งมามัดรวมกันและใช้เป็นที่ปลูก

กลุ่มที่ 3 ใช้ขวดพลาสติกมาทำเป็นที่ปลูก

เมื่อเตรียมที่ปลูกเรียบร้อยแล้วครูให้แต่ละกลุ่มปลูกผักที่ครูเตรียมไว้ให้ในที่ปลูกนั้นและนำไปแขวนไว้ในที่หน้าต่างซึ่งมีแสงแดดส่องถึง

กิจกรรมต่อเนื่อง

ให้นักเรียนดูแลและบำรุงรักษาต้นพืช ครูคอยสังเกตการเจริญเติบโตของต้นผักและจัดให้มีการประกวดต้นผักหลังจากปลูกแล้วในช่วงเวลาหนึ่ง

จิตรา นุขมี

(ตัวอย่างคู่มือวิทยุโรงเรียนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บทที่ 5

เรื่อง ยังมีประโยชน์

งานประดิษฐ์และงานช่าง เรื่องที่ 1 แผนการสอน การประดิษฐ์วัสดุหรือเศษวัสดุเป็นของตกแต่ง (15 นาที)

จุดประสงค์

1. ให้สามารถออกแบบงานประดิษฐ์ได้อย่างเหมาะสมและตกแต่งงานให้สวยงาม
2. ให้รู้จักเลือกและใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นมาประดิษฐ์ได้อย่างเหมาะสมและนำผลงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์

เนื้อหา

1. นำวัสดุที่มีอยู่มาประดิษฐ์เป็นของใช้และตกแต่งให้สวยงามได้
2. ออกแบบงาน
3. นำผลงานไปใช้ประโยชน์

สื่อการเรียนรู้

1. แผนภาพจากภาคผนวก
2. วัสดุและอุปกรณ์ในการประดิษฐ์ ได้แก่ กระจบองสังกะสี หรือกระจบองพลาสติก กลองกระดาษขนาดใหญ่ กระจบองสังกะสีรูปกลม ยางรถยนต์ และวัสดุอื่นที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น กรรไกรที่ตัดสังกะสีหรือมีดตัด

กิจกรรมก่อนการรับฟัง

1. ครูเขียนภาพลงบนกระดานดำ
2. เตรียมวัสดุและอุปกรณ์ให้พร้อม
3. ให้นักเรียนตั้งใจฟังวิทยุและคิดตามบทเรียนวิทยุ
4. ให้นักเรียนหาวัสดุที่มีอยู่มาออกแบบงานคนละ 1-2 อย่าง

กิจกรรมระหว่างการรับฟัง

ครูและนักเรียนร่วมกันฟังบทเรียนวิทยุครูจะช่วยชี้ให้นักเรียนดูแผนภาพบนกระดานดำตามที่บทเรียนวิทยุกล่าวถึง ปฏิบัติตามคำแนะนำเบื้องต้น

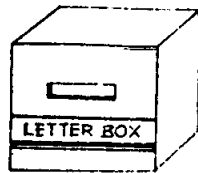
กิจกรรมหลังการรับฟัง

1. ครูและนักเรียนพูดถึงงานที่บทเรียนวิทยุกล่าวถึง ครูให้นักเรียนในชั้นคนใดคนหนึ่งมาอธิบายถึงวิธีทำตุ้จตุ้มหมาย ตุ้เสื้อผ้าจากกล่องกระดาษ ที่ปลูกต้นไม้จากยางรถยนต์ เสียมจากกระป๋อง
2. ครูให้นักเรียนออกแบบงานและประดิษฐ์ของใช้รวมทั้งตกแต่งให้สวยงามด้วย
3. นำผลงานของนักเรียนที่สำเร็จแล้วมาพูดอภิปรายกัน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มที่จะออกแบบงานอย่างอื่นได้อีก (ถ้ามีเวลาพอ)

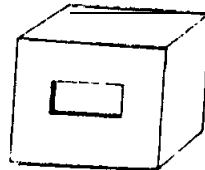
กิจกรรมต่อเนื่อง

ครูสนับสนุนให้นักเรียนได้นำวัสดุที่มีอยู่มาประดิษฐ์เป็นของใช้ และนำไปใช้ในโรงเรียนและที่บ้าน

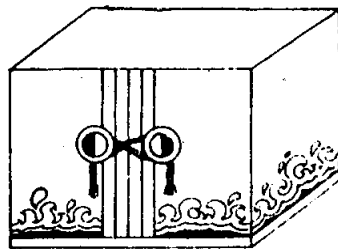
ภาคผนวก

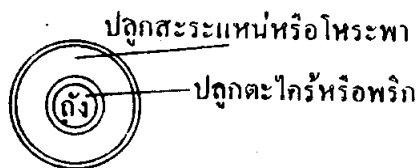
ด้านหน้า

ด้านหลัง

ตุ้จตุ้มหมายทำจากกระป๋อง

ขางรถยนต์ผ่าซีก

เสียมทำจากกระป๋องผ่าซีก

รัตนา มณีสิน

คู่มือการสอนวิทยุโรงเรียนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2526 (เปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2515)

บทเรียนวิทยุโรงเรียนภาษาอังกฤษ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จัดทำขึ้นโดยอิงเนื้อหาในหนังสือแบบเรียน ENGLISH IS FUN, BOOK I และ BOOK II เพื่อใช้ประกอบการสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียน ให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ทางภาษาเพิ่มขึ้น และสนุกสนานกับการเรียนภาษาอังกฤษ

ในการรับฟังบทเรียน ครูจะต้องดูตารางออกอากาศล่วงหน้า ว่าวันไหนจะรับฟังบทเรียนใด เวลาเท่าไร และอ่านคู่มือการสอน คู่มือการสอนนี้เป็นคำแนะนำให้ครูทราบว่าบทเรียนแต่ละบทมีเนื้อหาบทเรียนและแบบฝึกหัดอะไรบ้างที่นักเรียนจะได้เรียน และครูจะต้องเตรียมการสอน เตรียมอุปกรณ์อะไรบ้าง

คู่มือการสอนแต่ละบทประกอบด้วย

1. จุดประสงค์ของบทเรียน
2. เนื้อหาของบทเรียน บอกให้ทราบว่าบทเรียนนั้น ๆ จะสอนอะไรบ้าง
3. สื่อการเรียน บอกให้ทราบว่าครูและนักเรียนจะต้องเตรียมสื่อการเรียนอะไรบ้าง
4. กิจกรรมก่อนการรับฟัง บอกให้ทราบว่า ก่อนรับฟังบทเรียนครูจะต้องทำอะไรบ้าง เช่น ตัดบัตรภาพ บัตรคำ หรือแผนภูมิเนื้อเพลงบนกระดานดำ ซึ่งแจ้งให้นักเรียนทราบว่า จะได้เรียนเรื่องอะไรในบทเรียนนั้น ๆ รวมทั้งอธิบายคำศัพท์และประโยคยาก ๆ บางประโยค เป็นต้น
5. กิจกรรมระหว่างการรับฟัง ระหว่างรับฟังครูต้องรับฟังร่วมกับนักเรียน เตือนนักเรียนให้ทำตามคำสั่งจากวิทยุให้ถูกต้องและทันเวลาที่ รวมทั้งช่วยชี้บัตรภาพ บัตรคำ หรือเนื้อเพลงบนกระดานดำ เป็นต้น

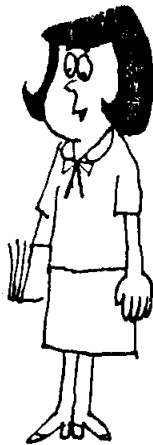
ในข้อเสนอแนะสำหรับกิจกรรมระหว่างการรับฟังนี้ ในคู่มือจะพิมพ์เนื้อหาของบทเรียน เช่น บทสนทนา แบบฝึกหัดไว้ให้ด้วย เพื่อให้ครูเตรียมการสอนได้ล่วงหน้าและติดตามเนื้อหาของบทเรียนได้ตลอด

6. กิจกรรมเสนอแนะภายหลังการรับฟัง ประกอบด้วยกิจกรรมเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้ครูผู้สอนเลือกนำไปใช้ตามที่เหมาะสม เป็นการเสริมเนื้อหาในบทเรียน ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

คำชี้แจงและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บทเรียนวิทยุโรงเรียนภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษา

ลักษณะของบทเรียน

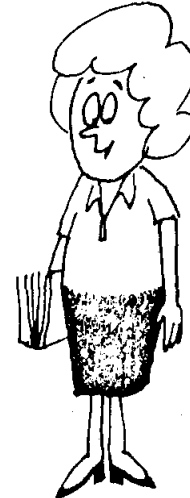
บทเรียนวิทยุโรงเรียนภาษาอังกฤษจัดทำเป็น 2 ภาษา คือมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผู้ร่วมรายการในบทเรียนที่สำคัญมี 3 คน คือ ครูไทย ซึ่งจะช่วยอธิบายวิธีทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในบทเรียน และในคู่มือการสอนนี้จะเรียกว่า “ครูวิทยุ” และมีเจ้าของภาษาอีก 2 คน คือ ครูอังกฤษกับ Mary ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการฝึกฟังและพูดตามเจ้าของภาษา

ครูวิทยุ

ครูอังกฤษ

Mary

บทบาทของครู

ครูควรศึกษาคู่มือการสอนล่วงหน้า เพื่อศึกษาเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ในบทเรียน จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่ระบุไว้ในคู่มือการสอนแต่ละบทให้พร้อม รวมทั้งติดบัตรภาพบัตรคำ หรือแผนภูมิไว้บนกระดานดำ ให้พร้อมก่อนรับฟังบทเรียน และระหว่างการรับฟังบทเรียนในส่วนที่เป็นแบบฝึกหัดตอบคำถามหรือแต่งประโยคนั้น เมื่อครูวิทยุถามคำถามแล้ว ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนตอบทันทีที่ได้ยินเสียงสัญญาณ หรือตอบก่อนที่เด็กในวิทยุจะเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้ รวมทั้งคอยระวังไม่ให้นักเรียนรอฟุดพร้อมทั้งคำเฉลย หรือหลังคำเฉลยด้วย

สื่อการเรียน

สื่อการเรียนที่ใช้ประกอบการรับฟังบทเรียนวิทยุโรงเรียนภาษาอังกฤษ มีทั้งสื่อการเรียนของนักเรียน และสื่อการเรียนที่ครูจะต้องเตรียมจัดทำล่วงหน้า ดังนี้คือ

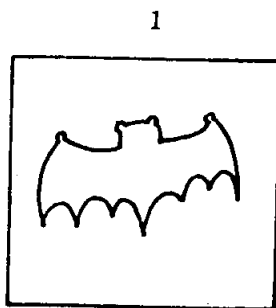
สื่อการเรียนของนักเรียน

1. หนังสือเรียน ENGLISH IS FUN, BOOK I และ BOOK II สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. บัตรภาพ - คู่มือการสอนบางบทจะกำหนดให้นักเรียนทุกคนจัดเตรียมบัตรภาพเพื่อใช้ประกอบการทำแบบฝึกหัดในระหว่างรับฟังบทเรียน ซึ่งครูจะต้องบอกให้นักเรียนเตรียมจัดทำบัตรภาพเหล่านี้ไว้ล่วงหน้าก่อนรับฟังบทเรียน
3. สิ่งของเครื่องใช้อื่น ๆ เช่น ดินสอ ปากกา ยางลบ ไม้บรรทัด ฯลฯ ซึ่งครูจะต้องบอกให้นักเรียนเตรียมหาไว้ให้พร้อมเช่นกัน

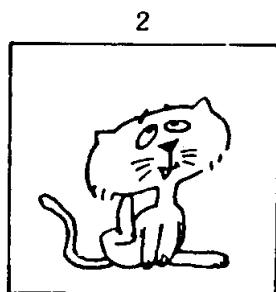
สื่อการเรียนที่ครูจะต้องจัดเตรียม

1. บัตรภาพและบัตรคำ

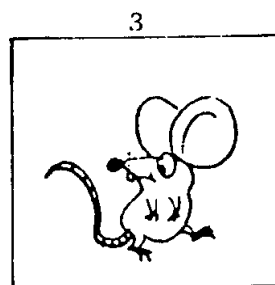
บัตรภาพแต่ละภาพ ควรมีขนาดใหญ่พอที่นักเรียนทั้งห้องจะมองเห็นได้ชัดเจน และบางครั้งในการสอนคำศัพท์ใหม่ ๆ คู่มือการสอนจะกำหนดให้มีบัตรภาพและบัตรคำประกอบภาพ รวมทั้งหมายเลขประจำภาพแต่ละภาพ ซึ่งในการติดบัตรภาพบนกระดานดำ ครูควรจะต้องติดบัตรภาพเรียงตามลำดับหมายเลข ตามที่กำหนดในคู่มือการสอน เขียนหมายเลขภาพไว้ข้างบน และติดบัตรคำไว้ข้างล่าง ดังนี้คือ

BAT

CAT

RAT

2. แถบประโยค แผนภูมิประโยค และแผนภูมิเนื้อเพลง

สำหรับสื่อการเรียนทั้ง 3 ชนิดนี้ หากครูผู้

สอนไม่สามารถจัดเตรียมล่วงหน้าได้ทันเวลา

หรือขาดอุปกรณ์ ครูอาจเขียนข้อความในแถบประโยค แผนภูมิประโยค หรือแผนภูมิ

เนื้อเพลงเหล่านี้ไว้บนกระดานดำให้พร้อมก่อนการรับฟังบทเรียน

ในการติดบัตรภาพ บัตรคำ แผนภูมิประโยค หรือแผนภูมิเนื้อเพลงบนกระดานดำ ครูควรติดแยกเป็นส่วน เพื่อให้ดูง่ายไม่สับสน และระหว่างรับฟังบทเรียนครูควรชี้บัตรภาพ บัตรคำ แผนภูมิ และเนื้อเพลงตามที่ครูวิทยุขอร้องด้วย

ตัวอย่างการจัดบัตรภาพ แถบประโยคและแผนภูมิเนื้อเพลงบนกระดานดำ

The diagram illustrates the layout of a blackboard. On the left, there are three numbered boxes (1, 2, 3) for pictures. Below each box is a label: 'BAT' under box 1, 'CAT' under box 2, and 'RAT' under box 3. To the right of these boxes is a list of pronouns: 'We', 'You', 'He', and 'She'. Further to the right is a section for the song 'Old MacDonald' with three numbered lines for lyrics.

หมายเหตุ สำหรับบัตรภาพที่ครูจะต้องจัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสอนนั้น ครูผู้สอนอาจจะจัดทำได้โดยวาดขยายจากแบบของบัตรภาพที่ปรากฏอยู่ในหนังสือคู่มือการสอนนี้ คร่าว ๆ ครูไม่จำเป็นต้องวาดให้สวยงามเหมือนภาพจริงแต่อย่างใด

บทที่ 1

จุดประสงค์

1. ให้นักเรียนสามารถออกเสียงศัพท์ต่าง ๆ ในบทเรียนได้อย่างถูกต้อง
2. ให้นักเรียนสามารถใช้คำถาม “What’s that?”, “What’s this?” และตอบคำถามโดยใช้คำศัพท์ที่เรียนในบทนี้ (bat, cat, rat, bin, pin, pig, wig) ได้ถูกต้อง
3. สอนการทักทายและการกล่าวลา

เนื้อหาของบทเรียน

เนื้อหาของบทเรียน ENGLISH IS FUN, BOOK I บทที่ 1 และบทที่ 2

คือ คำศัพท์ bat cat rat bin pin pig wig

ประโยคคำถาม What’s that?

What’s this?

และประโยคคำตอบ “It’s a _____”

คำทักทาย Hello.

Good morning.

Good afternoon.

คำกล่าวลา Thank you. Good-bye.

เพลง A B C (Alphabet Song)

สื่อการเรียน

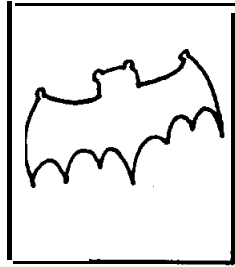
1. หนังสือ ENGLISH IS FUN, BOOK I
2. ครูจัดทำแถบประโยค หรือเขียนประโยคต่อนี้บนกระดานดำ

What’s that?

What’s this?

It’s a _____

3. บัตรภาพ 7 ภาพ ดังนี้

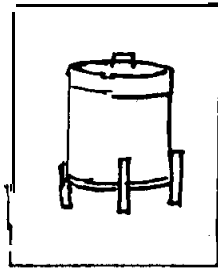
BAT

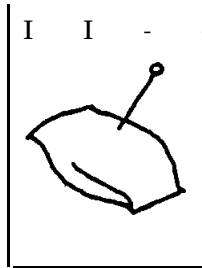
CAT

RAT

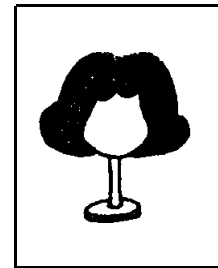
BIN

PIN

PIG

WIG

BAT CAT RAT BIN PIN PIG WIG

4. เนื้อเพลง A B C (Alphabet Song)

Alphabet Song

A B C D E F G,

H I J K L M N O P,

Q R S, T U V,

W, X, Y and Z.

Happy, Happy, we will be

When we learn our A B C's.

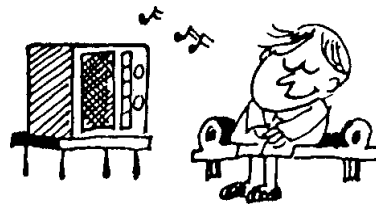
กิจกรรมก่อนการรับฟัง

1. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบว่า ในบทเรียนนี้และบทเรียนต่อ ๆ ไป นักเรียนจะได้เรียนภาษาอังกฤษกับครูวิทยุ ซึ่งมีทั้งครูไทย ครูอังกฤษและเพื่อน ๆ ในวิทยุ ซึ่งในการเรียนนี้ นักเรียนจะต้องทำกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การพูดหรือออกเสียงตามครูอังกฤษ การถามและตอบคำถาม การฝึกพูดบทสนทนา และร้องเพลงขอให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ในบทเรียนให้ทันเวลา และพร้อมเพรียงกันด้วย
2. ครูติดบัตรภาพ แถบประโยค และแผนภูมิเนื้อเพลงบนกระดานดำไว้ให้พร้อม หากไม่มีแถบประโยคหรือแผนภูมิเนื้อเพลง ขอให้ครูเขียนข้อความในแถบประโยคและเนื้อเพลงไว้บนกระดานดำก่อนรับฟังบทเรียน
3. ครูบอกให้นักเรียนเตรียมอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในระหว่างการรับฟัง เช่น หนังสือ ดินสอ เป็นต้น

กิจกรรมระหว่างการรับฟัง

ครูฟังร่วมกับนักเรียน คอยดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดต่าง ๆ ได้ทันเวลาที่และช่วยชี้ข้อความในแผนภูมิหรือเนื้อเพลงบนกระดานดำตามที่ครูวิทยุขอร้อง

ลำดับเนื้อหาในบทเรียนบทที่ 1 มีดังนี้คือ

1. สอนการทักทายด้วย "Hello" เมื่อครูอังกฤษพูดทักทายว่า Hello Children." ให้นักเรียนพูดทักทายตอบว่า "Hello Sir." และ "Hello Miss" โดยครูวิทยุอธิบายการใช้คำทักทาย แล้วให้นักเรียนฝึกพูด ดังนี้

ครูอังกฤษ	Hello Children.
นักเรียน	Hello Sir.
Mary	Hello Children.
นักเรียน	Hello Miss.

2. ให้นักเรียนดูภาพสัตว์ในหนังสือ ENGLISH IS FUN, BOOK I หน้า 1 และหน้า 4 แล้วฝึกพูดคำศัพท์ต่าง ๆ ตามครูอังกฤษ ดังนี้

ครูอังกฤษ	bat — a bat
	rat — a rat
	cat — a cat
	bin — a bin
	pin — a pin
	pig — a pig
	wig — a wig

3. ทดสอบความเข้าใจคำศัพท์ของนักเรียน โดยให้นักเรียนเปิดหนังสือเรียนไปที่ หน้า 83 ดูภาพที่ 1 – 7 ฟังครูอังกฤษพูดคำศัพท์เกี่ยวกับภาพต่าง ๆ โดยไม่เรียงลำดับ แล้วให้นักเรียนบอกว่าเป็นภาพไหน เช่น

ครูอังกฤษ	a pin
นักเรียน	ภาพที่ 4
ครูอังกฤษ	a bat
นักเรียน	ภาพที่ 1

4. ให้นักเรียนฝึกพูดประโยคคำถาม “What’s that?” และ “What’s this?” ตามครูอังกฤษ แล้วครูอังกฤษจะถามคำถามเกี่ยวกับภาพในหนังสือหน้า 83 (ภาพที่ 1 – 7) และบัตรภาพบนกระดานดำ โดยใช้คำถาม “What’s that?” และ “What’s this?” และให้นักเรียนฝึกตอบคำถามโดยใช้ประโยค “It’s a _____.” เช่น “It’s a bat.”, “It’s a cat.”, “It’s a bin.”

ครูวิทย์	ภาพที่ 1 บนกระดานดำ
ครูอังกฤษ	What's that?
นักเรียน	It's a bat.
ครูวิทย์	ภาพที่ 3 ในหนังสือ
ครูอังกฤษ	What's this?
นักเรียน	It's a cat.

5. ให้นักเรียนฝึกถามคำถาม “What's that?” และ “What's this?” โดยดูภาพประกอบจากหนังสือเรียนหน้า 83 และบัตรภาพบนกระดานดำ และครูวิทย์จะเป็นผู้บอกให้ว่าจะใช้ภาพใด เพราะฉะนั้นนักเรียนจะต้องถามว่า “What's that?” สำหรับบัตรภาพบนกระดานดำ และใช้ “What's this?” สำหรับภาพในหนังสือเรียนแล้วครูอังกฤษจะเป็นผู้ตอบว่าสัตว์หรือสิ่งของในภาพนั้น ๆ คืออะไรดังนี้

ครูวิทย์	ภาพที่ 6 บนกระดานดำ
นักเรียน	What's that?
Mary	It's a pig.
ครูวิทย์	ภาพที่ 5 ในหนังสือ
นักเรียน	What's this?
Mary	It's a bin.

6. สอนการกล่าวทักทายในช่วงเวลาต่าง ๆ ของวัน คือ ‘Good morning’ และ ‘Good afternoon’ โดยให้นักเรียนฝึกพูดประโยคทักทายตามครูอังกฤษ จากนั้นทดสอบความเข้าใจของนักเรียน โดยครูวิทย์จะบอกเวลาในช่วงต่าง ๆ ของวัน เช่น “7 นาฬิกา” หรือ “บ่าย 3 โมง” แล้วให้นักเรียนพูดทักทายตามเวลาที่ให้มา คือในตอนเช้า “Good morning” และตอนบ่ายพูดว่า “Good afternoon.”

ครูวิทย์	7 โมงเช้า
นักเรียน	good morning.
ครูวิทย์	บ่าย 3 โมง
นักเรียน	good afternoon.

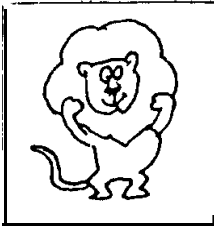
7. ก่อนจบบทเรียน นักเรียนจะได้หัดร้องเพลง A B C (Alphabet Song) นักเรียนจะฝึกอ่านเนื้อร้องตามครุอักษร โดยดูเนื้อร้องจากแผนภูมิหรือบนกระดานดำ จากนั้นนักเรียนฝึกร้องเพลงตามไป
8. ในตอนจบบทเรียน นักเรียนจะได้ฝึกพูดขอบคุณและกล่าวลาครูผู้สอนคือพูดว่า Thank you. Good-bye.

กิจกรรมเสนอแนะหลังการรับฟัง

1. ทบทวนการออกเสียงคำศัพท์ที่เป็นปัญหาบางคำ เช่น

/r/	—	rat
/θ/	—	that, this
/θ/	—	thank
/ts/	—	what's
/g/	—	pig, wig

2. ให้นักเรียนฝึกถามและตอบคำถามด้วยประโยค 'What's that?', 'What's this?' และ 'It's a _____' เพิ่มเติมอีก โดยใช้ภาพในหนังสือเรียนหน้า 83 หรือใช้บัตรภาพ
3. ให้นักเรียนฝึกร้องเพลง A B C เพิ่มเติมอีก

A man can be destroyed but not defeated.

2. ครูเตรียมบัตรภาพ แถบประโยค และแผนภูมิเนื้อเพลงไว้ให้พร้อมและนำขึ้นติดไว้บนกระดานดำก่อนการฟัง หากไม่มีแถบประโยคหรือเนื้อเพลง ก็ขอให้ครูเขียนข้อความในแถบประโยคและเนื้อเพลงไว้บนกระดานดำด้วย
3. ครูอธิบายการทำแบบฝึกหัดที่จะมีในบทเรียนให้นักเรียนเข้าใจด้วย
4. ครูให้นักเรียนเตรียมหนังสือเรียน ENGLISH IS FUN และบัตรภาพ hat, dish, mat ไว้ให้พร้อม

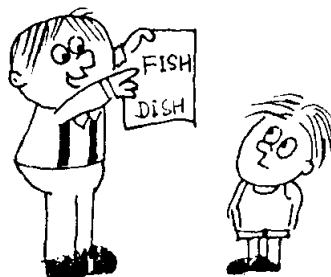
กิจกรรมระหว่างการรับฟัง

ครูฟังร่วมกับนักเรียน คอยช่วยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดต่าง ๆ ได้ทันเวลาที่

ลำดับเนื้อหาในบทเรียนที่ 2 มีดังนี้คือ

1. ทบทวนการทักทายโดยใช้คำ Hello ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนทักทายตอบครูอังกฤษทุกครั้ง
2. ทบทวนเพลง A B C ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนร้องเพลงทุกคน
3. สอนให้เด็กอ่านคำศัพท์ โดยให้นักเรียนเปิดหนังสือเรียนไปหน้า 7 ฟังครูอังกฤษอ่านออกเสียงแล้วอ่านตาม
4. ฝึกให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำศัพท์ โดยให้นักเรียนเปิดหนังสือหน้า 83 แล้วฟังครูอังกฤษอ่านคำศัพท์ให้นักเรียนฟังครูอังกฤษ แล้วออกเสียงตาม พร้อมกับตอบว่าภาพนั้นเป็นภาพที่เท่าไร เช่น

ครูอังกฤษ	pig
นักเรียน	pig. ภาพที่ 6

5. จากนั้นทบทวนคำศัพท์อีกครั้งโดยครูวิทย์และจะบอกหมายเลขภาพ แล้วให้นักเรียนบอกว่าภาพนั้น ๆ เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่าอย่างไรเช่น

ครูวิทย์	ภาพที่ 3
นักเรียน	cat

ครูในชั้นเรียนควรดูแลให้นักเรียนตอบทุกคน

6. ทบทวนการใช้คำถาม What's that? และ What's this? และประโยคคำตอบ
It's a _____. โดยให้ครูเขียนหรือติดแถบประโยคทั้งสามบนกระดานดำ
ครูวิทย์จะบอกหมายเลขภาพในหนังสือหน้า 83 แล้วถามคำถามโดยใช้ประโยค
What's this? และ What's that? ให้นักเรียนตอบโดยใช้ประโยค It's a _____
เช่น

ครูวิทย์	ภาพที่ 7 ค่ะ
ครูอังกฤษ	What's that?
นักเรียน	It's a wig.

7. สอนการใช้ประโยคคำสั่ง Show me a _____. โดยให้ครูติดแถบประโยค
หรือเขียนประโยค Show me a _____. บนกระดานดำ ให้นักเรียน
อ่านออกเสียงตามครูอังกฤษ เช่น

ครูอังกฤษ	Show
	Show me a van.

จากนั้นครูอังกฤษกำหนดคำศัพท์ให้นักเรียนแต่งประโยค เช่น

ครูอังกฤษ	wig
นักเรียน	Show me a wig.

8. ฝึกให้เด็กออกเสียง th ในคำ this และ that คือ

this	—	this is
that	—	that is

9. ทบทวนการใช้ this, that โดยครูติดบัตรภาพ van, pig, bin บนกระดานดำ และ
นักเรียนเตรียมบัตรภาพ hat, dish, mat ครูอังกฤษจะพูดประโยคคำสั่ง Show
me a _____. นักเรียนจะต้องตอบว่า "This is a _____." หรือ "That
is a _____." พร้อมกับชูบัตรภาพ หรือชี้ภาพบนกระดานดำขณะพูดตอบ

ครูอังกฤษ	Show me a hat.
นักเรียน	This is a hat.

ครูในชั้นคอยช่วยนักเรียนให้ทำแบบฝึกหัดได้ทันที่ด้วย

บทที่ 2

จุดประสงค์

1. ให้นักเรียนสามารถออกเสียงคำศัพท์ในบทเรียนนี้ได้ถูกต้อง
2. ทบทวนให้นักเรียนสามารถใช้คำถาม What's that? และ What's this? และตอบคำถาม 2 ประโยคนี้ โดยใช้คำศัพท์ในบทนี้ได้ถูกต้อง
3. ฝึกให้นักเรียนสามารถใช้ประโยคคำสั่ง Show me a _____ และให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามพร้อมกับพูดตอบ This is a _____ หรือ That's a _____ ได้
4. ให้นักเรียนสามารถทักทาย ได้ถามทุกข์สุขกันได้

เนื้อหาของบทเรียน

เนื้อหาในหนังสือแบบเรียน	ENGLISH IS FUN, BOOK I บทที่ 3
คือ คำศัพท์	hat mat fish dish van
ประโยคคำถาม	What's that? What's this?
และประโยคตอบ	It's a _____
ประโยคคำสั่ง	Show me a _____
และประโยคตอบ	This is a _____ That is a _____
คำทักทาย	How are you today?
คำทักทายตอบ	Fine. Thank you.
ทบทวนการกล่าวลา	Thank you. Good-bye
ทบทวนเพลง	A B C

สื่อการเรียน

1. หนังสือ ENGLISH IS FUN, BOOK I

10. สอนการทักทายถามทุกข์สุข โดยให้เด็กฟังบทสนทนา แล้วพูดตาม

Good morning.

How are you today?

Fine. Thank you.

11. ให้นักเรียนร้องเพลง A B C เพิ่มเติม

12. ก่อนจบสอนการกล่าวลาตอบครู

อังกฤษว่า Thank you.. Good-bye.

กิจกรรมเสนอแนะหลังการรับฟัง

1. ทบทวนการออกเสียงคำศัพท์ที่เป็นปัญหาบางคำ เช่น

/v/	—	<u>v</u> an
/s/	—	fish, di <u>s</u> h, sh <u>o</u> w
/θ/	—	th <u>an</u> k.
/ð/	—	th <u>i</u> s, th <u>a</u> t
/ts/	—	wh <u>a</u> t's
/g/	—	pi <u>g</u> , wi <u>g</u>
/n/	—	fi <u>n</u> e

2. ให้นักเรียนผลัดกันถามและตอบคำถามประโยค "What's this?" และ "What's that?" และตอบด้วยประโยค "It's a _____." เพิ่มเติมอีก โดยใช้ภาพในหนังสือเรียนหน้า 83 หรือใช้บัตรภาพจากบทที่ 1 และบทที่ 2

ภาคต้น
สัปดาห์ที่ 15

เวลา	จันทร์ที่ 27 ส.ค.27	อังคารที่ 28	พุธที่ 29	พฤหัสบดีที่ 30
9.00	ประสบการณ์ชีวิต ป.1 บทที่ 15 เรื่องคุณครูเมตตา	ประสบการณ์ชีวิต ป.2 บทที่ 15 เรื่องกระต่ายน้อยผู้กล้าหาญ	รวมเพลงวิทยุโรงเรียน ประจำสัปดาห์ที่ 15-16	ภาษาไทย ป.5 บทที่ 15 เรื่องหนองท่าเหตุ
9.20	ศิลปะศึกษา ป.5-6 บทที่ 8 เรื่องการพิมพ์ภาพจากวัสดุ ที่มีพื้นผิวต่างกัน	การทำงานพื้นฐานอาชีพ ป.5 บทที่ 8 เรื่องชัยชนะของเนตร	ภาษาไทย ป.4 บทที่ 15 เรื่องเพื่อนของลุงดำ	การทำงานพื้นฐานอาชีพ ป.3 บทที่ 8 เรื่องงานของป้าแจ่ม
9.40	จริยศึกษา ป.4 บทที่ 4 เรื่อง อยากรู้จริงจะพอดี	ศิลปะศึกษา ป.3-4 บทที่ 8 เรื่องการพิมพ์ภาพด้วย ส่วนต่าง ๆ ของพืช	จริยศึกษา ป.6 บทที่ 4 เรื่องยังไม่สายเกินไป	ภาษาไทย ป.6 บทที่ 15 เรื่องนักอ่านไร้เทียมทาน
10.00	ภาษาไทยทักษะ ป.1 บทที่ 17 ตอนที่ 2	ภาษาไทยทักษะ ป.2 บทที่ 12 ตอนที่ 2	ภาษาไทยทักษะ ป.1 บทที่ 18	ภาษาไทยทักษะ ป.2 บทที่ 14 ตอนที่ 1
10.30	ภาษาอังกฤษ ป.5 บทที่ 15	ดนตรีและนาฏศิลป์ ป.1 บทที่ 9 เพลงม้ารำ	ภาษาไทยทักษะ ป.3 บทที่ 9 ตอนที่ 2	พลศึกษา ป.5 บทที่ 8 เรื่องการเป็นผู้รักษาประตู
11.00	ดนตรีและนาฏศิลป์ ป.2 บทที่ 9 เพลงอินเดียนแดง	พลศึกษา ป.4 บทที่ 8 เรื่องความคล่องตัว	ดนตรีและนาฏศิลป์ ป.5 บทที่ 9 เพลงคำสัญญา	ดนตรีและนาฏศิลป์ ป.3 บทที่ 9 เพลงร่ำวงมาตรฐาน "งามแสงเดือน"
11.30	พลศึกษา ป. 1 บทที่ 8 เรื่องการจัดสัตว์	พลศึกษา ป.2 บทที่ 8 เรื่องเกมเสือข้ามห้วย	พลศึกษา ป.6 บทที่ 8 เรื่องเกมเสือข้ามห้วย เรื่องการเล่นลูกบอล สองมือล่าง	ภาษาอังกฤษ ป.6 บทที่ 15

ภาคปลาย

สัปดาห์ที่ 31

เวลา	วัน	จันทร์ที่ 25 ก.พ. 28	อังคารที่ 26 ก.พ.28	พุธที่ 27 ก.พ.28	พฤหัสบดีที่ 28 ก.พ. 28
9.00		ประสบการณ์ชีวิต ป.1 บทที่ 31 เรื่องมารยาทงาม	ประสบการณ์ชีวิต ป.2 บทที่ 31 เรื่องก๊อนหินสีขาว กับ ก๊อนหินสีฟ้า	รวมเพลงวิทยุโรงเรียน ประจำสัปดาห์ที่ 31-32	ภาษาไทย ป.5 บทที่ 31 เรื่องพบเพื่อนใหม่
9.20		ศิลปะศึกษา ป.5-6 บทที่ 16 เรื่องการจัดนิทรรศการ	การงานพื้นฐานอาชีพ ป.5 บทที่ 16 เรื่องน้องของปู่	ภาษาไทย ป. 4 บทที่ 31 เรื่องเพชรคนเก่ง	การงานพื้นฐานอาชีพ ป.3 บทที่ 16 เรื่องเสื้อผ้าสะอาด
9.40		จริยศึกษา ป.4 บทที่ 8 เรื่องบ้านใหม่ของลัดดา	ศิลปะศึกษา ป.3-4 บทที่ 16 เรื่องการจัดนิทรรศการ	จริยศึกษา ป.6 บทที่ 8 เรื่องสงกรานต์	ภาษาไทย ป.6 บทที่ 31 เรื่องปลูกผักเองไม่ต้อง เกรงสารพิษ
10.00		ภาษาไทยทักษะ ป.1 บทที่ 39 ตอนที่ 1	ภาษาไทยทักษะ ป.2 บทที่ 29 ตอนที่ 2	ภาษาไทยทักษะ ป. 1 บทที่ 39 ตอนที่ 2	ภาษาไทยทักษะ ป.2 บทที่ 30 ตอนที่ 1
10.30		ภาษาอังกฤษ ป.5 บทที่ 31	ดนตรีและนาฏศิลป์ ป.1 บทที่ 18 เพลงชวนรำ	ภาษาไทยทักษะ ป.3 บทที่ 19 ตอนที่ 3	พลศึกษา ป.5 บทที่ 16 เรื่องวิ่งข้ามสิ่งกีดขวาง ที่อยู่นิ่ง
11.00		ดนตรีและนาฏศิลป์ ป.2 บทที่ 18 เพลงขอเชิญรำวง	พลศึกษา ป.4 บทที่ 16 เรื่องเกมบอลลร้อน บอลมหาภัย	ดนตรีและนาฏศิลป์ ป.5 บทที่ 18 เพลงรำวงมาตรฐาน "รำซิมมรา"	ดนตรีและนาฏศิลป์ ป.3 บทที่ 18 เพลงรำโคม
		พลศึกษา ป. 1 บทที่ 16 เรื่องการเล่นโลดโผน	พลศึกษา ป. 2 บทที่ 16 เรื่องการเล่นที่ส่งเสริม ความสามารถ	พลศึกษา ป.6 บทที่ 16 เรื่องการเล่นพื้นเมืองกลาง- แจ้งของไทย (การเล่น- ลูกช่วง)	ภาษาอังกฤษ ป. 6 บทที่ 31

แบบการประเมินผลการเรียนบทเรียนวิทยุโรงเรียน

โปรดเติมคำในช่องว่างและเขียนในช่องว่างตามความคิดเห็น

รายการชุดหรือวิชา.....เรื่อง.....

โรงเรียน.....ระดับชั้นผู้เรียน.....

1. รายการบทเรียน

นานเกินไป กำลังดี สั้นเกินไป

2. เสียง

ชัดเจน ฟอฟังได้ ไม่ดี

3. เวลาที่ให้ฟัง

พอดี สั้นไป นานไป

4. ภาษาที่ใช้

ยากไป พอดี ง่ายไป

5. เนื้อหา

ยากไป พอดี ง่ายไป

6. เสียงประกอบ

ดีมาก พอใช้ ต้องแก้ไข

7. การนำเข้าบทเรียน

เข้าใจดี ธรรมดา ไม่ดี

8. การดำเนินบทเรียน

เร็วไป พอดี ช้าไป

9. ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม

มากไป พอดี ไม่พอ

10. รายการโดยสรุป

ดีมาก พอใช้ ต้องแก้ไข

11. ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงรายการ.....

.....
.....

..... ผู้ประเมิน

..... ครูใหญ่, ผู้อำนวยการ